

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

**KOMENTARI JOVANOVIH
POSLANICA**

Naziv djela:
Komentari Jovanovih poslanica

Priredivač:
Pavle Simović

Izdavač:
Institut za izučavanje religije
www.religija.me

Dizajn korica i priprema za štampu:
Pavle Simović

Štampa:
„Donat Graf“ Beograd

Prvo izdanje, 2025. godine

Sadržaj

PRVA JOVANOVA POSLANICA	5
1. Živo Jovanovo svjedočanstvo	5
2. Razlikovanje istine i laži	13
3. Grijeh nasuprot pravednosti	29
4. Duh istine i duh zablude	43
5. Spasonosna vjera kroz Sina Božjeg	59
DRUGA JOVANOVA POSLANICA	75
1. Ohrabrenje grupi hrišćana	77
TREĆA JOVANOVA POSLANICA	85
1. Međusobna podrška hrišćana i upozorenje na vođe koji teže za moći i ugledom	85

Komentari Jovanovih poslanica

PRVA JOVANOVA POSLANICA

1. Živo Jovanovo svjedočanstvo

Jovan se navodi kao najmlađi apostol, bio je sin Zevadja i Salome (sestre Marije, Isusove majke). Njegov brat Jakov bio je još jedan od dvanaest apostola. Identifikuje se kao Jovan Evanđelista, Jovan sa Patmosa (pisac knjige Otkrivenja), starješina Jovan i Voljeni odnosno najmlađi Hristov učenik. Nadživio je preostale apostole i moguće bio jedini koji je umro prirodnom smrću.

Iako postoje brojne „naučne“ rasprave vezane za autorstvo tri Jovanove poslanice i vrijeme kada su napisane, sličnosti sa Jevanđeljem po Jovanu su očigledne. Takođe navedene činjenice o ličnom svjedočanstvu vezano za Hristovu službu ne ostavljaju mjesta sumnji. Poslanice datiraju negdje nakon Jovanovog jevanđelja, vjerovatno oko 90. godine prvog vijeka, a lokacija pisanja je Efes.

Ono što je bilo od početka, što smo čuli, što smo svojim očima vidjeli, što smo posmatrali i što su naše ruke opipale: o Riječi života. I život se otkrio, i mi smo to vidjeli, i svjedočimo, i pokazujemo vam onaj vječni život, koji je bio kod Oca, i otkrio se nama. (1. Jovanova 1:1-2)

Jovan počinje od samog „početka“, misleći na Isusa Hrista, njegovu pojavu i misiju (1. Jovanova 1:3).

Jovan je bio blisko povezan s Isusom. Bio je lični svjedok Isusove zemaljske službe. Jovan je bio jedan od najbližih Isusovih sledbenika. Čuo ga je kako poučava, vidio ga je prije i poslije uskrsnuća i dodirnuo ga je vlastitim rukama. Jovan je bio posljednji preživjeli apostol, pa je govorio s autoritetom s kojim se malo ko mogao mjeriti. Jovan dalje naziva Isusa „riječju života“, fraza koja se koristi na drugim mjestima samo u Filipljanima 2:16.

Jovan navodi nekoliko važnih činjenica o Hristu.

Prvo, Isus – „život“ – bio je otkriven Jovanu i drugima.

Drugo, Jovan nije bio jedini koji je vidio Isusa. Ovdje se kaže „mi“. Bilo je mnogo očevidaca Hristovih čuda i njegovog uskrsnuća (1. Korinćanima 15:3-8).

Treće, Jovan je mogao posvjedočiti o ovim stvarima. Poput svjedoka u sudnici, Jovan je mogao svjedočiti da je bio s Isusom, gledajući ga kako čini čuda, gledajući njegovu smrt, videći prazan grob i doživljavajući Hristovo uskrsenje.

Četvrto, Jovan je mogao svima objaviti vječni život, koji je sam Isus. Fraza „vječni život“ se često koristi u Jovanovom jevanđelju, a samo u ovom pismu šest puta (1. Jovanova 2:25; 3:15; 5:11, 13, 20).

Peto, Isus je bio s Ocem na nebu prije dolaska na zemlju. Jovan ponovo naglašava Hristov božanski status kao Sina Božjeg prije dolaska na zemlju.

Šesto, Isus je došao na zemlju u obliku krvi i mesa. Jovan završava stih kako je i počeo, opisujući kako je Isus „manifestovan“ ili pokazan i otkriven.

Što smo vidjeli i čuli to javljamo vama da i vi s nama imate zajednicu; a naša je zajednica s Ocem i sa Sinom Njegovim Isusom Hristom. (3. stih)

Jovan ponavlja svoju tvrdnju o iskustvu očevidaca, iz stiha 1. Ove stvari koje su Jovan i drugi vidjeli Isusa da radi, i koje su čuli da Isus poučava, poslužile su kao osnova za ono što su „javljali“. Grčka riječ prevedena kao „javljati“ je *apangellomen*, što uključuje ideju objavljivanja ili izvještavanja. Jovan je mogao tačno poučavati o Isusu jer je lično služio s njim i učio je direktno od Gospoda.

Cilj Jovanovog učenja bilo je zajedništvo. Ideja zajedništva, od grčke riječi *koinōnia*, bila je važan koncept u Novom savezu (Djela 2:42). Jovan je istakao važnost međusobnog zajedništva. On podsjeća čitaoca na zajedništvo i s Hristom i s Bogom Ocem. Ovo odražava Veliki nalog, koji se nalazi u Jevanđeljima (Matej 22:37-40), da volimo Boga i volimo bližnjega svoga kao samoga sebe. Ispravan odnos s Bogom je temelj za ispravne odnose s drugim ljudima. Takođe je

važan Jovanov naglasak na povezanosti Oca i Sina, što je tema i u Jovanovom jevanđelju i u 1. Jovanovoj poslanici.

Zapazite da je hrišćansko zajedništvo bazirano na odnosu sa Bogom Ocem i Njegovim Sinom, Isusom Hristom, gdje su jasni identiteti i Oca i Sina. To je u savršenoj saglasnosti sa izjavom u Jevanđelju po Jovanu 17:3: „A ovo je život vječni: da upoznaju tebe jedinog istinitog Boga i Isusa Hrista koga si poslao.“ Ispravna spoznaja Oca i Sina se tiče vječnog života. Niko od apostola i ranih hrišćana nikada nije rekao da je Bog nepoznatljivo „trojstvo“.

Ovo pišemo da vaša radost bude potpuna. (4. stih)

Jovan je pisao kako bi ispunio uzajamnu radost između sebe i svojih čitalaca. Mnogi lažni učitelji su se protivili istini Hristovoj u ranoj zajednici. Progoni od strane vlade i okolne kulture takođe su bili usmjereni na one koji su propovijedali istinu. Jovanovo pismo služi da se suprotstavi ovim zabrinutostima i izgradi njegove suvjerne u Isusu.

Jovan dijeli slične misli u svojim drugim pismima. Na primjer, 2. Jovanova 1:12 kaže da je Jovan želio „doći k vama i licem u lice razgovarati s vama, da vaša radost bude potpuna“. Treća Jovanova 1:4 kaže: „Za mene nema veće radosti nego da čujem da moja djeca žive po istini.“ Jovanovo jevanđelje spominje radost više od sedam puta (Jovan 3:29; 15:11; 16:20, 21, 22, 24; 17:13). Četiri od njih nalaze se u 16. poglavlju Jevanđelja po Jovanu, gdje Isus zaključuje da „vaša radost može biti potpuna“ (Jovan 16:24). Prva Petrova 1:8 kaže: „kojega, iako ga ne vidite, vjerujete, i radujete se radošću neiskazanom i proslavljenom.“

Radost je dio ploda Duha (Galatima 5:22-23) i očekivani aspekt hrišćanskog života. Dio Jovanove svrhe je pokazati hrišćanima kako da iskuse radost i ispunjenje u svom hodu.

A ovo je poruka koju smo čuli od njega i koju vam objavljujemo: Bog je svjetlost i u njemu nema nikakve tame. (5. stih)

Ovim stihom započinje glavni dio pisma koji se fokusira na „hoćanje u svjetlosti“. Ova tema se nastavlja do kraja poglavlja u stihu

10. Ponavljajući svoje riječi u stihu 3, Jovan primjećuje da govori o informacijama iz prve ruke. Upotreba riječi „mi“ vjerovatno se odnosi na Jovana i ostale apostole. Oni su direktno čuli od Isusa, a zatim su proglašavali – ili objavljivali – njegova učenja drugima, uključujući i vjernike koji su mnogo godina kasnije čitali Jovanovo pismo.

Ova poruka počinje idejom da je Bog u potpunosti dobrota i istina, bez zla ili laži. Ovo je formulisano u terminima svjetla i tame, uobičajenih tema u Novom savezu. Jovan aludira i na izvještaj o stvaranju u Postanju, poglavljima 1 i 2, i na uvod u vlastito Jevanđelje u Jovanu, poglavlju 1. Božje prve zabilježene riječi su: „Neka bude svjetlost“ (Postanje 1:3).

Ovdje u 1. Jovanovoj 1:5, Jovan dodaje da je Bog svjetlost. On je bez ikakve tame ili sjene. On je i savršen i bez grijeha. Doslednost Božje ličnosti je od suštinske važnosti za sve ostalo što dolazi od Njega, uključujući i Hristovo poslanje i misiju!

Ako kažemo da imamo zajednicu s njim a i dalje živimo u tami, onda lažemo i ne postupamo po istini. (6. stih)

Ako je Bog svjetlost i nema tame, onda vjernik ne može istovremeno hodati s Bogom i hodati u tami. Iznositi ovu tvrdnju je laž, i sebi i drugima.

Ovaj stih kaže da oni koji tvrde da su hrišćani, ali ne pokazuju znakove promjene u životu, lažu. Ovo se obično tumači kao referenca na „lažne obraćenike“ ili one koji zapravo nemaju spasonosnu vjeru. Važno je napomenuti da Biblija nikada ne angažuje hrišćane kao „policiju spasenja“ niti podstiče sud o spasenju druge osobe. Oni koji ne pokazuju promjenu u životu mogu dati malo dokaza da su pravi vjernici, ali to je u konačnici samo nešto što Bog može znati (1. Samuelova 16:7).

Iako je promijenjeni život normalno, očekivano stanje hrišćanskog vjernika, neposredni kontekst šestog stiha jasno je usmjeren na hrišćane. Prihvatanje Hrista ne čini automatski osobu bezgrešnom ili nesposobnom za grijeh. Niti garantuje bliski odnos s Bogom. Ovdje se, posebno, samoproглаšeni vjernici prozivaju zbog pokušaja hodaanja

s Bogom dok žive u grijehu. Ako zaista hodamo s Bogom, živjećemo dosledno u skladu sa svojim uvjerenjima, nudeći dokaz života koji je Bog promijenio.

Naravno i obraćeni vjernici imaju izbor hoće li hodati s Bogom u svjetlu ili odvojeno od Njega u tami. Odabir grijeha će uništiti naše zajedništvo s Bogom. Grijeh i dalje ima posledice. Glavni cilj hrišćanskog života je blisko zajedništvo s drugim vjernicima i s Gospodom. To zahtijeva hodanje u svjetlu (poslušnost), a ne u tami (neposlušnost).

Ako u svjetlosti hodimo, kao što je On u svjetlosti, imamo zajednicu jedan s drugim, i krv Isusa Hrista, Sina Njegovog, čisti nas od svakog grijeha. (7. stih)

Jovan nastavlja govoriti o hodanju u svjetlosti po obrascu Boga koji je u svjetlosti. Hrist je manifestovao tu svjetlost među ljudima na zemlji: „Istinita svjetlost koja svijetli svim ljudima trebalo je da dođe u svijet.“ (Jovan 1:9) Sada su vjernici pozvani da hode Hristovim putem.

Druga polovina ovog stiha navodi šta se dešava kada vjernici hodaju u svjetlosti: zajedništvo i očišćenje od grijeha. Date su dvije primjene. Prvo, vjernici će imati zajednicu i prijateljstvo jedni s drugima. Drugo, vjernici će iskusiti oproštenje. Čak i ako je osobi dat oprostaj grijeha kada prvi put povjeruje u Hrista, hrišćani i dalje čine grijehe i kao vjernicima potrebno im je oproštenje. Čak je i apostol Pavle primijetio svoje brojne neuspjehe, uprkos želji da živi ispravno i mnogim plemenitim djelima koja je učinio za Boga (Rimljanima 7).

Implikacija ovdje je jasna: samo prisustvo grijeha u nečijem životu ne podrazumijeva da je osoba neobraćena ili izgubljena. Hristova žrtva čisti sve grijehe: prošle, sadašnje i buduće. Još važnije, onima koji se pouzdaju u Hrista oprošteni su čak i grijesi kojih nisu svjesni. One grijehe kojih postanemo svjesni, trebamo priznati i oni će nam biti oprošteni. Ako hodamo u poslušnosti s onim što imamo, Bog će nadoknaditi ono što nam nedostaje.

Ako kažemo da nemamo grijeha, sami sebe zavaravamo i istina nije u nama. (8. stih)

Ovaj stih nudi Jovanovu treću uslovnu („ako“) izjavu zaredom. U ovom odlomku postoji pet takvih „ako“ izjava. Ovdje, u stihu 8, Jovan se bavi onima koji tvrde da nemaju nikakvog grijeha.

Jovanov obrazac naizmjeničnih pozitivnih i negativnih izjava „ako“ navodi čitaoca na predstojeće ideje. Ovdje postavlja čitaoca da očekuje negativnu „ako“ izjavu. Reći da nemamo grijeha smatra se negativnim i jednostavno nemogućim – samo je Isus živio bez grijeha (Jevrejima 4:15). Dakle, svako ko tvrdi da je bez grijeha samoobmanjuje sebe.

Jovan uči da oni koji tvrde da su bez grijeha nemaju istinu u sebi. Ovaj nedostatak istine odnosi se na obraćenog vjernika koji tvrdi da je oslobođen od svakog grijeha u svom sadašnjem životu. Vjernik treba prepoznati svoju grešnost i potrebu za oproštenjem kroz Hrista. Čak se i najpobožniji, najčistiji hrišćanin i dalje bori s grijehom, na neki način, oblik ili formu. Zaboravljanje da imamo grijeh čini nas neosjetljivima na stvari koje bismo trebali priznati Bogu. Kao što je navedeno u stihu 7, ne gubimo nadu, već se uzdamo u Hrista da će nam oprostiti.

Iako nije potrebno imati savršeno znanje da bismo bili opravdani pred Bogom, ključni aspekt jevanđelja je prepoznavanje našeg grijeha. Stoga, svako ko tvrdi da nikada nije sagriješio poriče jevanđelje. Po definiciji, takva osoba je nevjernik. I svaki vjernik koji zaključí da više ne griješi treba biti ispravljen.

Takođe, imajte na umu da stihovi 8, 9 i 10 pokrivaju prošle, sadašnje i buduće grijehe. Vjernici i dalje imaju izbor hoće li se pokoriti Hristu u bilo kojem trenutku ili ne. Da to nije moguće, Biblija ne bi tako često upozoravala hrišćane na posledice grijeha. Čak je i vjernik i dalje podložan pogreškama.

Ako priznamo svoje grijehe, vjeran je i pravedan da nam oprostí grijehe i očisti nas od svake nepravednosti. (9. stih)

U ovoj četvrtoj „ako“ izjavi, Jovan ukazuje na ispovijedanje naših grijeha Bogu. Obrazac pozitivnih/negativnih izjava još jednom postavlja čitaoca da očekuje pozitivnu „ako“ izjavu u ovoj frazi.

Ispovijedanje grijeha oduvijek se smatralo pobožnom praksom među onima koji se okreću Gospodu (Levitski zakonik 5:5; 16:21; Brojevi 5:7; Ezra 10:1) i smatralo se izvorom iscjeljenja (Jakov 5:16).

Oni koji ispovijedaju grijehе uvjereni su da će Bog oprostiti i ukloniti uticaj tog grijehа na zajedništvo. Imajte na umu da iako je ovaj odlomak napisan vjernicima, Jovan navodi da se onima koji ispovijedaju grijehе oprašta i da bivaju očišćeni. Iako se vjernicima oprašta kad se pokaju i obrate, postoji i stalni osjećaj u kojem vjernici trebaju ispovijediti grijeh i iskusiti oproštenje i očišćenje. Očišćenje je bio važan dio Mojsijevog zakona, spomenut oko 14 puta samo u knjizi Levitski zakonik. To je bio cilj onih koji su prinosili žrtvu Gospodu u šatoru i hramu.

Kada se svađamo s drugima, to stvara prepreku zajedništvu. Budući da će prepreka između nas i Boga uvijek biti našа krivica, našа potreba za ispovijedanjem je važna za naš odnos s Bogom.

Ako kađemo da nismo sagrijeđili, činimo ga lađljivcem i njegova riječ nije u nama. (10. stih)

Ovaj stih nudi petu i poslednju uslovnu izjavu („ako“) u ovom odlomku. Držeći se pozitivnog/negativnog obrasca, ovaj je negatiivan. Stih 8 navodi da su oni koji tvrde da nemaju grijehа prevareni. Stih 10 uključuje prethodne grijehе, koristeći frazu „nemam“. Ovaj stih dodaje dvije negativne osobine onih koji tvrde da su bez grijehа. Prvo, direktno protivrječe Bođjoj riječi, što je isto što i nazivati Boga lađljivcem. Tada se, kao i sada, ovo smatralo bogohuljenjem.

Drugo, ova tvrdnja implicira da istina jevanđelja nije u takvoj osobi. Drugim riječima, osoba koja tvrdi da je sada bez grijehа ne govori istinu. Osoba koja tvrdi da nikada nije sagrijeđila ne samo da govori lađ, već direktno protivrječi jevanđelju. Samo je Isus bez grijehа (Jevrejima 4:15). Čak i većina nevjernika priznaje da nisu ispunili bilo koji moralni kodeks u koji vjeruju. Samo osoba koja je duboko samoobmanuta tvrdila bi da je bez ikakvog grijehа.

Jedna sekta koju je Jovan vjerovatno imao na umu bili su gnostici, koji su tvrdili da je sva materija zla, a sav duh dobar. To je neke

navelo da vjeruju da je grijeh u materijalnom tijelu odvojen od duhovne osobe. To je lažno, jer su ljudi jedno biće u više komponenti. Oni koji daju ovakve izgovore za grijeh jednostavno žive u laži.

2. Razlikovanje istine i laži

Dječice moja, ovo vam pišem da ne griješite. Ali ako neko i sagriješi, kod Oca imamo zastupnika – Isusa Hrista, pravednika. On je žrtva pomirenja za naše grijehe, i ne samo za naše nego i za grijehe cijelog svijeta. (1. Jovanova 2:1-2)

Jovan počinje objašnjavajući zašto piše svoje pismo. Njegov cilj je zrelost čitalaca. Međutim, Jovan zna da su vjernici i dalje sposobni griješiti. On to jasno daje do znanja, ali takođe napominje da imamo nadu kada se to dogodi. Ovo je velika poruka utjehe za hrišćane.

Ova nada u vrijeme grijeha dolazi kroz Isusa Hrista, koji služi kao naš zastupnik kod Oca. Ovdje Jovan naziva Isusa „pravednikom“. Grčka riječ prevedena kao „zastupnik“ je *paraklēton*, koja se takođe koristi u Jevanđelju po Jovanu kao referenca na svetog Duha (Jovan 14:16, 26; 15:26; 16:7) koje je zapravo Božji i Hristov duh (Jovan 14:26; Matej 28:20; Rimljanima 8:9). U Jovanu 14:18 Isus je obećao: „Neću vas ostaviti kao siročiće. Doći ću k vama.“ (uporedi sa Jovan 14:20, 23)! Ova riječ doslovno znači onaj koji se zalaže za nečiji slučaj ili bliski, korisni savjetnik.

Isus se naziva „zastupnikom“; on je „kod“ Boga Oca; on je „Hrist“, što znači „Pomazanik“; i on je „pravednik“. Jovan snažno naglašava Isusovu veličinu. On takođe ističe Hristovu dovoljnost nad grijehom i njegovu ulogu kao zastupnika u naše ime pred Ocem. Drugi odlomci iz Novog saveza, kao što su Rimljanima 8:34 i Jevrejima 7:25, takođe opisuju Isusa u ulozi posrednika vjernika.

Činjenica da Isus služi kao naš Zastupnik pred Bogom Ocem, govori nam da je proces očišćenja i spasenja od grijeha još uvijek u toku. Hrist sada služi u nebeskom Svetilištu kao veliki antitipski Prvosveštenik, o čemu se detaljnije govori u Poslanici Jevrejima.

Hrist ne samo da nas zastupa pred Bogom, već i pokriva naše grijehe. Hrist je žrtva pomirenja za naše grijehe. Grčka riječ *hilasmos*

može se prevesti kao „pomirenje“ ili „iskupljenje“. To se odnosi na poravnanje, zadovoljavanje ili otplatu duga. Drugim riječima, Isus je jedina dovoljna plata za grijehе čovječanstva. Bez ove plate, ostali bismo odvojeni od Boga. Primijetite da stih 1 opisuje Isusa i kao našeg „zastupnika“. To znači da Hrist ne samo da govori Bogu u naše ime, već i nudi jemstvo za nas.

Jovan je jasno rekao da je ova moć Isusove žrtve dostupna svim ljudima svijeta. Ove riječi podsjećaju na Jovan 3:16 : „Jer Bog je tako volio svijet...“ To ne znači da će svaka osoba zapravo biti spašena. Međutim, to znači da je Hristova žrtva bila dovoljna da plati dug za svakoga ko povjeruje u njega (Otkrivenje 22:17). Postoji razlika između Hristove moći da (potencijalno) spasi sve ljude i onih koji mu zaista dolaze za spasenje.

Ako držimo njegova uputstva, po tome znamo da ga poznajemo. Onaj ko kaže: „Ja ga poznajem,“ a ne drži njegova uputstva, lažljivac je i istina nije u njemu. (stihovi 3-4)

Jedan od načina na koji pokazujemo dokaze spasonosne vjere u Isusa jeste kroz poslušnost. Međutim, kao vjernici, uvijek imamo izbor hoćemo li poslušati ili ne poslušati. Ovaj poseban osjećaj „znajanja“ dolazi na više nivoa. Prvi je nivo obraćenja. Ponašanje je odraz vjerovanja. Poslušnost Hristovim uputstvima je primarni pokazatelj, i za druge i za nas same, koji potvrđuje naše mjesto u Hristu.

Drugi, neposredniji nivo ovog „znajanja“ je u zajedništvu s Bogom. Čak i u postojećem odnosu roditelj-dijete, nivo zajedništva zavisi od poslušnosti i komunikacije. Nedostatak komunikacije ne dokazuje da ne postoji odnos, ali sigurno nije onakav kakav bi trebao biti (1. Jovanova 2:6). Od osobe koja je s pouzdanjem vjerovala u Hrista očekuje se poslušnost (1. Jovanova 2:5), ali hoće li to učiniti ili ne, i dalje zavisi od nje.

Ključno za razumijevanje ovog odlomka je veza između „poznavanja“ i „držanja“ kako se vidi u Starom savezu. Jevrejski narod je bio pozvan da pokaže svoju vjeru u Boga kroz poslušnost Mojsijevom zakonu. Čak i u to vrijeme, poslušnost je bila rezultat vjere, a ne

predmet vjere. Poslanica Jevrejima, poglavlje 11, nudi jasne dokaze o onim pobožnim ljudima kroz Stari savez koji su živjeli po vjeri, slušali Gospoda i bili prepoznati po tome. Vjera je bila i jeste bitna za poznavanje Gospoda.

Jovan podiže ulog tvrdeći da su oni koji prkose Božjim uputama dok tvrde da ga poznaju lažljivci. On je već spomenuo lažljivce u ovom pismu (1. Jovanova 1:10) i ponovio ovu temu nekoliko puta. Samo lažljivac kaže da nije sagriješio ili kaže da poznaje Boga dok ne drži Njegove upute. Samo lažljivac poriče da je Isus Hrist (1. Jovanova 2:22) ili kaže da voli Boga, ali mrzi svog brata (1. Jovanova 4:20).

Implikacije ovoga moraju se shvatiti ozbiljno. U Jovanovom jevanđelju, Isus je nazvao Sotonu lažovom (Jovan 8:44). Nazvao je neprijateljske, nevjerujuće vjerske vođe lažljivcima (Jovan 8:55). U Otkrivenju 21:8, „druga smrt“ ognjenog jezera je sudbina svih lažljivaca. Jovan kaže da su oni koji tvrde da poznaju Boga, ali ga ne slušaju, lažljivci i da nemaju istinu u sebi. Riječ *istina* se koristi osam puta u 1. Jovanovoj poslanici (1. Jovanova 1:6, 8; 2:4, 21; 3:18, 19; 4:6; 5:6).

Kao rezultat toga, ovo spominjanje istine tumačeno je i kao da uključuje „ono što je ispravno“, kao i prisustvo samog Hrista. 1. Jovanova 5:6 naziva Duha istinom: „Duh je istina“. Osoba koja tvrdi da poznaje Boga, ali ne živi tako, otkriva da je lažljivac i da nema istinu u sebi. U svom neposrednom kontekstu, Jovan ukazuje na naš odnos zajedništva s Bogom. U širem smislu, ovo se često tumači kao pokazatelj da oni koji žive prkoseći Hristovim uputama dokazuju da ga uopšte ne „poznaju“.

Ovo ukazuje na one koji tvrde da hode s Bogom, ali zapravo ne hode. Da li su takvi ljudi došli Hristu je između njih i Boga, ali njihova djela pokazuju da očito ne „hode“ s Bogom. Iz tog razloga, ovaj stih se naizmjenično tumači kao referenca na zajedništvo s Bogom, bez implikacija lažnog obraćenja. Budući da hrišćani i dalje imaju sposobnost da izaberu grijeh, moguće je da hrišćanin izabere pogrešne postupke umjesto ispravnih.

Ali ko god drži njegovu riječ, u njemu je Božja ljubav zaista stigla do savršenstva. Po tome znamo da smo u njemu. Onaj ko kaže da stoji u njemu, dužan je da i sam živi kao što je on živio. (stihovi 5-6)

Držanje Božje Riječi odnosno pokoravanje Božjim uputima je još jedna referenca na poslušnost. Prema Jovanu, Božja ljubav je usavršena u onima koji se pokoravaju Božjoj Riječi. Izraz „usavršen“ ne odnosi se na 100 posto besprijekoran život, već na zrelost. Niko nije savršen (Rimljanima 3:10), ali svi vjernici su pozvani na rast i zrelost; ovo je proces savršenstva. Iako se ovo očekuje, nije zagarantovano.

Oni koji istinski poznaju Hrista rastu da žive poput Hrista. Njihova djela daju dokaze o njihovom odnosu. Oni koji ne napreduju u svom hrišćanskom hodu ne daju pozitivne dokaze da su obraćeni. Naši životi mogu otkriti da li je Hrist promijenio naša srca ili ne.

U neposrednom kontekstu, Jovan govori o odnosu i zajedništvu osobe s Bogom. Ovo je paralelno s Jovanom 15:1-8, gdje oni koji ne „ostaju“ u Hristu gube svaku sposobnost da donose dobre plodove. Ako neko ne ostane „u Hristu“, to podrazumijeva gubitak spasenja (Jovan 15:6).

Očito vjernici „trebaju hoditi“ kao što je Hrist hodio. Hoćemo li to činiti ili ne, zavisi o nama.

Svako ko tvrdi da „stoji“ u Hristu treba „hoditi“ ili živjeti kao što je Isus živio.

Ovo se često spominje kao Jovanov konačni dokaz kako osoba zna da je vjernik: vjernik u Isusa živi nalik Isusu. Pravi hrišćani rastu i djeluju sve više poput Hrista. Oni koji ne pokazuju način života sličan Hristu ne uspijevaju pružiti dokaze o svom obraćenju. Svako ko tvrdi da je „u Hristu“, ali ne živi kao on, sigurno nema odnos zajedništva s njim.

U 1. poglavlju, Jovan je izjavio da čak i vjernici mogu griješiti i griješe. Kada hrišćanin griješi, treba priznati grijeh Bogu, koji će oprostiti (1. Jovanova 1:9). Ako osoba ne živi kao Hrist i ne priznaje grijeh, to daje dokaz da ta osoba nije pravi vjernik. U ovom pismu,

Jovan se prvenstveno bavi vjernicima i onima koji lažno tvrde da slijede Hristove upute. Oni koji ne slijede Hristovu volju, ali kažu da imaju „zajedništvo“ s njim, su lažljivci. Ne može jednostavnije od toga.

Ljubazni, ne pišem vam novi nauk, nego stari nauk koji ste imali od početka. Taj stari nauk je riječ koju ste čuli od početka. I opet, pišem vam novi nauk, koji se obistinjuje u njemu i u vama, jer tama prolazi i prava svjetlost već svijetli. (stihovi 7-8)

Jovan spominje „nauk“ ili „upute“ gotovo dvanaest puta u ovom pismu. Tri od ovih spominjanja su u ovom jednom stihu. On počinje napominjući da ove instrukcije nisu nove. Ono o čemu je Jovan raspravljao su postojeće upute i on jednostavno daje podsjetnik. Nadalje, to je nauk koji postoji od početka nečije hrišćanske vjere. U kontekstu, ovaj početak se fokusirao na to kada je Jovanova publika prvi put čula jevanđelje. Jovan je možda bio lično odgovoran za donošenje evanđeoske poruke publici ovog pisma, iako je to neizvjesno.

Jovan ponavlja svoju tvrdnju da je ovaj nauk onaj isti koji je publika već čula. Ova „riječ“ uključuje poruku hrišćanstva koju su ovi vjernici ranije sreli. Jovanov fokus u ovom stihu je podsjećanje njegovih čitalaca na nešto što je prethodno poznato. Očigledno je postojala potreba za pozivanjem na izvorno jevanđelje i predočavanjem jednostavnih istina.

Jovan kaže da sada piše „novi nauk“. Sam novi nauk biće predstavljen u stihu 9. Prvo, Jovan započinje jasnim razlogom. Naime, svjetlo je ovdje, a tama nestaje. Hrišćanski vjernici su napustili „tamu“, što znači grešne puteve. U obraćenom vjerniku, istinsko Isusovo svjetlo sija u njihovim životima. Jovan je pohvalio njihova pozitivna djela, istovremeno ističući važna područja novog rasta za njihove živote (1. Jovanova 1:5-6).

Ko kaže da je u svjetlosti, a mrzi svog brata, u tami je sve do sada. (9. stih)

Jovanova izjava je direktna, jednostavna i lako razumljiva: oni koji tvrde da slijede Hrista, ali pokazuju mržnju prema drugim

hrišćanima, zapravo hodaju u tami. Nemoguće je da onaj ko mrzi druge vjernike iskreno tvrdi da ima zajedništvo s Hristom. Ovo je izneseno snažnim, jasnim riječima.

U hebrejskom razmišljanju, „svjetlost“ je bila krajnji ideal. Sve dobre stvari opisane su terminima „svjetlosti“, sve zle stvari terminima „tame“. Stoga ne čudi što se koncept „biti u svjetlu“ često koristi u Jovanovoj poslanici. Bog je svjetlost (1. Jovanova 1:5), mi trebamo hoditi u svjetlosti kao što je Hrist u svjetlosti (1. Jovanova 1:7), istinsko svjetlo već sija (1. Jovanova 2:8), i ko voli svog brata, ostaje u svjetlosti (1. Jovanova 2:10).

Jevanđelje po Jovanu spominje Isusa kao „Svjetlo“ više od dvadeset puta, od kojih sedam samo u 1. poglavlju. U knjizi Otkrivenja, Jovan takođe primjećuje da će sam Bog biti naš izvor svjetlosti (Otkrivenje 22:5). Odbacivanje te svjetlosti dolazi s poslasticama, kako u ovom životu tako i za vječnost.

Ko voli svog brata, ostaje u svjetlosti, i kod njega nema povoda za spoticanje. A ko mrzi svog brata, u tami je – živi u tami, i ne zna kuda ide, jer mu je tama zaslijepila oči. (stihovi 10-11)

Ljubav jednih prema drugima dokaz je bliskog odnosa s Hristom. Vjernik koji voli svog brata ostaje u svjetlu, koje je Hrist. Oni koji to ne čine, nasuprot tome, u tami su – oni u najmanju ruku ne uspijevaju poslušati Hristove upute.

Osoba koja voli svog brata „nema povoda za spoticanje“. Ova fraza jako podsjeća na koncept „voli bližnjega svoga kao samoga sebe“. Osoba koja voli druge ispunila je zakon i živi onako kako ju je Hrist pozvao. Novi savez često se poziva na spoticanje ili padanje kao predstavu duhovne borbe ili neuspjeha u nečijem životu (Rimljanima 9:32, 33; 11:9; 14:13; 1. Korinćanima 1:23; 8:9; 1. Petrova 2:8; Juda 1:24). Jov 4:4 takođe nudi drevnu perspektivu na ovaj koncept, napominjući: „Kad bi neko posrnuo, riječi bi ga tvoje podigle, i koljena klecava ti bi učvrstio.“

Stih 11 upotpunjuje ovu misao jasnijim, direktnijim jezikom. Mržnja prema drugima je potpuno nespojiva sa zajedništvom u Hristu.

Obraćeni vjernici su sposobni za takav grijeh, ali oni koji to čine pokazuju ozbiljnu duhovnu bolest.

Ideja „hodanja u tami“ često se povezuje sa zlom ili grijehom. Ovo nije isto što i „spoticanje“ ili „padanje“, što podrazumijeva privremenu situaciju. Postoji razlika između kratkog spoticanja u tamu i „hodanja“ u tami kao stvar navike. Osoba koja hoda u tami nalazi se u poziciji teške duhovne opasnosti. Nema jasnu viziju ili svrhu, jednostavno zato što bez svjetla da može vidjeti. Tama je zasljepljujuća.

Drugim riječima, mržnja prema drugima je grijeh koji sprječava osobu da istinski slijedi Hrista. Iako je tama moćna, Jevanđelje po Jovanu izjavljuje: „Svjetlost sija u tami i tama je nije obuzela“ (Jovan 1:5). Božja ljubav je daleko moćnija od grijeha ovoga svijeta.

Pišem vam, dječice, jer su vam grijesi oprošteni kroz ime njegovo. (12. stih)

Dvanaesti stih je prvi od šest poetskih fraza koje svaka počinje imenovanjem ciljne publike. Prva polovina sastoji se od tri rečenice koje se uvode frazom „pišem vam“. Druga polovina su dodatne tri rečenice, a svaka počinje frazom „pišem vam“. Svaka publika se spominje u prvom i drugom polovini pjesme.

Prva je upućena „dječici“ i spominje oprostjenje grijeha. Ova „dječica“ ne podrazumijevaju doslovnu malu djecu. Vjerovatnije je da se radi o mladim vjernicima. To su noviji hrišćani kojima su grijesi oprošteni i jedna su od grupa kojima je ovo pismo namijenjeno. Jovan je jasno znao da su neki od vjernika u skupštinama koji su čitali njegovo pismo tek nedavno povjerovali u Hrista.

Oni koji poznaju Oca su oni koji su došli do vjere u Hrista i čiji su grijesi oprošteni.

Pišem vam, očevi, jer ste upoznali onoga koji je od početka. Pišem vam, mladići, jer ste pobijedili Zloga. Pišem vam, djeco, jer ste upoznali Oca. Pišem vam, očevi, jer ste upoznali onoga koji je od početka. Pišem vam, mladići, jer ste jaki i riječ Božja ostaje u vama i pobijedili ste Zloga. (stihovi 13-14)

Jovan se sada obraća „očevima“ i spominje Božje vječno

postojanje. Ovi „očevi“ su stariji, zreliji i iskusniji vjernici. Oni poznaju Hrista kao Gospoda i „poznaju“ ga u dubljem smislu pošto su dugo hodili s njim.

Treća fraza Jovanove pjesme cilja na treću publiku: „mladići“, koji su „pobijedili Zloga“. Ovi mladići se razlikuju od „dječice“ – novih vjernika – iz stiha 12, ali još nisu „očevi“ zajednice. Ovi mlađi ratnici za Hrista su „pobijedili“, ideja koju Jovan ponovo spominje u stihu 14. Ovo pismo se takođe odnosi na „pobjedu“ u 1. Jovanovoj 4:4, 5:4 i 5:5. Jovan definiše „pobjednika“ u 1. Jovanovoj 5:5 pitanjem: „Ko pobjeđuje svijet osim onoga koji vjeruje da je Isus Sin Božji?“ Svaki istinski vjernik u Hrista je pobjednik.

Četvrta fraza pjesme započinje njenu drugu polovinu. U ovoj polovini, iste grupe se spominju istim redoslijedom. Prva su „dječica“, koja poznaju Boga (1. Jovanova 2:12).

Jovan se ponovo obraća očevima, ponavljajući svoj komentar da oni poznaju vječnog Boga. Izuzev grčkog glagola za „pisati“, rečenica je potpuno ista kao što je Jovan koristio u 1. Jovanovoj 2:13. Glavni razlog za našu vjeru u Boga je Njegova vječna, nepromjenjiva priroda. Takođe, ova referenca odražava Jovanovu izjavu u Jevanđelju po Jovanu da je Isus bio Sin Božji i s Bogom od početka (Jovan 1:1-3).

Konačno, Jovan daje drugu riječ upućenu „mladićima“. Ovdje on ponovo spominje i njihovo savladavanje zla, kao i njihovu snagu. Referenca na snagu ne odnosi se na mišiće, već na nečiji duh. U ovim vjernicima, Božja Riječ je „ostajala“ ili „prebivala“. Spominjanje njihovog „savladavanja“ zla naglašava moć vjernika nad moći Sotone.

Nemojte voljeti ni svijet, ni ono što je u svijetu. Ako neko voli svijet, ljubav Očeva nije u njemu, jer ništa što je u svijetu – požuda tijela, požuda očiju i ponos života – nije od Oca, već je od svijeta. A svijet prolazi i njegova žudnja, ali onaj ko vrši Božju volju ostaje do vijeka. (stihovi 15-17)

Nakon svojih riječi upućenih trima različitim grupama vjernika, Jovan upućuje sve tri grupe da se ne vežu za svjetovne (neduhovne) stvari. Vjernici trebaju voljeti Boga i jedni druge, a ne svijet ili posjede.

Izraz „svijet“ ne odnosi se na planetu, pa čak ni na sve materijalne stvari. U ovom kontekstu, izraz „svijet“ odnosi se na pali, čovjekocentrični sistem ili način života. Jovan daje specifičnu definiciju ovog pojma u stihu 16. Neko ko voli način na koji ovaj svijet funkcionise, uključujući njegovu kontrolu grijehom, osoba je koja se ne može usredotočiti i na Očevu volju.

Jovan naglašava ovu temu rekavši da oni koji vole svijet, u tom smislu, ne mogu zaista voljeti Boga. Ove snažne riječi ističu kontrast između ljubavi prema svijetu i ljubavi prema Ocu. Isus je ponudio primjer ovog kontrasta kada ga je Sotona iskušavao u pustinji. Sotona je rekao Isusu da može vladati svim kraljevstvima svijeta – ako mu se pokloni. Isus je odgovorio, pozivajući se na Sveto pismo, da lojalnost te vrste pripada isključivo Bogu (Matej 4:10). Ovdje dobijamo odgovor na pitanje ko zapravo stoji iza svjetovnog prestiža i moći.

Jovan opisuje pokretačke motive „svijeta“, identifikujući dvije „želje“ i oblik ponosa.

Prvo su želje – ili požude – „tjelesne“, koje se odnose na ono što tijelo želi. To uopšteno znači sve za čime se pretjerano ili neprimjereno žudi, od hrane do seksualne nečistoće. U ovom kontekstu, ne radi se o normalnim ili neophodnim fizičkim željama. Drugo su želje „očiju“, opet opšti pojam. U ovom slučaju, to se ne odnosi samo na one stvari koje doslovno vidimo, već i na one koje zamišljamo ili na koje usmjeravamo svoj „mentalni“ pogled. Uglavnom je riječ o pohlepi materijalizma (uporedi sa Matej 4:8-9; 6:24; Luka 12:15). Treće je „ponos života“, što znači grešne želje koje usmjeravaju pažnju osobe na sebe. To može uključivati svjetovne ambicije, žudnju za pompom, hvalisanjem i slavom, aroganciju... Ovo se takođe odnosi na našu naviku hvalisanja. Isus je hvalisavi ponos nazvao grijehom (Marko 7:22) i podnio je slična iskušenja od Đavola (Matej 4:1-11).

Ove želje i ponos nam nisu dati od Boga – to su iskušenja iz bezbožnog svijeta. Tačnije, riječ je o izopačenostima koje ljudska priroda ispoljava u otuđenju od Boga kroz samoživost i samodokazivanje. Zato osoba obilježena ljubavlju prema svijetu (1. Jovanova 2:15)

nema Božju ljubav u sebi.

Jovan napominje da je ovaj svijet privremen. Svijet je privremen za svaku osobu, budući da svaka osoba umire. Fizička zemlja je takođe privremena, budući da će Bog na kraju stvoriti novu zemlju (Otkrivenje 21-22). Kao rezultat toga, želje ovog svijeta su takođe privremene. Vjernici se trebaju oduprijeti zlim željama, slijedeći Isusov primjer (Matej 4:1-11).

Ovo je jedino mjesto gdje apostol Jovan spominje „Božju volju“. Međutim, ova fraza ima bogatu upotrebu u Novom savezu. Isus je rekao: „Jer ko vrši volju Božju, on mi je brat i sestra i majka“ (Marko 3:35). Rimljanima 8:27 primjećuje: „Duh posreduje za svete po volji Božjoj.“ Rimljanima 12:2 dodaje: „Preobrazite se obnavljanjem svog uma, da utvrdite šta je Božja volja – šta je dobro, ugodno i savršeno.“ Činjenje Božje volje ili želja treba biti cilj vjernika.

Prirodni ishod obraćenja je želja da se vrši Božja volja (Efescima 2:10). Ovo je obilježje vjernika i samo će vjernik živjeti s Bogom zauvijek. Još neposrednije, Jovan objašnjava da će život proživljen u zajedništvu s Bogom trajati zauvijek, dok će zemaljske stvari jednog dana nestati.

Djeco, poslednji je čas, i kao što ste čuli, dolazi Antihrist, ali već sada su se pojavili mnogi antihristi. Po tome znamo da je poslednji čas. (18. stih)

Ovaj stih započinje novi odjeljak, koji se proteže do 27. stiha, fokusiran na upozorenje protiv „antihrista“. Kao što će otkriti kontekst, ovo nije isti „antihrist“ koji se pominje u knjizi Otkrivenja, sa karakteristikama navedenim još u knjizi proroka Danila. Jovan počinje s predgovorom: „Djeco, poslednji je čas.“ Svoje vrijeme smatrao je dijelom „poslednjeg časa“ ili poslednjih vremena. Iako se o poslednjim vremenima danas žestoko raspravlja, jasno je da su apostoli vjerovali da su živjeli u nekom smislu „poslednjih vremena“, počevši nakon Isusovog uznesenja.

Jovanov razlog za nazivanje sadašnjeg vremena „poslednjim časom“ bio je pojava toliko mnogo ovih antihrista. Jovan se lično susreo

s onima koji su bili protiv Hrista, učeći protiv pravog jevanđelja i Isusovog karaktera. Jovan je jedini pisac koji spominje riječ antihrist, definišući antihrista kao „onoga koji poriče Oca i Sina“ (1. Jovanova 2:22) i poriče Isusov dolazak u tijelu (1. Jovanova 4:3; 2. Jovanova 1:7).

Izašli su od nas, ali nisu bili od nas, jer da su bili od nas, ostali bi s nama. Ali izašli su da bi se vidjelo da nisu svi od nas. (19. stih)

Jovan dalje opisuje osobine „antihrista“ kao onih koji „izađoše od nas, ali nisu bili od nas“. Ovi lažni učitelji tvrdili su da su vjernici, ali nisu bili. Jovan objašnjava zašto: „da su bili od nas, ostali bi s nama“. Jovan koristi ideju „nastavka“ što se odnosi na kontinuirano ili postojano djelovanje. Oni koji nisu istrajali u vjeri, posebno oni koji su tvrdili da su vođe u zajednici, ali su se na neki način okrenuli protiv Boga, bili su doslovno protiv Hrista ili antihristi.

Jovan dodaje: „Ali oni su izašli da se pokaže da nisu svi od nas.“ Ovo napuštanje vjere ponudilo je dokaz ili svjedočanstvo da ovi lažni učitelji nisu bili pravi vjernici (1. Jovanova 2:22-23). Za razliku od onih koji su bili pomazani (1. Jovanova 2:20), ovi lažni učitelji nisu imali Božjeg Duha u sebi. Nisu znali istinu (1. Jovanova 2:21), poricali su da je Isus Hrist (1. Jovanova 2:22) i varali su druge (1. Jovanova 2:26).

A vi imate pomazanje od Svetoga i znate sve. (20. stih)

Za razliku od lažnih učitelja koje je Jovan opisao u 2:18-19, on uvjerava prave vjernike koji čitaju ovo pismo da su pomazani i da posjeduju znanje istine. Ovo pomazanje odnosilo se na Duha Božjeg izlivenog na one koji su povjerovali u Hrista. Ovo pomazanje „koje ste od njega primili ostaje u vama“ (1. Jovanova 2:27), što znači da je trajno. Novi savez opisao je Isusa kao Pomazanika (Djela 4:26-27) koji je takođe pomazivao one koji vjeruju u njega.

Isusa se često naziva Svetim (Otkrivenje 3:7). Ovu titulu koristili su Simon Petar (Jovan 6:69; Djela 2:27), Pavle (Djela 13:35), anđeli (Otkrivenje 16:5), pa čak i zli duhovi (Marko 1:24; Luka 4:34). Ideja da „znate sve“ odnosi se na istinsko znanje hrišćanskog vjernika o

Isusu kao Hristu. Biblija na drugim mjestima upoređuje znanje sa spasenjem (Luka 1:77; 1. Korinćanima 1:5).

Ne pišem vam zato što ne znate istinu, nego zato što je znate i zato što nikakva laž nije od istine. (21. stih)

Jovan ponovo koristi frazu „pišem vam“ (1. Jovanova 2:13-14), vjerovatno da bi naglasio sledeće riječi. Čini se da je njegov naglasak stavljen na to da oni koji čitaju njegovo pismo nisu antihristi. Istina je nešto što vjernik zna, ne samo činjenične informacije, već znanje koje se prihvata i primjenjuje. To je, u stvari, vjera: više od pukog slaganja, to je povjerenje.

Ovaj stih takođe naglašava biblijski pogled na istinu. Naime, da istina postoji, a njena suprotnost je laž. Neki pristupi istini to poriču, tvrdeći da obje suprotnosti mogu biti istinite ili da ne postoji „prava“ istina. Prema Svetom pismu, to nije slučaj. Postoji jedna, i samo jedna, „prava“ istina.

Jovan zatim pojašnjava da su istina i laž u suprotnosti jedna s drugom. Ovaj stih ponavlja temu iz 1. Jovanove 1:6 da je grešno življenje uz tvrdnju da postoji zajedništvo s Bogom gnusna laž. Istina je glavna tema u 1. Jovanovoj poslanici (1. Jovanova 1:6, 8; 2:4, 21; 3:18-19; 4:6; 5:6), kao i u 2. Jovanovoj (2. Jovanova 1:1, 2, 3, 4) i 3. Jovanovoj (3. Jovanova 1:1, 3, 4, 8, 12). Jovan nadalje spominje „istinu“ više od 20 puta u svom jevanđelju, naglašavajući Isusa kao istinu (Jovan 14:6) i da će nas istina osloboditi (Jovan 8:32). Ako istina nije jedinstvena i stvarna, kako bi vas mogla osloboditi?

Ko je lažljivac ako ne onaj ko poriče Isusa kao Hrista? To je Antihrist, onaj koji poriče Oca i Sina. Ko god poriče Sina, nema ni Oca. Ko priznaje Sina, ima i Oca. (stihovi 22-23)

Jovan sada definiše vrstu lažljivaca koje ima na umu: nekoga ko poriče da je Isus Hrist, što znači Mesija. Koncept lažljivca spominje se još četiri puta u ovoj poslanici (1. Jovanova 1:10; 2:4; 4:20; 5:10). Lažljivac poriče da je Isus Spasitelj. Lažljivac može priznati neke aspekte Isusove prirode, ali ne prihvata istinsku biblijsku identifikaciju Hrista.

Nakon što je spomenuo „antihriste“ u stihu 18, Jovan dodaje da antihrist poriče Oca i Sina. Jedan istaknuti aspekt antihrista, ili lažnog učitelja, u ovom stihu je da lažni učitelj poriče Boga Oca kao doslovnog Oca i Isusa Hrista kao Njegovog doslovnog jednorodenog Sina. Tipičan primjer suptilnog negiranja Oca i Sina nalazi se u dogmi o trojstvu ili „trojedinom Bogu“ – tri u jedan. Ako su Bog i Isus Hrist su-vječni i su-jednaki bogovi, a uz to je bog i Duh sveti, kako tvrdi dogma o trojstvu, tada Otac nije zaista Otac i Sin ne može biti stvarni Sin. U tom slučaju sve bi se svelo na uloge koje su privremeno preuzeli i „dogovorili se“ ko će uzeti svaku pojedinačnu ulogu. Ovaj koncept ne samo da poništava identitete Boga i Hrista, čineći ih nespoznatljivim, već i izvrće i obesmišljava jevanđelje. Ne znamo s čime se Jovan sve suočio, ali čini se da su to bili neki začeci proistekli iz grčke filozofije o Bogu koje su „antihristi“ pokušavali implementirati u hrišćansku vjeru.

Jovan je vrlo konkretan i jasan: oni koji poriču Isusa kao Sina odbacuju i Boga kao Oca. Pravi vjernik će prihvatiti i Boga Oca i Isusa Sina. Jovan ovo posebno ističe potvrđujući da oni koji prihvate Hrista prihvataju Boga Oca. Osoba koja ispovijeda ili vjeruje u Isusa kao Gospoda (Rimljanima 10:9) ima i Oca. To je zato što je Isus jedini put do Oca (Jovan 14:6) i jedino ime pod nebom kojim se možemo spasiti (Djela apostolska 4:12). Ovo je poruka koju su hrišćani čuli od početka (1. Jovanova 2:24). Svaka drugačija poruka trebala je biti odbačena. Da su se hrišćani nastavili držati izvorne vjere, dogma o trojstvu, i druge štetne i antibiblijske doktrine, nikada ne bi zaživjele.

Druga Jovanova 1:7 takođe se suočila s sličnim problemom onih koji poriču Isusov status kao utjelovljenog Sina Božjeg. Osoba koja vara mijenjajući osnovna učenja o Isusu smatra se lažnim učiteljem i antihristom. Ovo nije bilo istina samo u zajednici kojoj je Jovan pisao 1. Jovanovu poslanicu, već u bilo kojem vremenu ili mjestu gdje se to događa.

A u vama neka ostane ono što ste čuli u početku. Ako ono što ste u početku čuli ostane u vama, i vi ćete ostati u Sinu i u Ocu. (24. stih)

Jovan se poziva na poruku koju su ovi vjernici prvo prihvatili. Izvorna poruka koju su primili bila je istinsko jevanđelje o Ocu i Sinu koje je trebalo ostati u njima. Jovanov fokus na važnosti „početaka“ je očigledan u ovom pismu (1. Jovanova 1:1; 2:7, 13, 14, 24; 3:8, 11). Tvrdnje lažnih učitelja ne treba odbaciti samo zato što su novotarije, već zato što se ne slažu s izvornom porukom koju su Jovan i druge rane vođe zajednice propovijedali, i koja je u savršenom skladu sa svim fundamentalnim istinama Svetog pisma.

Jovan takođe dodaje da oni koji odbacuju poruku ovih antihrista mogu nastaviti u zajedništvu s Bogom. Prihvatanje ovih lažnih učenja uništiće odnos koji bismo trebali imati s Hristom. Za razliku od antihrista ili lažnih učitelja koji nisu ostali, ovi vjernici su ostali vjerni. Oni su „ostali“ u Sinu i Ocu. Nisu odbacili ni jedno ni drugo, već su ostali vjerni u svojim uvjerenjima u vezi i Boga Oca i Njegovog jedinorođenog Sina. Prema ovome, nije moguće prihvatiti lažnu doktrinu o Bogu bez otpada.

A ovo je obećanje koje nam je on dao – vječni život. (25. stih)

Fokus ovog stiha je krunsko Božje obećanje vječnog života. Vječni život se spominje šest puta u ovom kratkom pismu. Vječni život se otkrio kroz Isusa (1. Jovanova 1:2). Bog daje vjernicima vječni život kroz Isusa (1. Jovanova 5:11). Nadalje, možemo znati da imamo vječni život (1. Jovanova 5:13). Ovaj dio Jovanove poslanice uveliko se fokusira na lažne učitelje. Moguće je da su oni kojima piše bili učeni da sumnjaju u istinitost evanđeoske poruke.

Vječni život nije nešto što vjernik „može“ imati, već je Božje obećanje. Ko god istinski vjeruje u Isusa može imati vječni život (Jovan 3:15-16; 3:36; 4:14, 36; 5:24). Starosavezna pisma „svjedoče“ o vječnom životu u Hristu (Jovan 5:39). Jovan 17:3 bilježi: „A ovo je život vječni: da upoznaju tebe jedinog istinitog Boga i Isusa Hrista koga si poslao.“ „Vječni život“ se koristi 17 puta u Jovanovom jevanđelju, označen kao dosledna tema i u njegovom Jevanđelju i u ovoj poslanici.

Ovo vam pišem o onima koji pokušavaju da vas zavedu. (26. stih)

Stihovi 12-14 spominju „pisanje“ šest puta. Stih 21 dodaje još jedan. Ovaj stih dodaje osmi. Svaka prilika uvodi nešto što Jovan želi naglasiti. U ovom slučaju, on skreće pažnju na lažne učitelje koje naziva antihristima u stihovima 18-27.

Prema Jovanu, ovi ljudi pokušavaju prevariti vjernike. Ljudi mogu biti prevareni od sebe samih (1. Jovanova 1:8), od drugih (1. Jovanova 3:7) i, kao što je ovdje spomenuto, od lažnih učitelja. Druga Jovanova 1:7 dodaje: „Jer mnogi varalice iziđoše u svijet“. U Otkrivenju 12:9, jedno od pet imena Sotone je „varalica svega svijeta“. Sotona je krajnji izvor obmane, što objašnjava zašto je Jovan lažne učitelje nazivao antihristima.

A što se vas tiče, pomazanje koje ste primili od njega ostaje u vama, i niko ne treba da vas poučava, nego vas pomazanje od njega uči o svemu – a ono je istinito i nije laž – i kao što vas je ono poučilo, ostanite u njemu. (27. stih)

Jovan ponovo spominje „pomazanje koje ste primili“ (1. Jovanova 2:20), što je referenca na Duha svetoga koji živi u onima koji su vjerovali u Isusa kao Gospoda. Prema Jovanu, ovo pomazanje „ostaje u vama“. Jovanov fokus na prebivanju ili ostajanju je očigledan, što se već vidi u ovom poglavlju u stihovima 6, 10, 14, 17 i 24, kao i ponovo u stihu 28. Jovan priznaje Božjeg Duha u vjernicima. On takođe spominje svojstvo Duha da pomogne vjernicima da razumiju šta je ispravno, a šta pogrešno. Međutim, to ne znači da je učenje od drugih ljudi nevažno. Umjesto toga, Jovan je govorio protiv lažnog učenja i služio je kao učitelj svojim čitaocima.

Jovan zatim sažima prvu polovinu stiha. Duhom svetim vjernici usvajaju istinu na ispravan način. Na isti način, vjernici trebaju ostati u Hristu.

I sada, dječice, ostanite u njemu, da bismo, kad se on pojavi, imali slobodu govora i da se ne bismo osramotili pred njim prilikom njegovog dolaska. (28. stih)

„Ostanak“ je ponovo naglašen. Vjerni i postojani hrišćanski život se u ovom poglavlju često naziva „ostanak“. Ranije, u stihovima

12-14, izraz „dječica“ se konkretnije odnosio na mlađe vjernike. Međutim, u ovom konkretnom kontekstu, čini se da se Jovan obraća svim svojim čitaocima. To je takođe jasno istaknuto spominjanjem Hristovog povratka. Svi vjernici trebaju očekivati Hristov povratak. Bilo njegovim povratkom, prirodnim smrću ili na neki drugi način, svaka osoba je uvijek na korak od susreta s Bogom.

Ovo blisko zajedništvo s Hristom vodi do dva važna rezultata kada se on vrati. Prvo, to je povjerenje, kako u naše spasenje, tako i u naš odnos s njim. Drugo, nećemo se morati stidjeti svojih života i načina života. Umjesto stida, pravi vjernik može imati povjerenje i radovati se Hristovom dolasku. Prva Solunjanima 4:18 kaže da vjernici trebaju ohrabrivati jedni druge istinom o Hristovom skorom povratku.

Ako znate da je on pravedan, onda znate da je od njega začet svako ko čini ono što je pravedno. (29. stih)

Jovan zaključuje ovaj odlomak sažetkom. Vjernici znaju da je Isus Hrist pravedan. Kada vidimo nekoga ko živi pravednim životom poput Isusa, možemo biti sigurni da ta osoba ima zajedništvo s njim. Ovo je snažan pokazatelj da je takva osoba ponovo rođena ili obraćena. Naravno, borba s grijehom ne može se uzeti kao dokaz da neko nije obraćen – posebno kada se vidi kod drugih ljudi. Ako se borba ne vodi, već se osoba svjesno predaje grijehu, to je očiti otpad. Kontekst ove izjave je isključivo pozitivan: pobožno ponašanje je znak bliskog odnosa s Bogom. Jovan se nadovezuje na ključnu tačku u 1. Jovanovoj 4:12-16, a to je da kada osoba zaista hoda s Bogom, Bog djeluje direktno kroz nju.

Pravedan život je rezultat spasenja. Svi su sagriješili i lišeni su Božje slave (Rimljanima 3:23). Spasenje se ne zaslužuje djelima, već je rezultat blagodatit kroz vjeru (Efescima 2:8-9). Dobra djela bi prirodno trebala proizaći iz osobe koja je postala vjernik (Efescima 2:10). Kada se to dogodi, takva pravedna djela nude dokaz da je osoba zaista došla do vjere u Hrista.

3. Grijeih nasuprot pravednosti

Vidite kakvu nam je ljubav pokazao Otac, da se zovemo djeca Božja. Zato nas svijet ne poznaje, jer nije upoznao njega. (1. Jovana 3:1)

Stihovi od 1 do 3 fokusiraju se na Božju ljubav i kako Njegova ljubav rezultira time da vjernici postaju Božja djeca. Postati Božje dijete se smatra velikim znakom ljubavi od Boga Oca. Vjernici su zaista Božja djeca. Ova tema je usko povezana s riječima iz Jovana 1:12: „A onima koji su ga primili dao je pravo da postanu djeca Božja.“ Božja djeca su oni koji prime Isusa kao Gospoda i vjeruju u Njegovo ime kao uskrslug Mesije.

Jovan ističe ovaj koncept koristeći grčki izraz *ideate*, što znači „pogledajte ovo!“ Ideja da bi nas Bog dovoljno volio da nas učini svojom djecom samo je jedan od nevjerovatnih aspekata jevanđelja.

Jovan zatim primjećuje zašto nevjernici ne „poznaju“ vjernike: nevjernici ne poznaju Boga. Kako ga koristi Jovan, koncept „poznavanja“ uključuje više od pukog informisanja. Odnosi se na osjećaj intimnosti, zajedništva i povezanosti. Nevjerujući svijet nema odnos s Bogom. Stoga, oni nemaju odnos s Njegovom djecom. To podrazumijeva sistem vrijednosti, svjetonazor, način razmišljanja i djelovanja... Jednostavno „djeca Božja“ i „djeca Đavola“ ne „rade“ na istoj frekvenciji. Božja djeca trebaju postajati sve više slična Ocu, bez obzira na to da li nas drugi prepoznaju kao „svoje“ ili ne.

Ljubazni, sada smo djeca Božja, ali se još nije pokazalo šta ćemo biti. Znamo da ćemo, kad se on pokaže, biti poput njega, jer ćemo ga vidjeti upravo onakvog kakav jeste. (2. stih)

Jovan zatim svoje čitaoce naziva svojim „ljubaznima“ ili dragima. Biti Božje dijete nije budući događaj za vjernika; mi smo Njegova djeca od trenutka kada povjerujemo u vječnu budućnost (Jovan 1:12). Osim toga, naša budućnost još nije u potpunosti otkrivena. U

vječnosti s Gospodom, vjernici će iskusiti novo tijelo i zauvijek postojati u Božjem prisustvu, na način daleko superiorniji od naših života danas. Nešto od ovoga nam je jednostavno nemoguće razumjeti; određene stvari će nam biti „otkrivene“ tek kada se Hrist pojavi da nas povede kući.

Vjernici će tada vidjeti Boga „kakav jeste“ i postati poput Njega. Jovanove riječi izgleda da su usko povezane s odlomcima povezanim s uznesenjem, kao što su 1. Korinćanima 15:50-58 i 1. Solunjanima 4:13-18. Isus će se pojaviti, vjernici će ga vidjeti, primiti novo tijelo i biti s Gospodom zauvijek.

Ključno je primijetiti Jovanovu poentu da još nismo ono što ćemo biti. Jovanova upozorenja o grijehu i zajedništvu, kao i ostatak Svetog pisma, prepoznaju da čak ni obraćeni vjernici neće biti savršeni. Očekivani rezultat spasenja je život koji raste i postaje sve više nalik Hristu – ali to ne znači trenutnu promjenu ka savršenstvu. Bog nas dovoljno voli da nam oprostí grijehe (1. Jovanova 2:1-2) i da nam pomogne da ih savladamo (1. Jovanova 2:14; 1. Jovanova 4:4).

I svako ko polaže ovu nadu u njega, čisti se kao što je on čist. (3. stih)

Budući da vjernici imaju nadu i očekuju da će vječno biti s Bogom i Hristom, oni teže čistom životu. Cilj življenja čistog života je biti poput Hrista. On je čist, a vjernici žele živjeti poput njega. Ovo postavlja temelje za komentare koje će Jovan dati kasnije u ovom poglavlju, prikazujući grijeh kao nespojiv sa zajedništvom u Hristu.

Čistota je snažna tema u Novom savezu. U Mateju 5:8, Isus je učio: „Blago onima čista srca, jer oni će gledati Boga.“ Pavle je nastojao predstaviti vjernike kao „čistu djevicu Hristu“ (2. Korinćanima 11:2). Vjernici trebaju „biti čisti i bez spoticanja do Hristovog dana“ (Filipijanima 1:10). Prva Petrova 3:2 govori o „čistom ponašanju“ koje vjernik treba slijediti, što se ističe u kontrastu sa nevjernicima. Biti čist znači biti oslobođen grijeha, živjeti sve više poput Hrista u svijetu ispunjenom zlom. Oni koji to čine mogu se radovati nebu umjesto da se boje budućeg suda.

Ko god čini grijeh, on prestupa zakon, jer grijeh je prestup zakona. (4. stih)

Za razliku od čistote opisane u stihu 3, Jovan praksu grijeha naziva „bezakonjem“. Ovo je snažna, duhovno opterećena terminologija. U Bibliji, oni koji ne poznaju Hrista nazivaju se „činiteljima bezakonja“ (Matej 7:23). Nevjernici su obilježeni bezakonjem (Matej 23:28) i bezakonje će se umnožiti u poslednjim vremenima (Matej 24:12). Bezakonje je povezano sa svima koji su prekršili Božji moralni zakon i stoga su postali grešnici.

Sa stanovišta Svetog pisma, „grijeh“ je u osnovi sve što nije u skladu s Božjim standardima, putevima i voljom ili je u suprotnosti s njima. To je sve što kvari nečiji odnos sa Bogom. To može biti riječju (Psalam 39:1), djelom (2. Korinćanima 12:21) ili nečinjenjem onoga što bi trebalo učiniti (Jakov 4:17). Uključuje stavove srca i uma. To je rezultat nedostatka vere ili povjerenja u Boga. „Paša“ na hebrejskom je pobuna protiv Boga (Ezekiel 2:3). „Mahal“ je nevjeran ili izdajnički čin, prestup (Ezekiel 15:8). „Hamartia“ na grčkom ili „hata“ na hebrejskom (Matej 1:21; 9:6; 12:31; Rimljanima 5:12; 14:23) znači promašaj cilja, skretanje sa staze ispravnosti, pogrešno činjenje... „Parakoe“ (Jevrejima 2:2; ref. Djela 7:57) je hotimična neposlušnost, nepažnja. „Anomia“ (1. Jovanova 3:4) označava bezakonje. „Parabasis“ (Matej 19:9) se odnosi na prestup Zakona. „Paraptoma“ (Galatima 6:1) je nenamjerni grijeh, dok je „agnoema“ (Luka 23:34; 1. Timoteju 1:13-15) grijeh iz neznanja. „Hetema“ (Rimljanima 11:12) je grijeh gubitka na vrijednosti, opadanja i umanjenja zbog neslijeđenja datih svjedočanstava od Boga.

Rimljanima 6:19 i 2. Korinćanima 6:14 takođe opisuju nevjernike kao one koji su uključeni u bezakonje. Antihrist je prototip „čovjeka bezakonja“ (2. Solunjanima 2:1-12), a to je direktnoj vezi sa Sotonom (2. Solunjanima 2:9), začetnikom bezakonja (Ezekiel 28:15).

Hrist je, međutim, dao sebe „za nas da bi nas izbavio od svakog bezakonja i očistio sebi narod koji je izabrao, revan za dobra djela.“

(Titu 2:14)

Jovan opovrgava tvrdnju da je jevanđelje dozvola za grijeh. Baš kao što Pavle čini u Poslanicama Rimljanima i Galatima, Jovan ukazuje na to da istinski hod s Hristom vodi osobu ka tome da odbaci grijeh. Grijeh je grijeh, i iako su vjernici sposobni griješiti, Hristovo prisustvo znači da to ne mogu činiti olako.

Lažni učitelji protiv kojih je Jovan govorio vjerovatno su imali liberalni stav o grijehu, smatrajući svetost nevažnom. Jovan jasno primjećuje da će oni koji poznaju Boga nastojati živjeti za Njega, uključujući život koji sve više bježi od grijeha i slijedi Hristova učenja.

I znate da se on javi da grijehe naše uzme; i grijeha u njemu nema. (5. stih)

U ovom stihu se ističu tri važne istine. Prvo, da se Isus pojavio; raniji stihovi u 1. Jovanovoj poslanici navode da se to dogodilo u stvarnom obliku od krvi i mesa. Dok lažni učitelji mogu tvrditi da Sin Božji nikada nije došao kao čovjek, vjernici prihvataju Isusov dolazak na ovaj svijet, nazvan utjelovljenje, kao bitan dio vjere (Jovan 1:1-14).

Drugo, Isus je imao jasnu svrhu dolaska na ovaj svijet. Nije došao samo da nas učini boljim. Njegova misija je bila da ukloni moć grijeha iz naših života. To je učinio plaćajući otkup naših zlih djela na krstu. Hristova žrtva je jedina dovoljna da plati otkupninu za svaki grijeh, jednom zauvijek.

To je objašnjeno u Jovanovom trećem području naglaska, da u Isusu nema nikakvog grijeha. Jevrejima 4:15 odražava ovo učenje, napominjući: „Jer naš prvosveštenik je neko ko ne samo što može da saosjeća s nama u našim slabostima, nego je i poput nas iskušan u svemu, ali nije zgriješio.“

Koji god u njemu stoji ne griješi; koji god griješi ne vidje ga niti ga pozna. (6. stih)

U ovom kratkom stihu otkrivene su dvije važne istine. Prvo, Jovan je već definisao one koji „ostaju“: vjernike koji hodaju u zajedništvu s Isusom Hristom. Ovdje dodaje da niko ko neprestano griješi

ne čini to kao rezultat odnosa s Hristom. Tipično tumačenje ovog odlomka je da je osoba koja neprestano ili više puta griješi nevjernik, dok vjernik može griješiti, ali samo povremeno. Iako je to moguće, specifičan kontekst se odnosi na rezultate odnosa s Hristom. Pravo zajedništvo s Hristom ne može rezultirati grijehom – ovo je dio Jovanove odbrane od tvrdnje da jevanđelje daje ljudima izgovor da čine zlo.

Opšti kontekst ovog odlomka, i ostatka Svetog pisma, je da je vjernik obilježen promijenjenim životom. Život vjernika uključivaće određeni nivo rasta, poznat kao „posvećenje“, i očekuje se da će biti primjetno drugačiji od života nevjernika. Naravno, koliko osoba raste u svom odnosu zavisi o njoj samoj.

Međutim, osoba čiji se život ne mijenja – koja ne pokazuje nikakvu promjenu u odnosu na svoj prijašnji život, ili razliku između sebe i nevjerujućeg svijeta – otkriva da nije vidjela ili poznavala Isusa. Iako je svaki vjernik u procesu razvoja, život svakog vjernika trebao bi pokazati primjetnu razliku u životu koji postaje više nalik Hristu. Ako se nečiji život ne razlikuje od života nevjernika, nema razloga smatrati da je ta osoba pravi vjernik.

Dječice, neka vas niko ne zavede. Ko čini ono što je pravedno, pravedan je, kao što je i on pravedan. (7. stih)

Jovan ponovo naziva svoje čitaoce „dječicom“, termin koji koristi sedam puta u ovom pismu u odnosu na vjernike. Isus je takođe nazivao svoje sledbenike malom djecom (Jovan 13:33). Upozoreni su da se ne daju prevariti. Lažni učitelji su širili opasne i obmanjivačke duhovne tvrdnje. Zato Jovan govori tako snažnim riječima kroz cijelo ovo pismo.

Vjernik koji istinski hoda s Hristom praktikovaće ono što je ispravno, baš kao što je to činio Isus. U konačnici, ne možemo sa sigurnošću znati duhovno stanje drugih (1. Samuelova 16:7). Možemo suditi o ponašanju (Matej 7:16-18). Međutim, što se tiče ovog principa, nema potrebe suditi o tuđem spasenju. U stvari, trebali bismo biti oprezni prilikom donošenja takvih sudova. Bez obzira na to

kakvo je njihovo duhovno stanje, ako osoba živi suprotno Isusovim učenjima, ona nije „u zajedništvu“ s Bogom i ne treba je slušati niti slijediti. Lažni učitelji postojali su kroz cijelu istoriju hrišćanske zajednice, čak i kada je Jovan pisao svoja pisma.

Ko čini grijeh, od Đavola je, jer Đavo griješi od početka. Zato je došao Sin Božji, da uništi Đavolova djela. (8. stih)

Kao i u stihovima 6-7, Jovan naglašava da oni koji žive u stalnom, uobičajenom grijehu nemaju zajedništvo s Hristom. U stvari, Jovan jasno kaže da je sav grijeh od Đavola; nikada ne može biti iz odnosa s Hristom. Sav grijeh, u svim oblicima, je od Sotone. Ovaj stih se često tumači kao upozorenje nevjernicima, čiji su životi obilježeni uobičajenim, nepokajanim grijehom. Međutim, specifičan kontekst je za hrišćane. Kao što Pavle čini u Rimljanima i Galatima, Jovan kao da pobija tvrdnju da jevanđelje daje hrišćanima dozvolu da griješe.

Đavo je označen kao arhi grešnik ili začetnik grijeha, koji griješi od početka svoje pobune.

Hrišćani se ne bi trebali pokoravati svojoj grešnoj prirodi. Jovan ističe da se Isus pojavio da uništi Đavolja djela. Ovo učenje blisko odražava Jevrejima 2:14: „A pošto su ta djeca sudionici tijela i krvi, tako i on sam uze udijela u tome, da kroz smrt uništi onoga koji ima vladavinu smrti, to jest Đavola.“ Vjernici se trebaju oduprijeti đavolu (Jakov 4:7), koji će na kraju primiti svoj pravi sud (Otkrivenje 20:10).

Ko je god začet od Boga, ne čini grijeh, jer Božje sjeme ostaje u njemu, i on ne može griješiti, jer je začet od Boga. (9. stih)

Jovan nastavlja svoje učenje na temu onih koji nastavljaju griješiti. Ovo se najčešće tumači kao upozorenje da takvi ljudi nisu vjernici. Iako se čini da se ovo slaže s opštim smislom Svetog pisma, Jovanov savjet ovdje je zapravo usmjeren posebno na vjernike. Konkretno, da nema opravdanja za grijeh u životu vjernika. Milost nije dozvola za grijeh. Oni koji griješe bez kajanja, osude ili promjene nemaju nikakav odnos s Hristom. Ali čak i obraćeni hrišćanin mora birati dobro umjesto zla.

U ovom stihu naglasak je na onima „rođenim (ili začetim) od Boga“. Bog živi u vjerniku i vjernik stoga više ne može živjeti istim životom kao prije nego što je postao Božje dijete. Iako vjernici nastavljaju griješiti, biće promijenjeni više na sliku Hristovu. Od Božje djece se očekuje da do određene mjere odražavaju njegove karakteristike. Opet, naglasak nije na savršenstvu, već na sličnosti. Nepromijenjena osoba nije pravi vjernik. Pravi vjernik ne može a da ne živi drugačije jer Božje „sjeme“ živi u njemu. Vjernik usvaja potpuno novi sistem vrijednosti i pogleda na svijet.

Božja djeca i Đavolova djeca poznaju se po ovome: ko god ne čini ono što je pravedno, nije od Boga, kao ni onaj ko ne voli svog brata. (10. stih)

Jovan sažima svoja učenja u stihovima od 1 do 9 sa dvije karakteristike. Prvo, osoba koja ne „čini pravednost“ nije od Boga. Drugim riječima, vjernik će nastojati živjeti po Božjim putevima. Možda će propasti, ponekad bijedno (Psalam 51:1-4), ali neće istrajati u namjernom „hodanju“ u tami.

Ovo je opšti stav Biblije, a Jovanovo pismo podržava tu ideju. Istovremeno, njegova specifična publika je hrišćanski vjernik. Hrišćanima je moguće griješiti, a svaki grijeh uključuje odbacivanje Boga u korist Sotone. To znači da se određeni stavovi ili postupci nikada ne mogu opravdati za obraćenog vjernika. Osoba koja ne voli druge vjernike ne pokazuje primarni znak vjere: ljubav (Jovan 13:35). Vjernici su braća i sestre u Hristu i djeca Božja. Najvažniji ciljevi vjernika su da u potpunosti voli Boga i da voli bližnjega svoga kao samoga sebe (Matej 22:37-40). Oni koji ne pokazuju želju da vole druge, a posebno svoje suvjernike, ne mogu istinski tvrditi da su Božja djeca.

Jer ovo je poruka koju ste čuli u početku: Volimo jedan drugoga! (11. stih)

Jovan započinje novi odjeljak pozitivnim podsjetnikom o ljubavi. „Početak“ se vjerovatno odnosi na vrijeme kada su njegovi čitaoci prvi put čuli evanđeosku poruku. Jovan 13:34-35 nudi prvi put

kada je Isus dao ovu izjavu: „Uput novi vam dajem: Volite jedan drugoga. Kao što sam ja volio vas, tako i vi volite jedan drugoga. Po tome će svi znati da ste moji učenici, ako budete voljeli jedan drugoga.“

Isus ponovo spominje ovaj uput da „volite jedni druge“ u Jovanu 15:12 i 17. Pavle spominje njegovu važnost u Rimljanima 12:10 i 1. Solunjanima 4:9. Petar napominje da vjernici trebaju „voljeti jedni druge“ u 1. Petrovoj 1:22. Jovan razvija ovu temu kroz ovo poglavlje (1. Jovanova 3:11, 23), kao i u sledećem (1. Jovanova 4:7, 11, 12), spominjući je ponovo u 2. Jovanovoj 1:5.

Činjenica da Jovan upućuje ovu izjavu onima koji su već čuli ovu poruku važan je dio konteksta. Tačke istaknute u prethodnom odjeljku važne su za ispitivanje vlastite vjere, ali – tehnički – to su upozorenja data obraćenim vjernicima.

Ne budimo kao Kain, koji je od Zloga i pogubi svog brata. A zašto ga je ubio? Zato što su mu djela bila zla, a djela njegovog brata pravedna. (12. stih)

Za razliku od ljubavi jednih prema drugima u stihu 11, Jovan navodi primjer prvog ubice, Kaina. Kain je znao za Boga (Postanje 4), ali ga nije slijedio. Umjesto toga, Kain je pokazao da ne voli Boga ubivši svog brata. Mržnja prema bratu – duhovno govoreći – već je osuđena kao satanistička u 1. Jovanovoj 2:9.

Ovaj stih takođe postavlja i odgovara na pitanje zašto je Kain ubio svog brata: ljubomorno ogorčenje, budući da su Abelove žrtve bile prihvatljive Bogu a Kainove nisu. Tačnije, Bog nije mogao prihvatiti Kainovu službu koja je nastala kao proizvod njegovih vlastitih definicija religioznosti. Kain je istjerivao sopstvenu pravdu koja je nepravda pred Bogom. Ljubomora i mržnja prema braći i sestrama su „od zla“. Kainova žrtva je bila zla, jer nije bila u skladu sa Božjim pravnim lijekom za problem grijeha – on se želio opravdati sopstvenim djelima. S druge strane, Abelova žrtva se smatrala pravednom, jer Abel je vjerom slijedio Boga i Njegove upute. Jovan koristi ovaj kontrast da pokaže razliku između stavova motivisanih Bogom i onih motivisanih Sotonom. Mržnja prema dobru koje drugi čine je apsolutno

zla i znak je da nekome nedostaje zajedništvo sa Bogom i Hristom.

Ne čudite se, braćo, što vas svijet mrzi. (13. stih)

Jovan proširuje svoju diskusiju o mržnji iz 12. stiha. Jovanova publika je, očigledno, već doživljavala određeni nivo progona. Dok su neki smatrali ovaj progon iznenađenjem, Jovan ih je upozorio da ga očekuju. Njegovo učenje odražava Pavlove riječi u 2. Timoteju 3:12: „Zaista, svi koji žele živjeti pobožno u Hristu Isusu biće progonjeni.“ Razlog ovog progona je isti razlog zbog kojeg je Kain ubio Abela: jer je svijet zao i mrzi dobrotu. Postoji mrska ljubomora u grijehu, koja prezire gledanje drugih kako čine ono što je ispravno.

Isus je učio: „Blago onima koji su progonjeni zbog pravednosti, jer njihovo je kraljevstvo nebesko“ (Matej 5:10). Takvi ljudi će biti nagrađeni (Matej 5:12). Isus je takođe učio: „Ako su mene progonili, progoniće i vas“ (Jovan 15:20). Suprotno tvrdnji da će obraćenje učiniti da sve naše zemaljske nevolje nestanu, jevanđelje implicira da voljeti Boga znači biti omražen od strane svijeta.

Mi znamo da smo prešli iz smrti u život, jer volimo braću. Ko ne voli brata, ostaje u smrti. Ko god mrzi svog brata, ubica je, a vi znate da ni u jednom ubici vječni život ne ostaje. (stihovi 14-15)

Jovan zatim dodaje ključni dokaz da je osoba prešla iz carstva zla u carstvo Božje: ljubav. Jovan i njegovi čitaoci su voljeli jedni druge. Grčka korijenska riječ koja se ovdje prevodi kao „ljubav“ je *agape*. Taj termin podrazumijeva nesebičnu, samopožrtvovanu ljubav usmjerenu na druge ljude. Oni koji pokazuju ovu vrstu ljubavi daju snažne dokaze koji podržavaju tvrdnju da su pravi vjernici.

Nasuprot tome, Jovan je učio da je nedostatak ljubavi znak „ostanka“ u smrti. Ovaj koncept „ostanka“ je važan, jer je ciljana publika ovog pisma hrišćanski vjernici. Mržnja, prema Isusu, duhovni je ekvivalent ubistvu (Matej 5:21-22). Hrišćani su svakako sposobni osjećati mržnju, ali takvi osjećaji nikada nisu proizvod zajedništva s Hristom. Kako Jovan to formuliše, svako ko mrzi „ostaje u smrti“. U najmanju ruku, ovo je ozbiljan grijeh. To je takođe mogući pokazatelj da osoba nikada nije imala odnos s Hristom.

Jovanove riječi u 15. stihu dovele su do mnogih kontroverzi. Neki su ovo protumačili kao da svako ko je počinio ubistvo ne može postati hrišćanin. Ili da nikada nije bio hrišćanin. Ili da je osjećaj mržnje prema drugom hrišćaninu apsolutni znak da je izgubljen bez Hrista.

Kontekst pruža drugačije rješenje. U stihu 12, Jovan je upravo upozorio vjernike: „Ne budimo kao Kain.“ Kain je ubio svog brata zbog vlastitih zlih djela. Stih 15 se nadovezuje na ovu ideju. Osoba koja mrzi svog brata je, poput Kaina, ubica. Takva osoba ne „ostaje“ u vječnom životu (1. Jovanova 2:9, 11). Ni pod kojim okolnostima hrišćanin ne može opravdati mržnju prema drugom vjerniku: takvi stavovi su u potpunosti od Đavola. Oni koji istraju u takvim stavovima, najvjerojatnije, uopšte nemaju odnos s Hristom.

Jovan će ovo dalje razraditi u 1. Jovanovoj 4:20, dodajući: „Ako neko kaže: ‘Ja volim Boga,’ a mrzi svog brata, lažljivac je. Jer ko ne voli svog brata, koga vidi, ne može voljeti Boga, koga ne vidi.“ Ljubav nije samo osjećaj, to je izbor djelovanja. Mržnja je uvijek čin neposlušnosti Bogu.

Po ovome smo upoznali ljubav: po tome što je on svoju dušu položio za nas. I mi smo dužni da svoje duše položimo za svoju braću. (16. stih)

Za razliku od osobe koja mrzi ili ubija (1. Jovanova 3:15), krajnji znak ljubavi je položiti svoj život za druge. Isus je dao vrhunski primjer ove vrste ljubavi dajući svoj vlastiti život za grijeh svijeta (Jovan 3:16; Jevrejima 12:2). Isus je krajnji primjer kako bismo trebali živjeti svoje živote (Jovan 13:15-17).

Ali kako izgleda položiti svoj život za braću? Jovan je sigurno imao na umu više od fizičke smrti, iako bi se ovo svakako moglo primijeniti. Stihovi 17 i 18 dodaju dodatne detalje o tome kako pomoći drugima u potrebi i pokazati da Božja ljubav ostaje u nama (1. Jovanova 3:17). To uključuje pomaganje onima u potrebi kroz djela i istinu (1. Jovanova 3:18). Bog želi da vjernici i poznaju riječ i žive je (Jakov 1:22), ne samo da „osjećaju“ ljubav i ne djeluju u korist drugih ljudi (Matej 15:4-9).

Ali ko god ima dobra ovoga svijeta i gleda kako mu je brat u oskudici, a ipak zatvori svoje srce pred njim, kako ljubav Božja prebiva u njemu? (17. stih)

Jovan zatim nudi direktnu primjenu kako bi pokazao da Božja ljubav prebiva u vjerniku, u obliku pitanja. Ovo uključuje osobu koja ima više nego dovoljno da zadovolji svoje potrebe, ali koja bira da bude otvrdnutog srca, ne uspijevajući da zadovolji potrebe druge osobe. Zadržavanje materijalnih stvari za sebe, iznad naših potreba, dok braća ili sestre pate, pokazuje nedostatak ljubavi. Vjernik u Hristu treba da brine o potrebama drugih, i to ne samo u emocionalnom smislu.

Jovan je bio učenik Jovana Krstitelja prije nego što je slijedio Isusa (Jevanđelje po Jovanu 1:35-39). Primjena koju daje ovdje u stihu 17 vrlo je slična učenju Jovana Krstitelja, da neko ko ima dvije košulje treba da dâ jednu osobi koja nema nijednu (Luka 3:11).

Ovdje je ponovo koncept „ostajanja“. Hrišćani su i dalje sposobni za grijeh, tako da je moguće da vjernik bude škrt, hladnog srca ili neljubazan. Ali ovo je znak da neko ne „ostaje“ u Hristu. Taj stav nikada nije proizvod zajedništva sa Isusom. Hladnokrvnost ili mržnja su uvijek znaci duhovnog neuspjeha.

Dječice, nemojmo voljeti samo riječju i jezikom, nego djelom i istinom! (18. stih)

Nakon svoje primjene u stihu 17, Jovan sažima potrebu da hrišćani djeluju iz ljubavi, a ne samo da o njoj razmišljaju. Važno je komunicirati ljubav kroz naše riječi, ali to moramo činiti i kroz naša djela. Isus je dao slično upozorenje farisejima u Mateju 15:4-9. Kao što istinski spasonosna vjera proizvodi dobra djela (Jakov 2:17-19), istinska ljubav prema drugoj osobi proizvodiće djela puna ljubavi. Ovaj stih još jednom koristi grčki korijen riječi *agape*, što znači nesebična, požrtvovana ljubav.

Isus nije samo govorio o ljubavi, već je pružio i snažna djela koja odgovaraju njegovim učenjima. Jovan 13 nudi jasan primjer u kojem je Isus oprao noge svojim učenicima kako bi ih naučio da služe jedni

drugima u poniznosti. Njegova smrt na krstu ponudila je najsnažniji dokaz ljubavi „djelom i istinom“. Podnio je patnju, ismijavanje i smrt od onih koji su ga trebali prepoznati kao Mesiju. Pa ipak, njegova djela uključivala su i njegovo uskrsnuće, nudeći ljubav na djelu koja je promijenila tok istorije.

Po tome ćemo znati da smo od istine i uvjerićemo svoje srce pred njim, ako nas ono za bilo šta osudi, Bog je veći od našeg srca i zna sve. (stihovi 19-20)

Početak Jovanove rečenice nudi dva uvida. Prvo, ono što će Jovan reći pomoći će vjerniku da zna da djeluje u skladu s istinom jevanđelja. Drugo, njegova izjava će pružiti utjehu vjernikovom srcu u onim trenucima kada osjećamo osudu za grijeh.

Prvi stih u Jovanu 5:13 pruža sažetu izjavu u vezi s sposobnošću osobe da sa sigurnošću zna da je vjernik u Hrista. Ovdje Jovan uvjера vjernike: kada djeluju u ljubavi, to je dokaz da „ostaju“ u životu koji Hrist želi za nas (Jovan 10:10).

Zatim Jovan stavlja fokus na osvjedočenju o grijehu. Vjernik će biti osvjedočen kada učini nešto pogrešno. Zašto? Bog živi u nama kroz Duha svetog. Bog je „veći od našeg srca“ i „zna sve“. Kada griješimo, Duh nas osvjedočuje o grijehu i uzrokuje da želimo promijeniti život za Boga.

Nadalje, ovaj stih nas podsjeća da Bog zna naše motive, budući da „zna sve“. Ne možemo sakriti naša osjećanja ili grijehe od Njega. Umjesto da ovo bude opasnost, vjernik može pronaći utjehu u tome što Bog s ljubavlju razumije naše srce, dobro i loše. Pa ipak, takođe doživljavamo neugodno samoosuđivanje kada griješimo. U stvari, istinsko spasenje rezultira time da je osoba osjetljivija na grijeh nego što je bila prije, budući da doživljava osvjedočenje kroz Duha svetog.

Ljubazni, ako nas naše srce ne osuđuje, imamo pouzdanje u Boga, i što god molimo, dobijamo od njega, jer držimo njegova uputstva i činimo ono što je ugodno u njegovim očima. (stihovi 21-22)

Kada imamo čistu savjest, možemo imati veliko povjerenje pred Bogom. Naše povjerenje u Njegovu ljubav za nas i za sve ljude je

neupitno (Jovan 3:16), bez obzira na to šta radimo. Ali povjerenje koje imamo u Božje odobravanje je uslovno. Moramo biti u zajedništvu s Bogom – moramo „ostati“ u Njemu – prije nego što možemo imati povjerenja u taj aspekt našeg odnosa s Njim. Bog će „odobriti“ samo one stvari koje su u skladu s Njegovom voljom (Rimljanima 2:7-11). Na osnovu informacija koje je Jovan do sada dao u ovom pismu, možemo procijeniti živimo li po Božjoj volji ili ne. I, kada shvatimo da smo podbacili, možemo naći počinak u Božjem znanju i oprost (1. Jovanova 2:1).

Jovan naglašava povjerenje na drugim mjestima u ovom pismu. U 1. Jovanovoj 2:8 želi da vjernici traže razloge za povjerenje, umjesto za stid. U 1. Jovanovoj 4:17, Jovan primjećuje da nam djelo Božje ljubavi u nama daje povjerenje pod Njegovim sudom. Slično tome, možemo imati povjerenje da Bog čuje naše molitve (1. Jovanova 5:14). Bliski odnos s Bogom vodi do poniznog pouzdanja, što vodi do hrabre molitve i iščekivanja Hristovog povratka.

Božansko povjerenje vodi do hrabrog molitvenog života. To ne znači da možemo zahtijevati bilo šta, kao da je Bog kosmički automat za ispunjavanje želja. Međutim, dobićemo sve što tražimo u skladu s Božjom voljom. Ovdje postoji dvosmjerni odnos. Što više osoba razumije Božju volju, veća je vjerovatnoća da će njene molitve biti usklađene s Njegovim planovima.

Nadalje, učinkovita molitva zasniva se na dva aspekta hrišćanskog života. Prvo, uspješan molitveni život zasniva se na poslušnosti: „jer držimo njegove upute“.

Drugo, uspješan molitveni život zasniva se na ugađanju Bogu: „činimo ono što mu je ugodno“. Vjernik koji živi poslušno može očekivati uzbudljiv molitveni život. Na primjer, Mojsije je bio čovjek koji je blisko hodio sa Bogom. Gospod je kroz njegov život djelovao kako bi odgovorio na mnoge molitve koje su uključivale čuda i jasne znakove Boga na djelu. Ipak, mnogi zaboravljaju da je njegov bliski hod s Bogom bio zasnovan na životu poslušnosti koji je ugodio Gospodu. Oni koji žele vidjeti uslišene hrabre molitve takođe moraju

živjeti u poslušnosti – „prebivati“ u Njemu.

A ovo je njegov nauk: da vjerujemo u ime njegovog Sina Isusa Hrista i da volimo jedan drugoga, kao što nam je dao uput. I koji drži upute njegove u njemu stoji, i on u njemu. A mi po Duhu koji nam je dao znamo da on stoji u nama. (stihovi 23-24)

Ovdje Jovan daje sažetak Hristovog nauka. Prva stvar je suštin-ska jevanđeoska poruka vjere u Hrista. Jovan 3:16 nudi slično učenje od samog Isusa. Umjesto popisa stotina uputa koje niko ne bi mogao adekvatno ispuniti, Isus je rekao da prije svega trebamo vjerovati u Njegovo ime. Ovo pouzdano povjerenje u Isusa nije samo uslov za spasenje (Efescima 2:8-9), već je neophodno da bi molitva bila učinkovita (Jovan 14:12-14).

Drugo, Jovan uči o važnosti Isusovih uputa svim vjernicima: „Volite jedni druge, kao što nam je dao uput“. To se nalazi u Jovanu 13:34, kao i u Jovanu 15:12 i Jovanu 15:17. Ovo nisu nove ideje, niti nešto do čega je Jovan došao nakon mnogo godina. Ovo je temeljno učenje hrišćanstva, nešto što je bilo dio vjere od samog početka, kao što je prikazano u stihu 11.

Ovo poglavlje završava podsjetnikom da je poslušnost vezana za „prebivanje“ u zajedništvu s Bogom. Ostati ili nastaviti u Bogu uključuje poslušnost, vjerovanje u Isusa kao Gospoda i međusobnu ljubav. Jovan jednostavno ponavlja Isusovo učenje, koji je kao „najveći nauk“ naveo ljubav prema Bogu, a zatim ljubav prema bližnjemu kao samome sebi (Matej 22:37-40).

Završna misao zaista nudi snažan „test“ prisutnosti svetog Duha u životu osobe. Naime, uticaj Duha svetog dokaz je da je osoba obraćena. Naravno hrišćani mogu griješiti i mogu odlučiti da se ne „pokore“ Božjoj volji. Oni koji ne pokazuju znakove uticaja Duha svetog ne uspijevaju dokazati da su dio Božje porodice.

4. Duh istine i duh zablude

Ljubazni! Ne vjerujte svakom duhu, nego provjeravajte duhove jesu li od Boga; jer mnogi lažni proroci iziđoše na svijet. (1. Jovanova 4:1)

Poglavlje 4 uključuje dva glavna dijela. Prvi ukratko upućuje vjernike da ispitaju duhovne tvrdnje, budući da nisu svi učitelji vjerni istini. Stih 1 objašnjava šta trebamo učiniti: testirati. Takođe objašnjava zašto prisustvo lažnih učitelja. Stihovi od 2 do 6 govore o tome kako trebamo testirati kako bismo utvrdili da li su duhovi od Boga. Upotreba termina „duh“ u ovom slučaju ne odnosi se na duhove, demone ili druga stvorenja. Umjesto toga, ovo se odnosi na stav i pristup određenog učitelja. U stvarnosti, istina dolazi samo kroz Duha svetog, sve ostalo dolazi od zla. Ne postoji nešto poput „prijateljskog duha“, kako pop kultura često sugerise.

Razlog za Jovanovo upozorenje dat je u nastavku. Vjernici će se suočiti s lažnim prorocima, jer ih ima dosta u svijetu. Ako je ovo bio problem kada je Jovan pisao svoje pismo prije mnogo stoljeća, danas je to još veći problem. Stoga je važno imati način da se testira koji su učitelji i vođe od Boga. Stihovi od 2 do 6 daju detalje vezane za razliku između pravih i lažnih učitelja.

Po ovom prepoznajte Duha Božjeg: svaki duh koji priznaje da Isus Hristos u tijelu dolazi, od Boga je; a svaki duh koji ne priznaje da Isus Hristos u tijelu dolazi, nije od Boga: i to je duh antihrista, za kog čujete da dolazi, i sad je već na svijetu. (stihovi 2-3)

Ovdje je dat jedan način da se utvrdi da li je učitelj od Boga ili ne. Imajmo na umu da je ovaj test izvjesno bio primjenljiv za hrišćane u vrijeme kad je Jovan pisao.

Tumačenje može biti dvojako, a evo i zašto. Jovan navodi da je linija razdvajanja u priznavanju ili nepriznavanju da „Isus Hrist u tijelu dolazi“. Grčki glagol *erhome* je u obliku koji označava proces u

sadašnjem vremenu. Ako je Jovan mislio na lažne učitelje koji negiraju da je Isus došao u ljudskom tijelu, zašto ovaj glagol nije u prošlom vremenu? Ipak zaista je moguće da Jovan govori o Isusovom dolasku u tijelu koji je na neki način negiran zbog uticaja grčke filozofije na hrišćanstvo.

Druga opcija je da Jovan govori o Hristovom dolasku Duhom u tijelo (biće) vjernika. Vrlo sličnu izjavu nalazimo u 2. Jovanovoj 1:7. To bi takođe bilo u saglasnosti sa Pavlovom izjavom u Rimljanima 8:8-10: „Stoga, dakle, oni koji su u tijelu ne mogu ugoditi Bogu. Ali vi niste u tijelu, nego u Duhu, ako Božji Duh zaista prebiva u vama. Ali ako neko nema Hristov Duh, taj nije njegov. A ako je Hristos u vama, tijelo vam je doduše mrtvo zbog grijeha, ali Duh vam donosi život zbog pravednosti.“ Ovo tumačenje takođe je bliže kontekstu Jovanove diskusije.

Naravno, kontekst ove izjave je važan. Ovo nije jedini način na koji hrišćani trebaju procjenjivati duhovna učenja. Glavna briga Jovanovih čitalaca bili su oni koji su poricali da je Isus bio potpuno čovjek ili su, eventualno, poricali Hristovo duhovno prisustvo u tijelima vjernih. Kroz istoriju, bilo je i drugih lažnih učitelja koji su prihvatili Hristovu ljudsku prirodu, ali su poricali druge važne aspekte jevanđelja.

Prva Korinćanima, poglavlje 15, daje još jedan primjer lažnog učenja koje treba odbaciti: odbacivanje Hristovog doslovnog, tjelesnog uskrsnuća. Jovanova izjava ovdje je istinita, ali nije predstavljena kao jedini test za duhovnu istinu. Postoje dodatne brige koje pronicljivi vjernici moraju riješiti kada se suočavaju s tim da li je neko lažni učitelj/prorok.

Drugi test koji Jovan daje odnosi se na ispovijedanje Hrista kao Gospoda. Ako osoba ispovijeda Isusa kao Gospoda, javno je izjavila da je postala hrišćanin (Rimljanima 10:9). Ako osoba odbije priznati da je Isus Hrist, ta osoba ne može biti pravi vjernik. Ovo se takođe odražava na stih 2 i potrebu da se „ispovjedi“ da je Isus došao (ili dolazi) u tijelu.

Jovan ima oštre riječi za lažne učitelje koji ne ispovijedaju Hrista na ove načine. On ovaj duh naziva duhom „antihrista“. Jovan posebno napominje da je ovo duh – i stav – koji je već djelovao u svijetu hrišćana tog vremena.

Duh antihrista je lažno učenje. Ovo učenje promoviše lažnu pobožnost koja postoji odvojeno od biblijskog Isusa (2. Timoteju 3:5). Jovan je takođe ranije spomenuo antihrista u 1. Jovanovoj 2:18 i 1. Jovanovoj 2:22, kao i u 2. Jovanovoj 1:7.

Pogledajmo još neke tekstove u Svetom pismu koji govore o duhovnom razlikovanju.

„K zakonu i svjedočanstvu! Ako ne govore prema ovoj riječi, to je zato što nema svjetlosti u njima.“ (Isaija 8:20)

Dakle, ako neko iznosi bilo šta u neskladu ili protivno Božjem Zakonu i svjedočanstvima legitimnog proroštva, možemo odbaciti takve poruke kao jeresi.

Nosioce obmana takođe možemo prepoznati po praktičnim rezultatima odnosno rodovima:

„Čuvajte se lažnih proroka. Oni k vama dolaze u ovčijem ruhu, a iznutra su grabežljivi vuci. Prepoznaćete ih po njihovim plodovima.“ (Matej 7:15-16)

„Duh ne gasite. Proroštva ne prezirite. *Sve provjeravajte*, držite se onoga što je [moralno] dobro.“ (1. Solunjanima 5:19-21)

Duh Božji i Hristov naziva se Duh istine.

„Ako me volite, držaćete moja uputstva. I ja ću zamoliti Oca i on će vam dati drugog utješitelja da bude s vama uvijek, Duha istine, koga svijet ne može primiti, jer ga ne vidi i ne poznaje. A vi ga poznajete, jer stoji i biće u vama.“ (Jovan 14:15-17)

Kao što možemo zapaziti, držanje Gospodnjih uputa, poslušnost Bogu, je uslov za primanje Duha istine. Koji je to procenat istine koji je neophodan za verifikaciju Duha Božjeg?

„Ali kad dođe Duh istine, uputiće vas u *svu istinu*, jer neće govoriti sam od sebe, nego će govoriti ono što čuje i objaviće vam ono što dolazi.“ (Jovan 16:13)

Činjenica je da ne moramo biti prevareni ukoliko negdje sami nemamo tendenciju ka tome. Ljudi vole laž i vole narkomaniju, uključujući duhovno područje. Riječ Božja nam daje test pomoću kojeg možemo znati šta je istina. Prorok kaže: Zakon i svjedočanstvo; ako ne govore prema ovoj riječi, to je zato što nema svjetlosti u njima, ili preciznije što ta svjetlost nije od Boga, Izvora svake istine. Prema Bibliji, ne postoji više izvora svjetlosti i istine, ima samo jedan takav Izvor.

Iz ove izjave evidentno je da moramo biti marljivi proučavaoci Biblije kako bismo znali šta je u skladu sa Zakonom i svjedočanstvom. To se odnosi na cjelovitost i sveobuhvatnost velikog mozaika istine. Ne postoji nikakva druga garancija sigurnosti. Kao što je Isus naglasio, rodovi su znak raspoznavanja dat nama ljudima.

Vi ste od Boga, dječice, i pobijedili ste ih, jer je onaj koji je u vama veći od onoga koji je na svijetu. (4. stih)

Jovan sada nudi utjehu vjernima. Svoje čitaoce naziva „dječicom“, koristeći istu grčku frazu kao i u 1. Jovanovoj 2:12. Zatim nudi tri riječi utjehe u vezi s njihovim životima.

Prvo, Jovan ih ohrabruje: „Vi ste od Boga.“ Drugim riječima, Jovan ih je vidio kao prave vjernike u kojima je Bog živio.

Drugo, dodaje da su ovi vjernici „pobijedili“ te antihriste. Jovan koristi koncept pobjede pet drugih puta u svom pismu. Vjernici su pobijedili zlog (1. Jovanova 2:13, 14) i pobijedili su svijet (1. Jovanova 5:4-5).

Treće, Jovan podsjeća čitaoce da je Hristova sila, koji živi u vjerniku, veća od sile svijeta. Sveti Duh koji živi u hrišćaninu daleko je jači od bilo kojeg napada Đavola. Ova ohrabrenja trebaju osnažiti vjernike da se ne boje Sotone, već da vjeruju Gospodu i slušaju Njegove upute. Čineći to, možemo pobijediti sile tame i hodati smjelo u ovom životu.

Oni su od svijeta i zato govore ono što dolazi od svijeta i svijet ih sluša. (5. stih)

U kontrastu sa vjernima, Jovan nudi tri negativne riječi u vezi s

lažnim učiteljima. Prvo, ovi varalice su od svijeta, a ne od Boga. Oni koji su od svijeta nemaju Božje ljubavi u sebi (1. Jovanova 2:15-17).

Drugo, kao rezultat toga što su od svijeta, ovi varalice imaju bezbožan pogled na svijet. Svjetska osoba će govoriti iz svjetovne perspektive. To je za očekivati. Međutim, oni koji to čine ne „ostaju“ u Bogu, niti govore istinu.

Treće, ove svjetovne ljude prihvata ostatak svijeta, jer govore iz iste bezbožne perspektive. Ukratko, „svijet ih sluša“. Sasvim je prirodno da će nevjernici slušati i prihvatati učenja nevjernika. Pa ipak, vjernici se uče: „Ne volite svijet ni ono što je u svijetu“ (1. Jovanova 2:15). Umjesto toga, vjernici trebaju činiti Božju volju, znajući da će vječno živjeti s Njim (1. Jovanova 2:17).

Mi smo od Boga: ko poznaje Boga, sluša nas, ko nije od Boga, ne sluša nas. Po ovom prepoznajemo duha istine i duha zablude. (6. stih)

Jovan zaključuje ovaj odlomak s još jednom grupom od tri komentara. Prvo, on primjećuje: „Mi smo od Boga.“ Vjernici nisu od ovoga svijeta (1. Jovanova 4:5) i trebali bi biti bitno drugačiji.

Drugo, znak pravog zajedništva s Bogom je otvorenost za zdrava učenja. Vjernici koji istinski hode s Hristom slušaće pobožne učitelje. Jovan je sebe smatrao jednim od tih pobožnih učitelja. Nudio je riječi pouke i svakako je očekivao od svojih čitalaca da ih prihvate i poslušaju. Naravno, ako nije moguće da obraćena osoba bude prevarena, Jovan ne bi imao razloga dati svoje upozorenje. Pravi vjernici nisu imuni na obmanu, ali oni koji istinski hode s Hristom imaju bolji osjećaj za dobra naspram loših učenja.

Treće, Jovan navodi da će nevjernici prirodno odbaciti poruku Božjeg naroda.

Zaključak je da nam ove osnove omogućavaju da sudimo između istine i zablude, duhovno govoreći. Vjernici ne mogu vjerovati svakom duhovnom učenju (1. Jovanova 4:1). Oni trebaju prihvatiti učenja od Boga i Njegovog naroda, a istovremeno odbaciti svjetovna i pseudo duhovna učenja koja predstavljaju lažni učitelji. Vjernici su

nadvladali lažna učenja u ovom svijetu jer je onaj koji je u njima veći od onoga koji je u ovom svijetu (1. Jovanova 4:4).

Ljubazni, volimo jedan drugoga, jer je ljubav od Boga, i svako ko voli začet je od Boga i poznaje Boga. (7. stih)

Ovaj stih započinje drugi glavni dio ovog poglavlja, vraćajući se na temu ljubavi. Jovan počinje tako što se još jednom obraća svojim čitaocima sa „ljubazni“. Zatim spominje i ljubav i Boga tri puta. Prvo, vjernici trebaju „voljeti jedni druge“. Ovo odražava i Isusove upute (Jovan 13:34-35) i Jovanovo prethodno učenje o prepoznavanju života pod Hristovim uticajem (1. Jovanova 2:7-11).

Drugo, razlog zašto vjernici trebaju voljeti jedni druge je taj što je „ljubav od Boga“. Sposobnost da se s ljubavlju postupa prema drugima jedna je od prednosti bliskog odnosa s Isusom Hristom.

Treće, osoba koja istinski voli Boga „rođena je od Boga i poznaje Boga“. Ova poslednja izjava uključuje dvije odvojene ideje. Osoba koja je „rođena od Boga“ je obraćeni hrišćanski vjernik (Jovan 3). Prirodni, očekivani rezultat ovoga je da ta osoba ima blizak odnos s Njim. To rezultira time da ta osoba „poznaje“ Boga. Osoba ne može adekvatno voljeti Boga bez ponovnog rođenja. Niti osoba može istinski voljeti druge bez Božje ljubavi. Oni koji pokazuju božansku ljubav dokazuju da su obraćeni.

Ko ne voli, nije upoznao Boga, jer Bog je ljubav. (8. stih)

Fraza „poznavati Boga“ koristi grčki korijen riječi *ginosko*. Ovo je isti termin koji se koristi u stihu 7 i na mnogim drugim mjestima u Novom savezu (Jovan 17:3). Da bi se „poznalo“ Boga, potrebno je da osoba ima odnos s Njim, nešto što Jovan često naglašava u ovom pismu hrišćanskim vjernicima. To nije samo informativno znanje.

Ljubav dolazi od Boga, tako da oni koji pokazuju ljubav pokazuju da imaju zajedništvo s Njim. Obrnuto je takođe istinito. Osoba koja ne pokazuje ljubav ne poznaje Boga. Jovan je već istaknuo ovu poruku u prethodnim poglavljima. Međutim, naglasak u ovom odjeljku je da je Bog ljubav. Ljubav je bitna za hrišćanski život jer je bitni dio Božjeg identiteta.

Ova ljubav uključuje Božje stvaranje svega (Postanje 1-2), održavanje svih stvari (Kološanima 1:16-17) i otkupljenje vjernika kroz Njegovog Sina Isusa (1. Jovanova 4:9). Bog je ljubav i On služi kao stvoritelj i održavalac ljubavi u našem svijetu. Osnaženi kroz Hrista, možemo iskusiti Božju ljubav i dijeliti je s drugima kroz naše živote.

Po ovome se pokazala Božja ljubav prema nama: Bog je poslao svog jedinorođenog Sina u svijet da živimo kroz njega. (9. stih)

Jovan sažima dosta informacija u ovom stihu. Bog je otkrio svoju ljubav kroz Isusa, kojeg Jovan opisuje s nekim vrlo specifičnim detaljima.

Prvo, Božja ljubav nije skrivena; ona je otkrivena. Isusov život i žrtva su krajnji dokaz da Bog zaista voli čovječanstvo.

Drugo, Bog je poslao Isusa. Ovdje se koriste riječi slične onima koje je Jovan napisao u svom jevanđelju (Jovan 3:16). Isus nam se nije samo pojavio ili nas posjetio. Bio je poslan sa svrhom i iz određenog razloga.

Treće, Isus je jedini pravi doslovni Sin Božji. Ovdje se koristi grčka riječ *monogenē*, što znači „jedini rođeni“. Ovo također ukazuje na Isusovu božansku prirodu. Izraz implicira nešto od „potpuno iste prirode“, što znači da Isus nije stvoren, već rođen, a to znači da dijeli božansku prirodu sa svojim Ocem. Za Hrista se kaže da je „prvorođeni prije svakog stvaranja“ (Kološanima 1:15), ali bez obzira koliko to bilo daleko u prošlosti, koja za nas nije mjerljiva, jednostavno je postojalo vrijeme prije rođenja Sina Božjeg i vrijeme poslije njegovog rođenja.

Četvrto, Isus je došao na naš svijet. Ovo podrazumijeva više od činjenice da je rođen kao čovjek. Ovo također uključuje ideju da je postojao prije nego što je došao na zemlju. Isus nije stvoren. Isus je bio u početku s Bogom (Jevanđelje po Jovanu 1:1) i stoga, po nasleđu, polaže pravo na Božje ime (Jevrejima 1:3, 8).

Jovan također dijeli razlog zašto je Isus poslan: „da bismo živjeli kroz njega.“ Isus je došao da nam da život. To uključuje ovaj „pozajmljeni“ privremeni život, a glavni cilj je vječni život (Jovan 3:16),

izobilan i „trajan“ život. U Jovanu 10:10 Isus je učio: „Ja sam došao da imaju život i da ga imaju u izobilju.“ Osoba doživljava život u potpunosti samo vjerujući u Isusa i živeći kroz njega.

Ljubav je u ovome: nismo mi voljeli Boga, nego je on volio nas i poslao svog Sina kao žrtvu pomirenja za naše grijehе. (10. stih)

Jovan u ovom stihu naglašava da božanska ljubav nije nešto što je nastalo od čovjeka. Naprotiv, ona dolazi od Boga k nama. Kao što će reći stih 19, Bog nas je prvi volio. Kao rezultat toga, i samo kao rezultat toga, mi možemo voljeti Njega. Njegova ljubav nam pruža priliku da se rodimo od Njega, da ga upoznamo i da volimo druge.

Božja ljubav nije bila samo osjećaj ili mišljenje. Jovan je učio da ljubav treba djelovati (1. Jovanova 3:18). To je, opet, zbog primjera koji nam je Bog dao. Bog je poslao Isusa u naš svijet (1. Jovanova 4:9) kao čin ljubavi. Ovdje nalazimo svrhu: poslao ga je kao „žrtvu pomirenja“ za naše grijehе. Riječ „žrtva pomirenja“ uključuje otkupninu ili žrtvu za pokrivanje troškova naših grijehа. Pod Mojsijevim zakonom, Jevreji su prinosili stalne žrtve za svoje grijehе. Pa ipak, Hrist je jednom zauvijek osigurao jedinu dovoljnu naknadu da pokrije grijehе svijeta. To je bilo zato što je on savršena žrtva, bez grijehа (Jevrejima 4:15). Takav Spasitelj obećan je još Adamu (Postanje 3:15).

Ljubazni, ako je Bog tako volio nas, onda smo i mi dužni voljeti jedni druge. (11. stih)

Započinjući novu misao, Jovan ponovo počinje tako što se obraća svojim čitaocima sa „ljubazni“. Riječ „ako“ ovdje se ne koristi u smislu postavljanja pitanja. Treba je shvatiti kao „budući da“. Budući da nas je Bog toliko volio da je poslao Isusa da umre kako bi pokrio cijenu naših grijehа, trebali bismo ponuditi sličan odgovor tako što ćemo voljeti druge. Baš kao što je Isus ponudio pravu ljubav kroz svoju žrtvu, vjernici trebaju ponuditi sličnu ljubav na osnovu tog primjera, a ne naših osjećaja ili postupaka drugih.

Takođe treba napomenuti da prava samopožrtvovana ljubav ne znači prihvatanje bezuslovnog zlostavljanja. Okretanje drugog obraza

pred uvredama pokazuje ljubav (Matej 5:39), ali nismo pozvani da budemo nemarni prema svojim životima (Luka 22:36). Na primjer, Bog ne želi da osoba ostane u situaciji fizičkog zlostavljanja kako bi pokazala ljubav. Božja priroda uključuje zaštitu kao i ljubav (Postanje 15:1; Psalam 18:2). Možemo voljeti druge, a istovremeno koristiti mudrost u postupanju s onima koji bi mogli iskoristiti ljubav vjernika (Matej 10:16).

Boga nikada niko nije vidio. Ako volimo jedni druge, Bog ostaje u nama i njegova je ljubav savršena u nama. (12. stih)

Jovan podsjeća svoje čitaoce na važnu biblijsku istinu. Niko nikada nije vidio Boga u Njegovoj stvarnoj božanskoj ličnosti. Čak je i Mojsije vidio samo Božju priliku sa strane (Izlazak 33:18-23). Međutim, Božja ljubav omogućava čovječanstvu da ga „vidi“ kroz Isusa Hrista (Jovan 1:18), kao i kroz djela Njegovog naroda. Ovo odražava izjave iz 1. Jovanove 2:5, a koje se pojavljuju u stihu 17. Kada imamo temeljno, potpuno iskustvo hodanja u Božjoj ljubavi, mi ga pokazujemo sebi i drugima. Bog prebiva vjerom u onima koji ga žele voljeti. Ne moramo ga fizički vidjeti; On je već u nama svojim Duhom.

Takođe, Božja ljubav je u nama učinjena savršenom ili potpunom. To ne znači da postajemo bezgrešni. Umjesto toga, fokus je na zrelosti ili kvalitetu ljubavi u nama. Ne možemo pronaći veću ljubav od Božje ljubavi. Vjernik doživljava Božju ljubav u sebi, nudeći nam sve što nam je potrebno da živimo za Njega i da volimo druge. Ne moramo tražiti drugo iskustvo, osobu ili učenje, kako bi lažni učitelji sugerisali. Božja ljubav je dovoljna.

Po tome znamo da u Njemu stojimo, i On u nama, što nam je dao od Duha svog. (13. stih)

U ovom stihu Jovan daje daljnje dokaze o nekome ko ima istinsko zajedništvo s Hristom. Sveti Duh je znak naše istinske vjere. Pavle piše u 1. Korinćanima 3:16: „Zar ne znate da ste vi Božji hram i da Božji Duh prebiva u vama?“ Druga Timoteju 1:14 spominje „Duha svetog koji prebiva u nama“. Oni koji ne pokazuju ovog Duha trebaju preispitati svoj odnos s Hristom – u najgorem slučaju, možda

ga uopšte nemaju.

Ako osoba ima Božjeg Duha, ima i Isusa. Jovan je već učio da onaj koji ima Sina ima i Oca. Ovdje dodaje da onaj koji ima Duha ima i Sina. Bog je poslao Sina da osigura spasenje. Duh živi u nama da nam pomogne da živimo za Hrista od obraćenja i nakon toga.

A mi smo vidjeli i svjedočimo da je Otac poslao svog Sina kao Spasitelja svijeta. (14. stih)

Nakon što je govorio o Duhu, Jovan prelazi na Oca i Sina. Jovan u ovom stihu govori „mi“, vjerovatno misleći na apostole koji su svi vidjeli i svjedočili o Isusu tokom Njegovog života na zemlji. Spominjanje viđenja njega povezuje se s uvodnim stihovima 1. poglavlja: „Ono što je bilo od početka, što smo čuli, što smo svojim očima vidjeli, što smo posmatrali i što su naše ruke opipale: o Riječi života.“ (1. Jovanova 1:1).

Izraz „Spasitelj svijeta“ koristi se samo još jednom u Novom savezu. U Jovanu 4:42 ljudi iz samarićanskog sela koji su vidjeli Isusa nakon što su slušali svjedočanstvo žene na bunaru s kojom je Isus razgovarao rekli su joj: „Više ne vjerujemo zbog tvojih riječi, jer smo ga sami čuli i znamo da je ovaj čovjek zaista Hristos, spasitelj svijeta.“ Isus nije bio samo Spasitelj Jevreja, već i Spasitelj Samarićana, kao i neznabožaca kojima je Jovan pisao. Isus je došao da ponudi spasenje svim ljudima, i Jevrejima i neznabošcima (Rimljanima 1:16).

Ovo predstavlja ključnu poruku Jovanove poslanice. Prisustvo i sila Hristova u životu vjernika najvažniji su znak našeg odnosa s njim. Oni koji mogu vidjeti i osjetiti uticaj božanske ljubavi u svojim životima mogu biti sigurni da su dio Božje porodice. To nam omogućava da mu služimo s povjerenjem, znajući da je njegovo jevanđelje za sve ljude.

Ko god priznaje da je Isus Hristos Sin Božji, Bog nastava u njemu i on u Bogu. (15. stih)

Jovan se ponovo vraća na ideju „ispovijedanja“ Isusa iz stiha 2 i 3. Ranije u ovom poglavlju, Jovan je učio da duh koji ispovijeda Isusa dolazi od Boga. Ovdje uči da osoba koja ispovijeda da je Isus Sin

Božji i Mesija (Pomazanik ili narečeni od Boga za misiju spasenja) ima Boga koji živi u njoj i ta osoba živi u Bogu. Jovan se sada prebacio sa prepoznavanja Isusa u drugima na prepoznavanje Isusa u vlastitom životu.

Prva Jovanova 4:2 je takođe naglasila da samo lažni učitelji poriču da Isus dolazi u tijelu. Ovdje istina takođe zahtijeva od osobe da vjeruje da je Isus božanski – da je on Sin Božji. Oba aspekta su bitna za poznavanje Boga. Isus je potpuno čovjek ali u svom originalnom identitetu on je Sin Božji, ne samo zbog natprirodnog utjelovljenja, već od prije početka stvaranja. Možda to ne razumijemo u potpunosti, ali moramo prepoznati Isusa i kao čovjeka i kao Sina Božjeg. Bez svoje ljudskosti, on ne bi mogao umrijeti i uskrsnuti. Bez božanskog utjelovljenja i posebnog vođstva Duhom, on ne bi mogao biti bez grijeha i ponuditi sebe kao savršenu žrtvu. Oba aspekta njegovog bića su bitna za njegovo djelo i za naše spasenje.

Ali ovo nije nikako isto kao i učenje odnosno vjerovanje da je Isus bio „bogočovjek“ – 100% Bog i 100% čovjek, kako zahtijeva trinitarska dogma.

Prva upotreba termina „bogočovjek“ kao teološkog koncepta pojavljuje se u spisima aleksandrijskog „crkvenog oca“ Origena iz 3. vijeka: „Ova supstanca duše, dakle, kao posrednik između Boga i tijela – budući da je nemoguće da se priroda Božija pomiješa sa tijelom bez posrednog instrumenta – rađa se Bogočovjek.“ (Origen, *De Principiis*, Book II, Chapter VI, On the Incarnation of the Christ, između 220. i 230. godine)

Oko prirode Hristove diskutovano je na Halkidonskom saboru 451. godine, kada je usvojeno da Isus ima dvije prirode božansku i ljudsku, da je i Bog i čovjek, tj. bogočovjek. Vrlo je važno imati na umu da se ovo gledište o Hristu usvaja nakon sabora u Konstantinopolju 381. na kojem je konačno definisana dogma o Trojstvu.

Ovaj termin je takođe koristio katolički srednjovekovni filozof i teolog Anselmo od Kenterberija (11. vijek) u svojoj raspravi o pomicanju „Zašto je Bog postao čovjek“ (Anselm of Canterbury, *Cur Deus*

Homo, Book Two, chapter VI & chapter VII).

Kako je otpad od izvornog hrišćanstva jačao i biblijski Bog zamijenjen misterijskim trojstvom, tako je ideja o Isusu kao „bogočovjeku“ postala opšteprihvaćeno gledište u hrišćanskoj crkvi.

Pošto Isus nije davao nikakve izjave u kojima se poistovjećuje sa Bogom, već je naprotiv bio dosledan monoteizmu, da bi se podupro koncept „bogočovjeka“, bilo je neophodno uvesti pretpostavku o skrivenim moćima Isusa Hrista. Dakle, ideja je da se pod maskom ljudskosti nalazio supermen koji se jedva suzdržavao da se ne otkrije i „pokaže“ svima ko je i šta je. Umjesto identiteta Sina koji ima po odnosu sa Ocem, naglasak se stavlja na urođenoj sili i identitetu po učinku.

Drugo što je takođe neophodno za podršku „bogočovjeku“ je obesmisлити svjedočanstva Svetog pisma o Isusovom rođenju od Boga na Nebu i prikazati ga kao „samopostojećeg“ i „vječnog“.

I upravo kao što je to slučaj sa sofistikom koja se radi u pokušajima iznalaženja biblijske podrške trojstvu, i ovdje se prenebrejavaju eksplicitni tekstovi i poseže za onima koji se mogu dvosmisleno protumačiti ili su, uzeti izolovano, nedovoljno jasni.

Koji su to stihovi?

„Jer kao što Otac ima život u sebi, tako je i Sinu dao da ima život u sebi.“ (Jovan 5:26)

Kako će vidjeti ovaj stih osoba koja stoji na premisi da Isus ima urođeni, samopostojeći život?

„Jer kao što Otac ima život u sebi, tako i Sin ima život u sebi.“

U ovakvom razmišljanju Otac ne može biti stvarni otac niti Sin stvarni sin. To je ono što čini moć predrasude. Međutim, prenebrežava se činjenica da je Otac **dao** Sinu život. Ako je Otac dao Sinu život, kako objavljuje sam Isus, tada postoje stvarni Otac i stvarni (jedinorođeni) Sin. Kad god da se to desilo u prošlosti svemira, i bez obzira kako se računalo vrijeme na Nebu i da li je postojao sistem mjerenja vremena prije stvaranja svjetova, jednostavno postoji vrijeme **prije** rođenja Sina Božjeg i **poslije** njegovog rođenja. Ovo

„poslije“ ne može biti apsolutno vječno jer ima početnu tačku.

Šta je presudni test koji pogled je ispravan? Uvid u cjelokupno djelovanje Sina Božjeg kroz svjedočanstava zapisana u Svetom pismu i Isusove vlastite izjave. Kroz cijelu Bibliju Sin slijedi obrazac dat u 1. Korinćanima 8:6 – Bog je Izvor svega, Gospod Isus Hrist je Kanal kroz kojeg je sve. Nigdje Sin ne djeluje samostalno po bilo kojem pitanju, On je pokoran Ocu i zavisen od Oca. To svakako ne bi bio slučaj da je su-jednak sa Ocem. Kontradikcije su uvijek siguran pokazatelj da su vaše postavke i linija rezonovanja netačni.

Od pogrešne premise po pravilu dolazi do gubljenja u lavirintu zabluda. Ideja da je Isus bogočovjek, „100% čovjek i 100% Bog“, je sama po sebi međusobno isključiva – oksimoron. Konačno, kako bi Bog mogao da umre? Očito je da, iako je Sin Božji naslijedio Očevu prirodu, Božja namjera nikada nije bila da pravi „repliku“ još jednog identičnog boga, već postoji određena kvalitativna razlika i „fleksibilnost“ u prirodi Sina, što nije primjenljivo na Vječnog Boga.

I sami smo upoznali ljubav koju Bog ima prema nama i povjerovali joj. Bog je ljubav, i ko stoji u ljubavi, stoji u Bogu i Bog stoji u njemu. (16. stih)

Na početku ovog stiha Jovan uključuje i sebe i svoje čitaoce kao vjernike. Njegove riječi jasno kažu da su i znanje i vjerovanje važni. U mnogim modernim crkvama, vjerovanje je naglašeno odvojeno od poznavanja Boga. To može dovesti do ljudi koji prihvataju Isusa, ali ne žive za njega. Ovi ljudi mogu tvrditi da su „novorođeni“, ali ne pokazuju znakove „prebivanja“ u Bogu. Drugi crkveni pokreti uveliko naglašavaju poznavanje Boga, bilo kroz iskustva bogoslužjenja ili služjenja drugima, ali ne uspijevaju naglasiti spasenje. Takvi ljudi možda uopšte nemaju pravi odnos s Hristom, jer je njihov koncept Boga zasnovan na promjenjivim ljudskim osjećajima.

I „znati i vjerovati“ su neophodni u životu hrišćanskog vjernika. Moramo vjerovati u to ko je Hrist zaista, za spasenje. Moramo ga „poznavati“ kroz poslušnost i zajedništvo, da bismo bili prihvaćeni u našim djelima i da bismo bili blagosloveni od Boga.

Jovan u drugom dijelu ovog stiha dodaje svoj refren iz 8. stiha. Naime, da je „Bog ljubav, i ko ostaje u ljubavi, ostaje u Bogu, i Bog ostaje u njemu.“ Osoba koja ostaje u ljubavi takođe ostaje u Bogu. Drugim riječima, ljubav prema Bogu i drugima je način da se nastavi rasti u Gospodu. Oni koji to čine imaju Boga koji prebiva ili živi u njima. Velika, bogobojazna ljubav je snažan znak da je osoba istinski vjernik u Hrista.

Tako ljubav u nama postaje savršena da bismo mogli da slobodno govorimo u dan suda, jer smo mi u ovom svijetu onakvi kakav je on bio. U ljubavi nema straha, nego savršena ljubav istjeruje strah, jer kazna je to što nas plaši. Zaista, ko se plaši, nije savršen u ljubavi. A mi volimo njega, jer je on prvo volio nas. (stihovi 17-19)

Stihovi 17-19 nude uvid u izvor i uticaj ljubavi. Prvo, rastuća ljubav prema Bogu vodi do pouzdanog iščekivanja budućeg suda. Vjernici koji rastu i sazrijevaju u svojoj vjeri ne trebaju se bojati kako će ih Bog procijeniti u budućnosti. Bog im je oprostio i oni se pokoravaju Njegovim uputima.

Drugu frazu je teže razumjeti: „jer kakav je on, takvi smo i mi na ovom svijetu.“ „On“ se u ovom slučaju odnosi na Isusa. Kao što je Isus na ovom svijetu, tako je i vjernik. Šta to znači? Voleći druge postajemo poput Isusa. Ne trebamo se bojati (1. Jovanova 4:18), već uživati u Božjoj ljubavi i živjeti je služeći drugima, baš kao što je to činio Isus. Isus je živio među onima kojima je služio, podučavao ih, molio se za njih, služio im i na kraju dao svoj život za druge, ostavljajući snažan primjer za naše vlastite živote.

Buduća kazna koja čeka one koji ne vjeruju ne tiče se pravog vjernika. Dvosmjerni odnos Božje ljubavi u našim životima daje nam samopouzdanje i sigurnost. Sposobnost da živimo Njegovu ljubav znak je naše vjere u Njega i način da slijedimo Njegovu volju kako bismo stekli vječnu nagradu.

Strah je povezan s kaznom. Vjerniku su grijesi potpuno oprošteni. Onaj koji poznaje Hrista u istinskom zajedništvu živi za njega i ne treba se bojati buduće kazne. Osoba koja doživljava strah „nije

usavršena u ljubavi“. Drugim riječima, oni koji se boje kazne nemaju potpun ili zreo odnos s Bogom. Ovo se svakako odnosi na nevjernike, ali može uključivati i vjernike koji ne rastu u Hristu. Rastući, sazrijevajući vjernik je taj koji može gledati u budućnost s radošću, a ne sa strahom.

Bog je ljubav, stvorio je ljubav i prvi je volio nas. Jovanov sažetak stihova 17 i 18 takođe služi kao podsjetnik. Ne smijemo pripisivati zasluge za ljubav koju imamo i pokazujemo drugima. Bog nas je volio prije nego što smo mi bili sposobni voljeti Njega, a mi možemo voljeti druge samo zbog onoga što je On učinio u našim životima.

Kao što će stihovi 20 i 21 dodati, ova ljubav nije samo uzajamna naklonost između nas i Boga. Ona mora uključivati i ljubav prema drugima. Djelovanje iz ljubavi nije isključivo za Boga u ovom kontekstu, već se sastoji od ljubavi i prema Bogu i prema drugim ljudima. Ovo je Veliki nauk koji uključuje potpunu ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu kao prema sebi. Ovo učenje se takođe temelji na drevnoj Šemi, ili Izreci, iz Ponovljenog zakona 6:4-5: „Čuj, Izraele: Gospod Bog naš, Gospod je jedini. Voli Gospoda, svog Boga, svim svojim srcem i svom svojom dušom i svom svojom snagom.“ Isto se vidi u Levitskom zakoniku 19:18: „Voli svog bližnjeg kao samog sebe. Ja sam Gospod.“

Ako neko kaže: „Ja volim Boga,“ a mrzi svog brata, lažljivac je. Jer ko ne voli svog brata, koga vidi, ne može voljeti Boga, koga ne vidi. I ovaj uput imamo od njega: onaj ko voli Boga treba da voli i svog brata. (stihovi 20-21)

Ovo je četvrti od pet puta da Jovan spominje lažljivce u ovom pismu (1. Jovanova 1:10; 2:4, 22; 4:20; 5:10). Ljubav prema drugima, posebno prema hrišćanima, primarni je Hristov uput. Dakle, osoba koja pokazuje mržnju prema drugima, ali tvrdi da poznaje Boga, laže. Lažljivac kaže da poznaje Boga, ali ne drži se Njegovih uputa (1. Jovanova 2:4). Lažljivac poriče da je Isus Hrist (1. Jovanova 2:22). Ovdje nam se kaže da lažljivac kaže da voli Boga, ali mrzi druge ljude.

Drugi dio stiha dodaje objašnjenje, prelazeći s „vidljivog“ na „nevidljivo“. Teže je voljeti nekoga koga ne možete vidjeti nego nekoga koga možete vidjeti. Ako osoba ne može voljeti one koje vidi, ne može razumno tvrditi da voli one koje ne može vidjeti. Ovaj stih eksplicitno izjavljuje da osoba ne može istinski voljeti Boga dok mrzi druge ljude. Osoba koja tvrdi da voli Boga mora takođe pokazivati ljubav prema drugima.

Ovo se takođe povezuje s idejom da, budući da ne možemo vidjeti Boga u Njegovoj stvarnoj ličnosti, ljubav treba biti način na koji se Bog vidi. I u nama samima i u svijetu, Božja ljubav treba biti način na koji ga čovječanstvo „vidi“.

Vjernici trebaju voljeti Boga i trebaju voljeti druge ljude. Jovan ovo posebno naziva „uputom“. Vjernici drže Božje upute (1. Jovanova 2:3). Jovan je u svom pismu spomenuo i druge upute, uključujući međusobnu ljubav (1. Jovanova 2:7-8) i vjerovanje u ime Isusovo (1. Jovanova 3:23). Ovdje je ljubav prema Bogu i drugima uključena kao opšti veliki nauk.

Iako se ovaj fokus na uputima mnogim hrišćanima koji stavljaju preveliki naglasak na opravdanju vjerom može činiti težak, 1. Jovanova 5:3 dodaje: „Jer ovo je ljubav prema Bogu: da držimo njegova uputstva, a njegova uputstva nisu teška.“ Očito je riječ o Moralnom zakonu. Ovo je standard koji svaki vjernik mora svakodnevno praktikovati.

5. Spasonosna vjera kroz Sina Božjeg

Svako ko vjeruje da je Isus zaista Hristos, začet je od Boga, i svako ko voli onog koji je začeo, voli i onog koji je začet od njega. (1. Jovanova 5:1)

Poglavlje 5 naglašava sposobnost vjernika da „pobijedi“ svijet kroz silu Hristovu. Ovaj uvodni stih navodi da je „rođenje od Boga“ rezultat vjere u Hrista. U Jovanovom jevanđelju, on govori o „rođenju od Boga“ (Jovan 1:13). Jovanovo jevanđelje, poglavlje 3, nudi najdetaljniji biblijski prikaz ove ideje. Tamo se Nikodimu govori da se osoba mora ponovo roditi da bi ušla u kraljevstvo Božje. Jedini način za djelotvorno novorođenje je vjerovati da je Isus Mesija (Jovan 14:6).

Drugi dio ovog stiha ponovo podsjeća čitaoca da je ljubav prema Bogu neodvojiva od ljubavi prema drugim ljudima. Pravi vjernici takođe trebaju voljeti druge vjernike. Za razliku od lažnih učitelja, koji mogu pokazivati mržnju ili odbacivanje drugih vjernika, pravi hrišćani trebaju gledati na druge vjernike kao na braću i sestre – članove Božje porodice. Oni koji tvrde da vole Boga, ali pokazuju mržnju, ranije su u ovom pismu označeni kao lažljivci (1. Jovanova 4:20).

Po ovome znamo da volimo Božju djecu: po tome što volimo Boga i vršimo uputstva njegova. Jer ovo je ljubav prema Bogu: da držimo njegova uputstva, a njegova uputstva nisu teška, jer sve što je začeto od Boga pobeđuje svijet. A ovo je pobjeda koja je pobijedila svijet: naša vjera. (stihovi 2-4)

Jovan daje dodatne detalje o tome kako znati da volimo druge kako bismo trebali. Konkretno, možemo znati da djelujemo u ljubavi kada se pokoravamo Božjim uputima. Čitaoci Jovanovog jevanđelja su se možda pitali da li ne ispunjavaju neki specifičan standard za pokazivanje ljubavi. Da bi otklonio ovu zabrinutost, Jovan je objasnio da je način da volimo druge vjernike ljubav prema Bogu, što

znači poslušnost Njegovim uputima (1. Jovanova 4:21).

U početku, ovo izgleda kao kružni, ponavljajući argument. Međutim, Jovanova namjera je da donese poentu kroz ponavljanje. Glavni djelovi njegovog pisma često ponavljaju teme ljubavi prema Bogu i jednih prema drugima. Pa ipak, Jovan takođe uključuje jedinstven materijal u svaki odjeljak. Ovi detalji daju sredstva da se pokaže da li je osoba pravi vjernik, kao i načine da se pokaže ljubav prema Bogu i drugima (1. Jovanova 3:16-18).

Poslušnost Božjim uputima je neophodan izraz ljubavi. Kao što će dijete poslušati svoje roditelje da pokaže ljubav, vjernici će poslušati nebeskog Oca da pokažu ljubav prema Njemu. Poslušnost nije način za „zarađivanje“ spasenja, već očekivani rezultat toga što smo Božje dijete.

Vjera u Hrista omogućava poslušnost načelu ljubavi. Neki od Jovanovih čitalaca možda su bili zabrinuti zbog liste očekivanja koja je nemoguće poslušati. Međutim, Jovan je već definisao temeljne upute hrišćanstva kao ljubav prema Bogu i međusobnu ljubav (1. Jovanova 4:21). Božji uputi su standard hrišćanskog života i nisu teret, već blagoslov za one koji poznaju Boga. Isus je rekao: „Jer, moj jaram je blag i moje breme je lako“ (Matej 11:30). Isus je ukazao na to da su učitelji legalizma i licemjerja ti koji su teret uputa učinili teškim za podnijeti (Luka 11:46). Naša pala ljudska priroda je zapravo ta koja ima „otpor“ prema Božjim uputima i stvara „doživljaj“ tereta.

Jovan se ponovo vraća na temu vjernika kao pobjednika. Isusa ne može savladati tama (Jovan 1:5) i pobijedio je sile ovoga svijeta (Jovan 16:33). Vjernici ne smiju biti savladani zlom, već da pobjeđuju zlo dobrim (Rimljanima 12:21). Vjernici su pobijedili i zlo (1. Jovanova 2:13-14) i zle duhove (1. Jovanova 4:4). Hrišćani nisu ostavljeni slabi i bespomoćni u duhovnim bitkama. Naprotiv, te bitke je već dobio Hrist.

Kako vjernici pobjeđuju svijet? Stih 5 daje direktnije objašnjenje: vjerovanjem u Isusa kao Sina Božjeg. Ovdje u stihu 4, Jovan jednostavno govori o „vjeri“ kao našoj pobjedi. Vjera vjernika je

pobjeda koja pobjeđuje. Svaki vjernik je pobjednik, a pobjednik je jer ima vječni život u Hristu (Jovan 3:16) i život u izobilju sada (Jovan 10:10). Božji Duh živi u vjerniku kako bi mu pružio moć nad bitkama ovoga svijeta.

Ko pobjeđuje svijet, ako ne onaj koji vjeruje da je Isus Sin Božji? (5. stih)

Ovaj stih jasno definiše pobjednika kao onoga koji je povjerovao u Isusa Hrista kao Sina Božjeg. Jovan se u ovom poglavlju još četiri puta poziva na Isusa kao Sina Božjeg (1. Jovanova 5:10, 12, 13, 20), pored 1. Jovanove 3:8 i 1. Jovanove 4:15. Jedina knjiga Novog saveza koja češće koristi ovu frazu je Jovanovo jevanđelje. Jovan je slično koristio pitanje, u 1. Jovanovoj 2:22, kako bi napomenuo da je lažljivac neko ko poriče da je Isus Hrist. Jovan takođe koristi pitanja kako bi prenio svoja učenja u ovom pismu u 1. Jovanovoj 3:12 i 17. Onaj ko vjeruje u Isusa kao Sina Božjeg pobjeđuje svijet. To uključuje pobjedu nad zlom (1. Jovanova 2:13-14), zlim duhovima, pa čak i smrću. Kao što je Isus pobijedio smrt i grob, i vjernici će iskusiti vječni život (Jovan 3:16). Vjernici su ponovo rođeni i neće iskusiti drugu smrt, temu koju Jovan razvija u Otkrivenju (Otkrivenje 2:11; 20:6, 14; 21:8).

Očigledno je vjerovanje u Isusa kao Sina Božjeg od ključne važnosti i isključuje alternativna vjerovanja. Ovo je fundamentalno, najprije zbog pravilnog shvatanja jedinstvenog identiteta i položaja Sina Božjeg na Nebu. Kao Sin Božji, i direktni učesnik u stvaranju čovjeka (Postanje 1:26-27; 2:7), Sin Božji je jedini imao pretkvalifikaciju za Spasitelja, ukoliko ljudski rod bude naveden da otkáže lojalnost Tvorcu. Sin Božji takođe je kao Zapovjednik anđela („Mihael“) predvodio lojalne anđele protiv Lucifera koji je pokrenuo prvobitnu pobunu protiv Boga na Nebu (Otkrivenje 12:7-9). Sin Božji se miješao u ljudske poslove po padu u grijeh, djelujući u ime Jehove i kao zapovjednik anđela. Napokon, Sin Božji se „ispraznio od sebe“ (Filipljanima 2:4) i uzeo ljudsko obličje kako bi mogao izvršiti realan otkup čovječanstva iz grijeha svojom žrtvom. Zatim ga je Bog Otac

uskrsnuo i Hrist je nastavio posredovati u korist Božjeg naroda u nebeskom Svetilištu. Na kraju, Hrist će se vratiti po svoj narod drugi put kao Sudija i Kralj.

To su neki od ključnih razloga zašto moramo vjerovati u Hrista upravo kao Sina Božjeg – ne kao u još jednog „mudrog učitelja“, proroka ili „dobrog čovjeka“. Podizanje Hrista na položaj koji mu ne pripada takođe je način da se uništi njegov pravi identitet Sina Božjeg. To je ono što implicira dogma o trojstvu.¹

A on, Isus Hristos, došao je posredstvom vode i krvi; ne samo vodom nego vodom i krvlju. I Duh svjedoči, jer Duh je istina. (6. stih)

Jovan naziva Isusa „onim koji je došao vodom i krvlju“. Ova referenca na vodu i krv tumačena je na mnogo načina. Međutim, najvjerovatnije je da se voda odnosi na njegovo krštenje od strane Jovana Krstitelja, čime je zvanično inaugurisan u službu, a krv na njegovu žrtvu na krstu, kao neophodnost za uspješan završetak misije na zemlji. Sama „voda“ nije bila dovoljna.

Jovan takođe definiše tri „svjedoka“: vodu, krv i Duha. On se poziva na Duha kao „istinu“ i ono što svjedoči o Isusu kao Sinu Božjem. Kod „vode“, Bog Otac je govorio s neba prilikom Isusovog krštenja. Kod „krvi“, Bog je govorio kroz različite radnje – uključujući tamno nebo tokom dana i hramsku zavjesu razderanu od vrha do dna. Prema tradicionalnoj jevrejskoj praksi, bilo je potrebno više svjedoka da se potvrdi stvar. S ova tri svjedoka, Jovanov argument da je Isus Sin Božji je riješen.

Jer je troje što svjedoči. Duh, voda i krv, i to troje je jedno. (stihovi 7-8)

Ovaj kratki stih jednostavno naglašava Jovanovu tvrdnju da postoje dokazi koji potvrđuju da je Isus Sin Božji. U stihu 6, to je definisano kao voda, krv i Duh. Ovo se odnosi na Božji glas prilikom Isusovog krštenja, njegovog raspeća i uskrsnuća, te svjedočanstvo Duha svetog. Jovan primjećuje da se ovo troje slažu. U stihu 9, Jovan

¹ Za detalje, vidi „Trojstvo i promjena Božjeg identiteta“, Institut za izučavanje religije.

ističe da je svjedočanstvo Božje veće od svjedočanstva ljudi, što njegov argument čini snažnim i uvjerljivim.

Neki su sugerisali da se voda i krv odnose na Oca i Sina kako bi dokazali da su sve tri osobe Trojstva uključene u svjedočanstvo. Ovo nije nimalo vjerovatno jer Jovan svjedoči da je Isus Sin Božji. On ne bi koristio Isusa kao svjedočanstvo jer bi svjedočio za sebe (Jovan 5:31). Ovo bi objasnilo zašto Jovan koristi koncepte vode i krvi kao druga dva koja svjedoče da je Isus Sin Božji.

Prelaz između 7. i 8. stiha je predmet kontroverze. U Bibliji kralja Džejmsa (KJV) dodata je referenca na „Oca, Riječ i Svetog Duha“. Ova fraza se ne nalazi ni u jednom od najranijih rukopisa, pa čak ni u najranijim proizvedenim primjercima Prihvaćenog teksta (Textus Receptus). Vjerovatno objašnjenje je da je odlomak usklađen za upotrebu u crkvenoj liturgiji. Vremenom je ova harmonizacija pro našla svoj put u rukopisne primjerke. Nakon što je uključena u latinsku Vulgatu, postala je široko rasprostranjena.

Dakle, u pitanju je jedan dodatak Svetom pismu koji je toliko čuven i dobro poznat da je čak dobio svoje ime. *Comma Johanneum* je *comma*, dio rečenice (kratka dopuna) u 1. Jovanovoj 5:7-8, što je „jedini“ pasus u cijeloj Bibliji koji kaže da su troje jedno bez pretpostavki ili nebiblijske ljudske logike. U većini Biblija čitamo: „Jer je troje što svjedoči na nebu: Otac, Riječ, i Sveti Duh; i ovo je troje jedno. I troje je što svjedoči na zemlji: duh, i voda, i krv; i troje je zajedno.“ (1. Jovanova 5:7-8 VSK)

Postoji naučni konsenzus da je ovaj pasus latinsko podmetanje koje je našlo svoj put u jednom grčkom manuskriptu u nekom ranijem vremenu dok ga nema u drugima. Uznemirujuće je otkriće da ne manjka dokaza koji otkrivaju da je ovaj tekst dodat.

Erazmo nije uključio neslavni *Comma Johanneum* iz 1. Jovanova 5:7-8 u svoja izdanja grčkog Novog zavjeta iz 1516. i 1519. godine, ali je našao svoj put u njegovom trećem izdanju 1522. zbog pritiska iz Katoličke crkve. Nakon pojave njegovog prvog izdanja 1516, podigao se veliki bijes zbog odsustva tog dodatka (*comma*)

tako da je Erazmo morao da se brani. On je naveo da nije stavio *Comma trinitarsku* formulu zato što je nije našao u grčkim tekstovima koji je uključuju. Erazmo je vjerovatno izmijenio tekst iz političko-teološko-ekonomskih razloga.

Nema sumnje da drugi dio 1. Jovanove 5:7 i prvi dio 1. Jovanove 5:8 nikad nijesu postojali u originalnoj i nadahnutoj Riječi Božjoj. Tekstualni skolar Bart Ehrman opisao je ovu krivotvorinu na sledeći način: „Ovo predstavlja najočigledniji primjer teološki motivisane korupcije u cijeloj tradiciji manuskripta Novog zavjeta.“ Engleska Biblija Kralja Džejmsa (KJV), prevedena 1611. godine, zadržala je ovu trinitarsku krivotvorinu ali zato je savremeni relevantni prevodi izostavljaju. I pošto ovaj tekst nije bio od Boga, od koga on u stvari potiče? I ko je uhvaćen sa „rukama u vreći“?²

Božje svjedočanstvo je veće od ljudskog svjedočanstva, koje mi prihvatamo. Jer Božje svjedočanstvo je u tome da je on posvjedočio o svom Sinu. (9. stih)

Jovan pretpostavlja da će ljudi primiti svjedočanstvo ljudi, pa bi trebali biti spremni prihvatiti izjave od Boga. Jovan primjećuje da je „svjedočanstvo Božije veće“. On argumentuje od manjeg ka većem, ističući očigledno uvjerenje svojih čitalaca da je Bog veći od ljudi.

² Ranija teološki motivisana korupcija dogodila se „proširenjem“ Isusovog naloga u Mateju 28:19. U ovom Isusovom nalogu, po svemu sudeći, krivotvoren je dodat „krsteći ih u ime Oca i Sina i Svetog Duha“ neposredno nakon sabora u Nikeji 325. godine n.e., kada se zvanično počela uvoditi trojstvena dogma o Božanstvu koja je postala imperativ u crkveno-državnom hrišćanstvu, takođe u uskoj vezi sa ceremonijom krštenja. Ova promjena najvjerovatnije je unijeta 331. godine kada je imperator Konstantin naložio Euzebiju iz Cezareje (265-340 n.e.) da ubaci trojstvenu formulu. Euzebije je prije 325. godine sedamnaest puta potpuno citirao ovaj pasus (iz hebrejskog originala): „Idite, dakle, i naučite sve narode u moje ime,“ i nijedan put nije bilo trinitističke kršteničke formule. (Eusebius: Proof of the Gospel, Book III) „Termin trojstvo se ne nalazi u Bibliji. Prvi ga je koristio Tertulijan krajem 2. vijeka, ali širu upotrebu i formalno tumačenje primio je tek u 4. i 5. vijeku.“ (New Bible Dictionary, Trinity, 1996) „Novi Zavjet poznaje samo krštenje u ime Isusovo [vidi: Djela 2:38; Rim. 6:3-8]... koje se i dalje obavlja čak u 2. i 3. vijeku.“ (The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge, 1957, I, 435)

Drugi dio ovog stiha daje daljnje dokaze da se voda i krv, kao što se vidi u stihu 6, ne odnose direktno na Isusa. Umjesto toga, oni povezuju Boga Oca i Duha istine, i njihovo svjedočanstvo o Isusu. Bog Otac je jasno govorio prilikom Isusovog krštenja u vodi, nazivajući ga „mojim voljenim Sinom“ (Matej 3:17). Po Isusovoj smrti, Duhom osvjedočeni stotnik je izjavio: „Ovaj je zaista bio Sin Božji!“ (Matej 27:54). Jovan Krstitelj je također govorio o svjedočanstvu Duha prilikom Isusovog krštenja: „Ja sam to vidio i svjedočim da je on Sin Božji“ (Jovan 1:32-34).

Ko vjeruje u Sina Božjeg, prihvata svjedočanstvo koje mu je dato. Ko ne vjeruje Bogu, učinio ga je lažljivcem, jer ne vjeruje u svjedočanstvo kojim Bog svjedoči o svom Sinu. (10. stih)

Jovan izjavljuje da je za vjernike ovo svjedočanstvo o Isusu i objektivno i lično. Hrišćani imaju dokaz istine jer Bog živi u njima. Postoje prirodni, snažni efekti odnosa s Hristom koje možemo vidjeti i osjetiti mi sami, kao i drugi. Oni koji ne vjeruju Bogu, kaže Jovan, odbacuju Njegovu istinu, što je isto što i optužiti ga za laganje. Slično tome, u 1. Jovanovoj 1:10, Jovan je primijetio da osoba koja kaže da je slobodna od grijeha čini Boga lažljivcem i pokazuje nedostatak istine.

Nevjernik nije prihvatio Božje svjedočanstvo, kao što su to učinili vjernici. Oni mogu vidjeti Isusa kao dobru osobu, ali ga ne prihvataju kao Sina Božjeg. Kao rezultat toga, oni optužuju Boga za laganje, budući da je Bog Isusa nazvao svojim Sinom (Matej 3:17). Slično tome, prilikom preobraženja, Bog Otac je rekao: „Ovo je moj dragi Sin. Njega slušajte!“ (Luka 9:35).

I trinitarci svojim zahtjevima da postave Isusa Hrista su-jednakog i su-vječnog vrhovnom suverenu univerzuma grade Boga lažovom, insistirajući na svojoj besmislenoj dogmi, preuzetoj iz paganizma.

A u ovome je to svjedočanstvo: Bog nam je dao vječni život, i taj život je u njegovom Sinu. (11. stih)

Jovan je već nekoliko puta spomenuo „svjedočanstvo“ u posljednjih nekoliko stihova. Ovdje dodaje šesti primjer, uključujući reference

i na vječni život od Boga i na život u Sinu. Ovo su dodatna uvjeravanja za hrišćanina. Koristeći alate koje je Jovan pružio u ovom pismu, hrišćanin može biti siguran u svoje spasenje.

Jovan je već spomenuo „vječni život“ u 1. Jovanovoj 1:2, 2:25 i 3:15. Ponovo će se time pozabaviti u 1. Jovanovoj 5:13 i 20. Vječni život je ključan za promijenjeno stanje vjernika (Jovan 3:16). Jovanovo jevanđelje takođe spominje „vječni život“ u brojnim prilikama, posebno kod Nikodima u 3. poglavlju i žene na bunaru u 4. poglavlju.

Jovan spominje „Sina“ 22 puta u ovom pismu, više puta identifikujući Isusov status kao Božjeg Sina i njegov odnos s Bogom Ocem.

Ko ima Sina, ima život, a ko nema Sina Božjeg, nema život. (12. stih)

Jovan sažima ovaj odjeljak ponavljajući Isusova učenja iz Jovana 14:6: „Ja sam put i istina i život. Niko ne dolazi Ocu osim kroz mene.“ Isus je Kanal života od Boga i jeste život, i život u izobilju (Jovan 10:10) i vječni život (Jovan 3:16). Dio Jovanove svrhe pisanja ovog pisma je suprotstavljanje obeshrabrenju. Možda su lažni učitelji govorili vjernicima da oni zapravo nemaju vječni život (1. Jovanova 2:25-26).

Potreba za Hristom takođe je poruka koju su propovijedali svi apostoli. Kada je doveden pred vjerske učitelje, Petar je rekao: „I ni u kom drugom nema spasenja, jer nema drugog imena pod nebom datog među ljudima kojim bi se mi mogli spasiti.“ (Djela apostolska 4:12) Pavle je učio: „Naime, ne stidim se dobre vijesti Hristove, jer ona je sila Božja na spasenje svakome ko vjeruje, najprije Judejcu, a onda i Grku.“ (Rimljanima 1:16)

Ovo pisah vama koji vjerujete u ime Sina Božjeg, da znate da imate život vječni i da vjerujete u ime Sina Božjeg. (13. stih)

Stih 13 direktno navodi opštu svrhu Jovanove poslanice, a to je uvjeravanje istinskih vjernika u njihovo spasenje. „Ovo“ se odnosi na sadržaj prethodnog odlomka. Konkretno, vjera u Hrista garantuje spasenje. Hrišćanin ne mora nagađati hoće li imati vječni život. Oni koji poznaju Boga i vole druge pokazuju dokaze da se dogodilo

povezivanje sa Bogom u njihovom životu.

Jovan je bio precizan u vezi s tim kako osoba može znati da ima vječni život. To počinje s jedinim sredstvom za postizanje spasenja, a to je vjera u Sina Božjeg. Ne postoji popis ili norma djela koja osoba može učiniti da bi zaradila vječni život. U konačnici, vječni život se u potpunosti zasniva na tome da li je osoba zaista vjerovala u Isusa Hrista. Međutim, prepoznavanje stvarnosti obraćenja i naše vjere je stvar ispitivanja vlastitog života, zbog vrste znakova koje je Jovan ranije spomenuo u ovom pismu. Što se tiče Boga, sve je priređeno za naše spasenje. Što se tiče nas samih, imamo slobodu da prihvatimo ili odbijemo. Ta sloboda izbora ostaje sa nama i u hrišćanskom životu, što znači da je moguće da donesemo pogrešne odluke i otpadnemo od spasonosne blagodati.

Vječni život o kojem je Jovan toliko puta govorio u ovom pismu je od centralne važnosti i dolazi iz jednog Izvora, od Boga, kroz božanski Kanal – Sina Božjeg. Preostali stihovi pružaju pet dodatnih učenja nakon kojih slijedi kratki nalog da se klonimo idola.

A u ovome se uzdamo u Boga: šta god da molimo u skladu s njegovom voljom, on nas čuje. I ako znamo da nas čuje u svemu za šta molimo, znamo da ćemo primiti ono za šta smo se molili, jer smo ga za to molili. (stihovi 14-15)

Nakon što je naglasio povjerenje u vječni život, Jovan komentariše povjerenje u molitvu. Vjernik se može uzdati da Bog čuje njegove molitve. Međutim, ovaj stih precizira da se dobijanje pozitivnog odgovora na molitvu zasniva na traženju „po Njegovoj volji“. Ova fraza se koristi samo još dva puta u Novom savezu. U Luki 12:47, ispričana je parabola o slugi koji nije postupio „po njegovoj [gospodarevoj] volji“ i primio je osudu. U Jevrejima 2:4, autor spominje darove Duha svetog podijeljene „po njegovoj volji“.

Stihovi poput ovog razjašnjavaju uobičajenu zabludu da Bog obećava da će nam dati „apsolutno sve“ što tražimo, bez obzira na sve. Bog nije automat za ispunjavanje želja ili robot. On djeluje po svojim putevima, a ne našim. On čuje naše molitve, ali ne bi trebalo biti

iznenađenje da On odgovara na te molitve po svojoj volji.

To znači da molitva nije samo traženje usluga od Boga. Ona nam takođe pomaže da razumijemo Njegovu volju i da joj se pokoravamo.

Ako molitveni zahtjev nije uslišen u životu vjernika, taj zahtjev nije bio dio Božjeg plana ili volje. To može uključivati bol, patnju, tugu ili teškoće, ali Bog može i koristi bol da ostvari svoje krajnje ciljeve. Zaključak je da se vjernici ne trebaju bojati hoće li njihove molitve biti uslišene. Hoće li biti „uslišene“ ili ne, u smislu da će biti uslišene, nešto je što moramo vjerovati Bogu da će odlučiti. Možemo biti sigurni da će Bog odgovoriti na svaku molitvu vjernika, na način koji je u skladu s Njegovom savršenom voljom.

Grijev koji vodi u smrt

Ako neko vidi svog brata kako čini grijeh koji ne vodi u smrt, neka moli, i Bog će mu dati život, naime, onima koji ne čine grijeh koji vodi u smrt. Postoji grijeh koji vodi u smrt. Za taj grijeh mu ne kažem da moli. Svaka nepravедnost je grijeh, ali postoji grijeh koji ne vodi u smrt. (stihovi 16-17)

Jovan započinje ovaj stih neobičnom temom: grijeh koji vodi u smrt. Spominjanje „grijeha koji ne vode u smrt“ izazvalo je mnogo rasprava među tumačima.

Riječ je o zastupničkoj molitvi među hrišćanima. Ovo je važno zapažanje za razumijevanje teme. Ovdje se hrišćanima eksplicitno kaže da se mole za braću i sestre čiji grijesi nisu toliko teški. Prema tome, Bog je posebno otvoren za takve zahtjeve. Isti komentar kao da sugerise da je manje vjerovatno da će molitve za teže grijehe biti uslišene. Međutim, treba napomenuti da ovaj stih ne kaže da ne bismo trebali moliti za hrišćane uhvaćene u težim grijesima.

Dakle, Jovan kaže da ako neko vidi brata hrišćanina da čini grijeh koji ne vodi u smrt, da se moli Bogu jer „velika se korist od molitve pravednika postiže“ (Jakov 5:16). Moć zastupničke molitve je nesporna. Ali ono što komplikuje stvar u ovoj izjavi je **razlikovanje** grijeha koji ne vodi u smrt od grijeha koji vodi u smrt. Jovan

nam ne daje nikakav kriterij po kojem bismo mogli razlikovati jedno od drugog.

Ipak, bilo bi krajnje neobično da bi Jovan uputio ovakav savjet a da hrišćani kojima je upućen **sami ne znaju kako da prave tu razliku**. Stoga je logična pretpostavka da su hrišćani znali o čemu se radi i mogli praktično primijeniti ovakav savjet.

Međutim, mi danas imamo problem da pravimo takve razlike. Generalno, savremena hrišćanska teologija uči da je svaki grijeh oprostiv, osim hule na Duha svetog (Matej 12:31-32). Postoji zloupotreba u shvatanju „hule na Duha svetog“ iza koje stoji težnja za relativizacijom grijeha. Koliko god može biti opasna kazuistika u dogmatizovanju tzv. smrtnih grijeha, ništa manje opasna nije ni generalizacija svih grijeha.

Razmotrićemo nekoliko aspekata grijeha i zastupničke molitve kako bismo došli do pravog odgovora.

Najprije, kako pozicija poštovanja Božjeg uslišavanja naših molitvi utiče na pitanje posredovanja za spas drugih, a posebno brata koji je u zabludi? Ako se bilo koja molitva može uputiti sa sigurnošću uspjeha, to je nesebična molitva; molitva ljubavi. To je takođe molitva u skladu s Božjom voljom; molitva za proširenje Njegovog kraljevstva.

Međutim, Jovan ističe da ovo razumno očekivanje ima ograničenja. **Molitva jednog ljudskog bića nikada ne može poništiti slobodnu volju drugog. Bog takođe poštuje slobodnu volju, i ako Božja volja ne bude iznad ljudske volje, to neće promijeniti ni molitva bližnjeg.** Kada je ljudska volja čvrsto i uporno suprotstavljena božanskoj volji, naše posredovanje neće biti od koristi. Stoga se čini da je ovo opšte značenje „grijeha koji vodi u smrt“ – voljnog i tvrdoglavog odbacivanja Božje milosti i upornosti u nepokajanom grijehu. Hrišćani su trpjeli umne agonije, bojeći se da su počinili ono što smatraju „griehom na smrt“. Ali njihov strah je u stvari pokazatelj da nisu počinili takav grijeh, jer ako očajavaju težeći pomilovanju, mogu ga dobiti (Luka 18:13-14).

Jovan implicira da se za neke grijehe može znati da nisu na smrt. Ali postoji granica za ovo. Grešnik možda griješiti na smrt; i u tom slučaju nas Jovan ne može podstaknuti na molitvu.

Da bismo shvatili šta je Jovan tačno mislio, moramo da „grijev na smrt“ smjestimo u okvire Jovanovog učenja i prakse. Sveobuhvatni pristup nalaže proučavanje četiri jemstva: (1) sigurnost vječnog života; (2) sigurnost oproštenog grijeha; (3) sigurnost negriješenja; (4) sigurnost uslišene molitve. Tako 1. Jovanova nudi čitaocima da utvrde da li i kako doktrina smrtnog grijeha može biti kompatibilna s njima. Jasno je da ova uvjeravanja **nisu apsolutna, već uslovna**. Ona su izražena u terminima sličnim starosaveznim savezima u kojima Bog daje obećanja svom narodu uslovljena njihovom vjerom i poslušnošću. Čitaoci Prve Jovanove se podstiču da „čuvaju“ i da „drže njegove upute“. Ako to ne činite, poništavaju se jemstva. „Grijev na smrt“ je, stoga, kompatibilan s teologijom 1. Jovanove i uopšte sa biblijskom teologijom.

Podsjetimo se da se Jovan obraća hrišćanima. To jednostavno znači da **i oni koji su jednom postali hrišćani mogu izgubiti svoje spasenje**. Pogledajmo kako to ističe apostol Pavle:

„Jer ako namjerno griješimo nakon što smo primili spoznaju istine, ne preostaje više žrtve za grijehe, već strašno očekivanje suda i plameni gnjev koji će proždrijeti protivnike. Ko odbaci Mojsijev zakon, umire bez milosti, na osnovu izjave dvojice ili trojice svjedoka. Šta mislite koliko će težu kaznu zaslužiti onaj ko pogazi Sina Božjeg i smatra krv saveza kojom je posvećen nesvetom i vrijeđa Duh blagodat?“ (Jevrejima 10:26-29)

Da li je ovo nešto što se može prepoznati od strane hrišćanina koji upražnjava zastupničku molitvu? Odgovor je uglavnom DA, ukoliko se ne radi o dobro skrivenim tajnim grijesima.

Da bi sve ovo bilo još jasnije, postavilićemo stvari na drugačiji način. Šta ne može uključivati Jovanov savjet?

1) „Grijev na smrt“ ne može se svesti pod pojmom „hule na Duha svetog“ (iako to uključuje) iz prostog razloga što bi to bio potpuno

nepraktičan i neprimjenjiv savjet. Naime mi ne možemo znati da li je i kad je neko nepovratno prešao granicu Božje milosti. To samo Bog zna.

2) „Grijev na smrt“ takođe ne može biti svaki čin za koji je po zemaljskim zakonima propisana smrtna kazna. Zapazite da je u 1. Jovanovoj riječ o „grijehu koji VODI u smrt“ – upravo to je značenje grčkog teksta. Ovo nas dovodi do zaključka da Jovan govori o **smrti kao suprotnosti životu koji se stiće spasenjem**.

Koje objašnjenje je najsmislenije?

„Grijev koji ne vodi u smrt“ su grijesi koje vjernik može počiniti, ali:

- nije potpuno odbacio Boga
- ima prostora za pokajanje
- odnos s Bogom nije trajno prekinut

Za takve ljude, Jovan kaže: moli se za njih — i Bog će im „dati život“ (duhovni oporavak, oproštenje).

Za „grijev koji vodi u smrt“ stvari postaju ozbiljnije. To bi moralo biti svjesno, trajno odbacivanje Boga i istine – nešto poput:

- tvrdokornog nevjerovanja
- svjesnog protivljenja Bogu
- potpunog odbacivanja Hrista

Slično ideji koju je Isus nazvao hulom na Duha svetoga, ali ispoljeno na uočljiv način. Drugim riječima, to nije jedan pogrešan čin, nego stanje srca koje ne želi pokajanje.

Zašto Jovan naglašava „ne kažem da moli za to“? Ovo ne znači striktno „zabranjeno je moliti“, nego više u smislu da molitva nema efekta ako osoba uporno odbija Boga. Bog ne prisiljava nikoga na oproštenje ako ga ta osoba svjesno odbacuje.

„Svaka nepravda je grijeh...“ Jovan završava važnim balansiranjem:

- svaki grijeh je ozbiljan
- ali nisu svi isti po posljedici

Postoji razlika između slabosti i pada (gdje ima pokajanja) i

potpunog odbacivanja Boga. Ukratko:

Grieh koji ne vodi u smrt → pad, slabost → ima pokajanja → moli za takve

Grieh koji vodi u smrt → tvrdokorno odbacivanje Boga → nema pokajanja

Jovanovo razmišljanje je blisko Isusovom učenju Isusa, posebno ideji i trajnom odbacivanju istine i zatvaranju srca prema Bogu. Tu se više uklapa koncept nepokajanja, nego lista „zabranjenih djela“.

Jovan, dakle, ne nabroja konkretne grijehe i ne poziva se na Moj-sijev zakon, već se fokusira se na molitvu, život i odnos s Bogom. To sugerise da nije riječ o pravnoj kategoriji („ovo djelo = smrtna kazna“), nego o duhovnoj kategoriji („ovo stanje vodi u smrt“). Dru-gim riječima, razlika nije u vrsti djela koliko u odnosu prema Bogu.

Ako čitamo širi kontekst ove poslanice, vidi se da Jovan stalno vrti iste teme: ostati u Bogu, imati život, ne živjeti u trajnom grijehu, ne poricati istinu. Iz toga prirodno proizilazi zaključak:

- „grieh koji vodi u smrt“ = stanje upornog odbacivanja Boga
- „grieh koji ne vodi u smrt“ = pad iz kojeg se čovjek može vratiti

Imajmo uvijek na umu da Jovan ovdje govori u kontekstu **unutar hrišćanske zajednice**. Iz svega što smo prethodno naveli nameće se zaključak da Jovan savjetuje hrišćane da PRAVE RAZLIKU kad je zastupnička molitva poželjna a kada nije. Da bismo znali praviti ovu razliku, MI SAMI trebamo biti u vjeri u poslušnosti Bogu i Hristu na način kako je to izloženo u Svetom pismu. Premda su pojedinačni određeni teški grijesi svakako jasan indikator o stvarnom stanju o-sobe koja se izjašnjava kao hrišćanin, kurs njihovog djelovanja je ono što nam pomaže da donesemo ispravan sud. Kako se oni odnose prema Božjem Zakonu? Da li jevanđelje prikazuju kao Božju milost koja poništava Zakon (Rimljanima 3:31) ili na neki drugi iskrivljen način (Galatima 1:6-9)? Da li relativizuju ili redefinišu grieh? Istra-javaju li uporno u jeresima, neodrživim teorijama ili nekim nebulo-zama? Nanose li svojim djelovanjem štetu i sramotu Božjem djelu?

Podrivaju li vjeru drugih rušeći međaše istine (2. Timoteju 2:17-18; vidi takođe Titu 3:10)? Da li gaje duh pobune i nepokornosti prema Božjem autoritetu ili autoritetu nosilaca istine (3. Jovanova 1:9-10), uključujući i one iz prošlosti?

Sve to su smjernice koje vrlo mogu pomoći u pravilnoj identifikaciji „grijeha koji vodi u smrt“ za koji zastupnička molitva nema efekta. Ovo mora biti mnogo više **stvar živog iskustva** nego dogmatiskog ustanovljavanja „liste smrtnih grijeha“ (iako nam propisi iz Zakona vrlo mogu pomoći u shvatanju težine različitih grijeha pred Bogom). Ali ovo takođe može biti „siva zona“ gdje ne smijemo biti dogmatični i isključivi, već, ako postoje opravdane nedoumice, radije tražiti poseban uvid i prosvjetljenje od Boga.

Znamo da svako ko je rođen od Boga ne griješi, nego se čuva onaj koji je rođen od Boga, i Zli ga se ne dotiče. (18. stih)

Kao u 1. Jovanovoj 3:6 i 1. Jovanovoj 3:9, Jovan ovdje ukazuje da grijeh nikada nije rezultat zajedništva s Hristom. Vjernici mogu griješiti, ali ti grijesi nikada nisu rezultat njihovog hoda s Isusom. Normalno, očekivano stanje hrišćanskog života vrlo se razlikuje od stanja nevjernika. Iskušenje će i dalje postojati i čak će se i zreli vjernici boriti s grijehom (Rimljanima 7). Međutim, aktivno i namjerno činjenje grijeha kao stalna praksa nije obilježje nekoga koga je Hrist promijenio.

Referenca na „zaštićenost“ ili „sačuvanost“ čini se teška za tumačenje ali zapravo nije. Najvjerojatniji odgovor je da bi frazu trebalo protumačiti kao „onaj rođen od Boga čuva sebe.“ Drugim riječima, baš kao što je Jovan rekao u 1. Jovanovoj 3:9, bliski život s Bogom znači moć protiv grijeha i iskušenja. Jednostavno, vjernik se kloni od svakog kontakta sa zlom i ne zalazi na neprijateljski teren (Izreke 16:6, 17; Jov 28:28; Psalam 34:13-20). „Zli“ je ovdje referenca na Sotonu, tj. na njegove vrlo ograničene mogućnosti da se petlja u život vjernika koji je zaista preobraćen iskustvom novorođenja i hodi po svjetlosti. Sotona tada gubi mogućnost kontrole nad nama, iako nam može zagorčavati život spolja. Uostalom, Božja posebna

zaštita uvijek se manifestovala nad Njegovim narodom, sve dokle svojim grešnim izborima sami nisu postali ranjivi na sotonske zamke. „Jer nema čini protiv Jakova, niti kakvog vraćanja protiv Izraela.“ (Brojevi 23:23) „Pokorite se, dakle, Bogu, a suprotstavite se Đavolu, i pobjeći će od vas.“ (Jakov 4:7)

Mi znamo da smo od Boga, a cio svijet leži u zlu. (19. stih)

I Jovan i njegovi čitaoci znaju da su od Boga. Ovo je naravno referenca na ideju ponovnog rođenja. Vjernici su djeca Božja (Jovan 1:12) i od Boga su duhovno i relacijski.

Jovan ponovo primjećuje da Sotona ima duhovnu kontrolu nad cijelim svijetom. U preko trideset važnih pasusa u Novom savezu pojam „svijet“ se upotrebljava da opiše mase neprepороđenih ljudi otuđenih od Boga, neprijateljski nastrojenih prema Hristu i organizovanih u sistem pod upravom i uticajem satanističkog koncepta i poretka (Jovan 7:7; 14:27; 1. Korinćanima 2:12; 7:31; 11:32; Jakov 4:4; 1. Petrova 5:9; 1. Jovanova 3:1, 13; 5:19...). Jovan je već napomenuo da su vjernici kojima piše pobijedili zlog (1. Jovanova 2:13-14), spominjući Sotonu kao „zlog“ i u 1. Jovanovoj 3:12 i 1. Jovanovoj 5:18. Ovo pismo je takođe ranije govorilo o moći svijeta (1. Jovanova 2:15-17). Isus se molio Ocu da sačuva vjernike od Sotone (Jovan 17:15). Vjernici trebaju koristiti Božju opremu protiv zlog (Efescima 6:16), znajući da će nas Bog čuvati od njega (2. Solunjanima 3:3). „Svijet“ se takođe spominje u prvom poglavlju Jevanđelja po Jovanu, kao nešto od što je postalo kroz „Riječ“ i od čega Isus uzima grijehe (Jovan 1:9-10, 29).

A znamo da Sin Božji dođe, i dao nam je razum da upoznamo Boga Istinitog, i da budemo u istinitom Sinu njegovom Isusu Hristu. Ovo je istiniti Bog i život vječni. (20. stih)

Isus je vjerniku pružio dvije važne stvari. Prvo, Isus je došao (1. Jovanova 4:2). Jovan je istaknuo važnost prihvatanja Isusovog dolaska u tijelu. Hristov život i smrt kao pravog čovjeka od krvi i mesa ključni su aspekt jevanđelja. Iskustvom patnje kao ljudsko biće, Isus se mogao poistovjetiti s našim borbama (Jevrejima 4:15). Takođe je

mogao ispuniti ulogu Obećanog (Jovan 1:29-30).

Drugo, Isus daje vjernicima razumijevanje. S druge strane, „bog ovog svijeta“ zaslepljuje razum da ne spozna spasonosnu istinu (2. Korinćanima 4:4). Isus je to učinio iz dva razloga. Prvo, da bismo se mogli spasiti. Drugo, da nam pruži mogućnost da upoznamo „istinitog“ odnosno pravog Boga i omogućiti zajedništvo s Bogom. Izraz „njegov Sin Isus Hrist“ koristi se samo ovdje i u 1. Jovanovoj 1:3, što ga čini prikladnim završetkom njegovog pisma. 1. Jovanova 1:3 navodi: „naša zajednica je s Ocem i s njegovim Sinom Isusom Hristom.“

Jovan ovdje naglašava Isusa Hrista kao „istinitog“ odnosno pravog Sina Božjeg. To takođe uključuje njegovo donošenje prave istine od Boga. I to povezivanje sa Istinitim Bogom znači život vječni! Nema druge alternative.

Jovanovo pozivanje na istinu posebno je važno. Dio Jovanovog pisma bavio se problemom lažnih učitelja (1. Jovanova 2:26). Pavlove poslanice su se odnosile na one koji su propovijedali drugačije jevanđelje (Galatima 1:8). Vjera u Hrista daje vjernicima duhovno razlučivanje (1. Korinćanima 2:14), što olakšava razlikovanje između istine i zablude.

Dječice, klonite se idola! Amin. (21. stih)

Ovaj posljednji stih djeluje čudno, kao direktan i iznenađan zaključak. Međutim, pažljiviji pogled otkriva ove riječi kao prikladan završetak Jovanove poslanice. Još jednom, Jovan koristi izraz „dječice“, sedmi put u ovoj poslanici. Jovan je brinuo o svojim čitaocima kao o svojoj vlastitoj duhovnoj djeci.

Ovo spominjanje idola moglo bi se odnositi i na fizičke idole koje su ljudi obožavali ili na bilo šta što je imalo veći prioritet od Hrista. Pišući neznabožačkim vjernicima, Pavle je napisao: „Jer oni sami pričaju o tome kako smo došli kod vas i kako ste se od svojih idola obratili Bogu, da biste služili živom i istinitom Bogu.“ (1. Solunjanima 1:9) Većina neznabožačkih vjernika tog vremena pret hodno je služila idolima.

Ovo posljednje upozorenje da se klone idola podsjetnik je da se

samo Hristu treba služiti. Lažna učenja protiv kojih su se borili na kraju bi ih vratila istim bogovima koje su napustili da bi slijedili Isusa. Upravo to se dogodilo „crkvenim očevima“ koji su uveli trinitizam. Trebali su se kloniti „idola“ i ostati usredotočeni na Boga i Isusa kao Sina Božjeg.

DRUGA JOVANOVA POSLANICA

1. Ohrabrenje grupi hrišćana

Starješina izabranoj gospođi i njenoj djeci, koju volim u istini, i ne samo ja nego i svi koji su upoznali istinu, jer istina ostaje u nama, i sa nama će biti uvijek. (2. Jovanova 1:1-2)

Prva tri stiha ovog pisma su uvod. Počinje s autorom pisma, opisanim kao „starješina“. Samo pismo ne kaže tačno ko je to. Predanje smatra da je pisac apostol Jovan. Dokazi za njegovo autorstvo zasnivaju se na sličnostima s drugim Jovanovim spisima, vanjskim dokazima iz rane hrišćanske istorije i nedostatku bilo kakve razumne alternative.

Pismo je napisano „izabranoj gospođi i njenoj djeci“. Postoji mnogo različitih tumačenja ove fraze. To može značiti da je Jovan pisao određenoj ženi hrišćanki i njenoj porodici. Može se odnositi i na određenu ženu i sastajanje zajednice u njenom domu, lokalnu zajednicu i one na koje je uticala, ili hrišćansku zajednicu uopšteno. Od ovih opcija, najvjerovatnije je da Jovan piše određenoj lokalnoj zajednici. Ovo je posebno vjerovatno jer poslednji stih pisma spominje „djecu tvoje izabrane sestre“, što je referenca na zajednicu autora.

Jovan je volio ovu zajednicu „u istini“, kao i „sve koji poznaju istinu“. Njegov fokus na ljubavi i njenoj bliskoj povezanosti s istinom su očigledni u ovom pismu. Jovan namjerava pokazati da legitimna ljubav ima tačan temelj, onaj koji se bitno razlikuje od lažnih učitelja.

Jovan ponovo smatra istinu i ljubav neodvojivim osobinama. Ovo je usko povezano s Pavlovim učenjem o govorenju istine u ljubavi, što se vidi u Efescima 4:15. Ljubav slična Hristovoj zasniva se na tačnom poznavanju Boga. Dok Jovan nastavlja ovo pismo, raspravljajući o onima koji pokušavaju služiti dok uče lažne ideje o Hristu. Njihov neuspjeh dokazuje njegove tvrdnje o istini i ljubavi.

Istina je osobina koja „ostaje“ u nama. Ova riječ uključuje ideju ostanka ili nastavka. Ona traje i ne prestaje niti blijedi. U stvari, ovaj stih takođe kaže da će istina „biti s nama zauvijek“. Istina je vječna, poput samog Boga. Jovan i drugi hrišćani vole u istini, pozdravljaju vjernike u istini (2. Jovanova 1:3), a Jovan se raduje zbog onih koji hode u istini (2. Jovanova 1:4).

Neka s nama bude blagodat, milosrđe i mir od Boga Oca i od Gospoda Isusa Hrista, Sina Očevog, u istini i ljubavi. (3. stih)

Jovan se osvrće na blagodat, milosrđe i mir. Svaka od ovih osobina nalazi se kod vjernika, a ipak dolazi od Boga. One takođe dolaze kroz Isusa, koji je Sin Božji.

Zaključak ovog stiha ponovo povezuje ljubav i istinu. Jovan i drugi vjernici „vole u istini“ (2. Jovanova 1:1) zbog blagodati, milosrđa i mira koji dolaze od Boga. Jovan takođe blisko povezuje Boga Oca i Sina, Gospoda Isusa Hrista. Za Hrista naglašava da je „Sin Očev“. Kasnije će dodati detalje o važnosti Isusovog dolaska „u tijelu“ (2. Jovanova 1:7). Ovdje Jovan jednostavno navodi da je Isus Sin Božji i „Hrist“. Njegov termin dolazi od grčke riječi *Hristos*, što znači „Pomazanik“. Ovo, pak, dolazi od hebrejskog termina za Mesiju.

Veoma se radujem što sam saznao da među tvojom djecom ima onih koji žive po istini, onako kako smo primili nauk od Oca. (4. stih)

Stih 4 započinje glavni dio Jovanovog pisma i ujedno je opšta tema teksta: Jovanova radost zbog pronalaska istine u životima neke od „djece“. Jovan je zadovoljan rastom vjernika u zajednici kojoj piše. Njegova upotreba izraza „veoma“ naglašava njegovo zadovoljstvo. Ovo je bila vijest koju je Jovan ili čuo ili, vjerovatnije, lično iskusio. Njegova radost bila je specifična, odnosila se na djecu koja hodaju u poslušnosti istini jevanđelja. Ovaj stih je sličan 3. Jovanovoj 1:4, koji takođe spominje Jovanovu sreću što vidi hrišćane kako žive u skladu sa svojom vjerom. Ova dva pisma (2. Jovanova i 3. Jovanova) vjerovatno su napisana različitoj publici, ali dijele mnoge sličnosti. Ovo jača argument da je apostol Jovan napisao oba.

Jovan zatim povezuje ovu poslušnost s njenim izvorom, a to je

Božji nauk. Ovo pismo često spominje odnos Otac-Sin. U uvodu se spominju Otac i Očev Sin (2. Jovanova 1:3). Stih 9 će spomenuti učenje i Oca i Sina. Vjernik koji vjeruje u Hrista podrazumijevano mora vjerovati i pokoravati se nauku Boga Oca, što naravno uključuje kompletno Sveto pismo, ne samo specifične hrišćanske istine.

Zato te sada molim, gospođo – ne kao da ti pišem novi nauk, nego onaj koji smo imali od početka – da imamo ljubav među sobom. (5. stih)

Stihovi 5 i 6 naglašavaju ljubav. Jovan sada postavlja zahtjev, ponovo upućen „gospođi“, što se odnosi na cijelu lokalnu zajednicu. Ono što će Jovan zamoliti nije novi nauk, već nešto što je dio njihove vjere od samog početka.

Ovaj „početak“ vjerovatno se odnosi na Isusovo učenje u Jovanu 13:34-35. Tamo nam je dat uput da volimo jedni druge, kako bismo bili prepoznati po ljubavi. Isus je ponovio ovaj uput u Jovanu 15:12 i Jovanu 15:17. Pavle ga ponavlja u Rimljanima 12:10 i 1. Solunjanima 4:9. Petar ga spominje u 1. Petrovoj 1:22. Jovan ga je više puta spominje u svojoj prvoj poslanici (1. Jovanova 3:11; 4:7; 4:11-12). Voljeti jedni druge je poslušnost Božjim i Hristovim uputima. Toliko je važno da je to zamišljeno kao primarni način na koji nas svijet prepoznaje kao hrišćane (Jovan 13:35).

A ljubav je u tome da hodimo po njegovim uputstvima. Kao što ste to čuli u početku, njegov nauk je da živite u ljubavi. (6. stih)

Jovan definiše vrstu ljubavi o kojoj govori. Ovdje to znači poslušnost Božjim uputima. Ljubav nije samo emocija, već zahtijeva djelovanje zasnovano na istini. Ovdje je tačna grčka riječ *agape*, prevedena kao „ljubav“, što konkretno znači nesebičnu usmjerenost na druge ljude. Jovanova upotreba ove riječi ovdje svakako uključuje emocionalne aspekte, ali je mnogo specifičnija od većine modernih definicija ljubavi. Primarni primjer ove vrste ljubavi je Isus, koji ju je pokazao kroz svoj život i djela. To uključuje ljubav jednih prema drugima, kao i hodaње u poslušnosti Božjoj istini.

Jovan ponovo naglašava da je ovaj uput nešto s čime bi čitateljka

već trebala biti upoznata. On ponavlja da međusobna ljubav nije opcionalna; to je uput. Budući da je to fundamentalni uput povezan sa samim Isusom, vjernici trebaju „hoditi u njoj“ ili je poslušati. Pokušaj ljubavi, odvojeno od Božje istine, nije legitiman, prema ovom pismu.

Jer su mnoge varalice izašle u svijet. Onaj koji ne priznaje dolazak Isusa Hrista u tijelu je varalica i antihrist. (7. stih)

Ovaj stih započinje novi odjeljak, koji se proteže do 11. stiha, koji govori o lažnim učiteljima. Jovan počinje tvrdnjom da nije bilo malo, već „mnogo“ prevarantskih učitelja. Osim toga, nisu svi na jednom mjestu, već su raštrkani po „svijetu“. Jovanove riječi bile su riječi upozorenja i opreza.

Jovan zatim definiše osobine ovih varalica. Prvo, oni „ne ispovijedaju dolazak Isusa Hrista u tijelu“. Kao što je već komentarisano ovo pitanje, tumačenje može biti dvojako. Moguće je da su lažni učitelji, pod uticajem grčke filozofije ili gnosticizma, tvrdili da je Isus došao na zemlju duhovno, možda kao prosvijetljen, ali nije bio čovjek kao drugi ljudi. To je lažno, jer Sveto pismo uči da je Isus rođen od djevice, s fizičkim tijelom kao i svako drugo ljudsko biće. Da Isus nije bio stvarna osoba, ne bi mogao fizički umrijeti i uskrsnuti. Hristova ljudskost, u tijelu kao što je naše, suštinski je važan dio hrišćanske doktrine iskupljenja (Jevrejima 2:16-18). Zato je Jovan učio da su oni koji poriču Hristovu ljudskost „varalice i antihristi“. Govorili su laži i doslovno su bili protiv Hrista.

Druga mogućnost je da Jovan govori o Hristovom duhovnom dolasku u tijelo vjernika, što je takođe važna hrišćanska istina (Jovan 14:16, 23, 26; Matej 28:20b; Rimljanima 8:8-10).

Pazite na sebe, da ne izgubite plod našeg rada, već da dobijete potpunu nagradu. (8. stih)

Jovan upozorava, ne samo vezano za prisustvo lažnih učitelja: „Pazite na sebe“. Kada vjernici susretnu i prepoznaju lažnog učitelja, ne trebaju se brinuti o životu ili argumentima lažnog učitelja. Umjesto toga, hrišćanin se treba čuvati tih lažnih učenja u vlastitom životu. Primarna briga vjernika je njegov vlastiti duhovni život. Pavle je pisao:

„Iz tog razloga ih strogo razobličavaj, da budu zdravi u vjeri i da ne prihvataju... upute od ljudi koji se odvrćaju od istine.“ (Titu 1:14)
„Čovjeka jeretika kloni se nakon prve i druge opomene, znajući da je takav zastranio i da griješi, i da je tako sam sebe osudio.“ (Titu 3:10-11)

Spominje se i razlog zašto vjernici trebaju paziti na sebe. Slušanje lažnog učenja može uzrokovati da vjernik izgubi plod zajedničkog hrišćanskog rada, a u konačnici i svoje spasenje. Jednostavno ne možete slijediti „antihrista“ i očekivati spasenje. Tako se gubi nebesko blago. Hrišćanski put znači imati sposobnost življenja pravednog i pobožnog života.

Jovan uključuje sebe u ovo upozorenje rekavši „mi“. Čak se i ovaj veliki apostol morao čuvati lažnih učitelja i njihovih učenja.

Naravno i naše lične pogrešne odluke i preferencije mogu nas odvesti na stranputicu. Ovo se najčešće događa kada vjernici stave svijet i svoje svjetovne želje i planove ispred Boga.

Ko god prestupa i ne ostaje u Hristovom učenju, nije od Boga. Ko ostaje u nauci Hristovoj, taj ima i Oca i Sina. (9. stih)

Nakon svog upozorenja, Jovan pruža način za prepoznavanje lažnih učitelja. Prvo, on napominje da su oni koji se ne drže zdravog učenja sami po sebi sumnjivi. Drugim riječima, ako osoba uči nešto o samom Isusu što je grubo pogrešno, ne može se smatrati vjernikom. Pravi hrišćani mogu pogrešno shvatiti ili biti neupućeni u određena biblijska učenja o Isusu. Ali oni koji potpuno pogrešno shvate ko je Isus zaista bio ili koji namjerno uče protiv pravog identiteta Isusa, lažni su učitelji i krivovjernici.

Posebno je važno ispraviti ili zaustaviti svaki pokušaj zastranjivanja u hrišćanskom učenju čim se prepozna, jer kasnije je obično kasno.

Nasuprot tome, onima koji ostaju vjerni Hristovim učenjima treba vjerovati. Ideja „ostajanja“ se ponovo spominje (2. Jovanova 1:2). Pravi vjernik će istrajati u vjeri; on ili ona se kasnije neće odreći Hrista i povoditi se za lažnim učenjima. Ovaj stih može pomoći i

onima koji se pitaju o ljudima koji su se činili snažnim hrišćanima, a kasnije se odriču Hrista ili postanu zabludjeli u svojoj vjeri. Jovan kaže da takvi ljudi nemaju ni Oca ni Sina; drugim riječima, nikada nisu bili istinski vjernici. Istrajnost u pravoj vjeri je uslov da „imamo i Oca i Sina“.

Ako neko dođe k vama, a ne donosi ovo učenje, ne primajte ga u svoj dom niti ga pozdravljajte. Jer ko ga pozdravlja učestvuje u njegovim zlim djelima. (stihovi 10-11)

Prema Jovanu, onima koji su odbacili zdravo hrišćansko učenje ne treba pružiti nikakvu podršku. Ako bi putujući učitelj, koji propovijeda određene jeresi, došao u ovu zajednicu, Jovan nalaže odvajanje. Ne smiju im se davati resursi, gostoprimstvo ili bilo kakva druga pomoć. Vjernici se ni na koji način ne smiju povezivati s lažnim učiteljima.

Jovanov komentar je i direktan i snažan. Osoba koja pokazuje gostoprimstvo lažnim učiteljima „učestvuje“ ili „sudjeluje“ u tom grijehu. U kontekstu, Jovan ima na umu osobu koja prima lažnog učitelja u svoj dom. To ne znači u modernom, doslovnom smislu da vjernik ne može reći „zdravo“ ili „dobro jutro“ lažnom učitelju. Ideja je izbjegavati sve što imalo podržava rad lažnog učitelja.

Ista ideja sadržana je u pozivu Božjem narodu na izlazak iz duhovnog Vavilona: „Izađite iz nje, narode moj, *da ne budete saučesnici u njenim grijesima* i da vas ne zadese njene nevolje!“ (Otkrivenje 18:4) Očigledno, odobravanje doktrina ili sudjelovanje u praksama „Vavilona“ je saučesništvo u radu protiv Boga i Hrista i donosi sa sobom osudu koja će doći na ovaj entitet. Generalno, hrišćani nisu pozvani da se solidarišu sa bilo kime i bilo čime što u sebi sadrži zlo ili baštini zlo nasleđe.

Jovanova želja je bila da vjernici hode „u istini“ (2. Jovanova 1:4), a ne da učestvuju u zlom djelu ili zlu. To znači više od toga da sami ne činimo zlo. Kao vjernici, takođe smo pozvani da izbjegavamo podržavanje onih koji uče neko drugo, lažno jevanđelje (Galatima 1:8). Biti pristojan i pun ljubavi nije izgovor za odustajanje od

odbrane izvorne Božje Riječi. Ne smijemo miješati uljudnost sa promovisanjem onih koji propovijedaju opasnu i lažnu poruku.

Iako imam mnogo toga da vam pišem, ne želim to da učinim mastilom na papiru, nego se nadam da ću doći k vama i licem u lice razgovarati s vama, da vaša radost bude potpuna. (12. stih)

Stihovi 12 i 13 zaključuju Drugu Jovanovu poslanicu. Jovan je bio plodan pisac (3. Jovanova 1:13). Sastavio je Jovanovo jevanđelje, tri poznate poslanice, te knjigu Otkrivenja. Apostol Jovan je ukupno napisao 50 od 260 poglavlja Novog saveza. Svakako je mogao napisati duže pismo. Međutim, to nije njegova svrha u ovoj poruci.

Uprkos svom spisateljskom talentu, Jovan preferira lični kontakt. Koristi grčki izraz koji se gotovo uvijek prevodi kao „licem u lice“. Fraza je *stoma pro stoma*, što doslovno znači „usta na usta“. Ideja je da dvoje ljudi direktno komuniciraju bez ikakvih prepreka ili udaljenosti. To znači razgovarati lično, direktno. Lične posjete imaju drugačiju važnost i drugačiji osjećaj od komunikacije na daljinu. Ovo je i dalje tačno čak i nakon razvoja novih tehnologija. Imati priliku da se sretnu licem u lice učinilo bi Jovana izuzetno srećnim.

Pozdravljaju te djeca tvoje sestre, izabrane. (13. stih)

„Djeca“ na koju se misli gotovo sigurno su vjernici s Jovanom na njegovoj trenutnoj lokaciji. Nismo sigurni je li Jovan s nekoliko hrišćanskih prijatelja ili s cijelom zajednicom, ali je očito u kontaktu s nekom vrstom hrišćanske zajednice. Ovo je u suprotnosti s knjigom Otkrivenja, koju je Jovan napisao dok je bio sam u izgnanstvu na Patmosu (Otkrivenje 1:9). Pretpostavka je da Jovan piše negdje iz Efesa.

Ovi vjernici bili su duhovna porodica s primaocima Jovanovog pisma. Korišćenje izraza kao što su „djeca“ i „sestra“ podrazumijeva odnos. Jovan koristi porodične izraze za vjernike u svojoj lokaciji i one koji primaju njegovo pismo. Ovi hrišćani šalju pozdrave, koji su jednostavni pozitivni blagoslovi onima koje nisu mogli lično posjetiti u to vrijeme. I danas vjernici često šalju pozdrave jedni drugima dok su razdvojeni. Slično tome, mi žudimo da se vidimo lično, da se

gledamo kao porodica i iščekujemo vječnost zajedno s Hristom.

Ipak, spominjanje „sestre“ i njene djece navodi na zaključak da je „izabrana gospođa“ bila zaista rodbinski vezana sa pomenutom „djecom“ u Jovanovoj zajednici, tj. da im je bila tetka.

TREĆA JOVANOVA POSLANICA

1. Međusobna podrška hrišćana i upozorenje na vođe koji teže za moći i ugledom

Starješina voljenom Gaju, koga volim u istini. (3. Jovanova 1:1)

Ovaj uvodni stih prati uobičajeni format pisanja drevnih pisama. Uključuje autora, primaoca i kratak uvod. Ovo pismo je od „starješine“. Od najranijih dana hrišćanstva, prihvaćeno je da je pisac apostol Jovan. Međutim, kao što je tipično za Jovana, njegovo ime se ne spominje posebno u pismu. Jovan kaže za Gaja: „koga volim u istini“, a istina je uobičajena tema u ovom kratkom pismu. Ljubav „u istini“ je posebno važna za hrišćane, jer istina je ta koja zapravo spaja i veže ljude različitih karakternih profila, različitog društvenog statusa, položaja, obrazovanja, nacije i sl.

Primalac je „voljeni (ili „dragi prijatelj“) Gaj“. Ime Gaj bilo je uobičajeno u prvom vijeku i takođe se vidi u Djelima apostolskim 19:29, 20:4, Rimljanima 16:23 i 1. Korinćanima 1:14. Međutim, malo je vjerovatno da su svi oni bili ista osoba. Iako se malo zna o ovom Gaju, apostol Jovan ga je očito dobro poznavao i bio je čovjek posvećen dijeljenju istine Gospodnje s drugima. Bio je pohvaljen za pomaganje putujućim evanđelistima i pomaganje drugima da duhovno rastu.

Ljubazni, molim se da ti u svemu bude dobro i da budeš zdrav, kao što je tvojoj duši sada dobro. (2. stih)

Jovan tri puta koristi temu „dobrote“ ili „blagostanja“. Prvo je opšte ohrabrenje; ista fraza kojom počinje ovaj stih korištena je za predstavljanje Gaja u 3. Jovanovoj 1:1. Drugo, Jovan moli za opšti blagoslov. Zatim apeluje za Gajevo zdravlje. Ne znamo sa sigurnošću da li je Gaj imao specifične zdravstvene probleme koji bi zahtijevali

molitvu. Jedna mogućnost je da je Gaj bio stariji. Apostol Jovan je bio prilično star kada je napisao ovo pismo, a Gaj je možda bio sličnih godina. Čini se da ga je Jovan poznao neko vrijeme jer govori o članovima njegove zajednice kao o svojoj djeci (3. Jovanova 1:4). Treće, Jovan je posebno govorio o Gajevoj duhovnoj zrelosti. Jovan ga je volio (3. Jovanova 1:1), govorio je dobro o onima koje je vodio u njegovoj zajednici (3. Jovanova 1:3-4) i pohvalio njegov rad (3. Jovanova 1:5-8).

Jer sam se veoma obradovao kad su braća došla i posvjedočila da se držiš istine jer znam da živiš po istini. Za mene nema veće radosti nego da čujem da moja djeca žive po istini. (stihovi 3-4)

„Istina“ se prvo spominje u stihu 1, a zatim ovdje još dva puta. Prvo, Jovan se raduje istini: vjernici koji su posjetili Gaja i njegovu kongregaciju pohvalno su govorili o situaciji u ovoj zajednici. Drugo, Jovan navodi da je Gaj hodio u istini. Ovo dolazi od grčke riječi *alētheia*, što znači „stvarno, realno i objektivno tačno“. Gaj je bio primjer onima koje je vodio. Jovan je primijetio da članovi njegove zajednice slijede model koji im je postavio Gaj. Istina nije nešto što samo treba znati, već nešto što živimo ili praktikujemo. Važnost dobrog primjera je glavna tema 3. Jovanove poslanice i uobičajena tema za spise apostola Jovana. On dijeli vrlo slične riječi u 2. Jovanovoj 1:1-4 i spominje istinu devet puta u 1. Jovanovoj. Jevanđelje po Jovanu spominje istinu više od 20 puta.

Jovan ne samo da odobrava Gajevo vođstvo, već kaže: „Nemam veće radosti od ove, čuti da moja djeca žive u istini.“ Gaj bi našao veliku utjehu u Jovanovim riječima, posebno s obzirom na teške Diotrefove postupke (3. Jovanova 1:9-10). Jovan govori o radosti u svoja druga dva pisma (1. Jovanova 1:4; 2. Jovanova 1:12) i često posebno uključuje tu riječ u svoj zapis o Isusovim učenjima (Jovan 3:29; 15:11; 16:20-24; 17:13). Nije jasno da li Jovan smatra i Gaja jednom od spomenute „djece“ ili su ta djeca skupština koju Gaj vodi. U oba slučaja, Jovan se raduje – vjernici žive u skladu s Božjom istinom uprkos teškim vremenima! Kakve god probleme mogli uzrokovati

loši primjeri poput Diotrefa, ljudi poput Gaja dobro vode ove vjernike.

Ljubazni, tvoja vjernost se vidi u svemu što činiš za braću, i to i za one koje ne poznaješ, koji su o tvojoj ljubavi posvjedočili pred skupštinom. Molim te da ih ispratiš na put onako kako dolikuje Božjim slugama. (stihovi 5-6)

Jovan je i u ovom stihu nazvao Gaja „ljubaznim“ ili „dragim prijateljem“. Jovan rijetko koristi grčku riječ *pistos*, koja znači „pouzdan ili vjeran“, koristeći je samo ovdje, u 1. Jovanovoj 1:9 i Jovanu 5:4. Ovo je velika pohvala od apostola Jovana. Dotični napori se odnose na Gajevo gostoprimstvo prema vjernicima, čak i onima koji su stranci. Iako ih Gaj nije lično poznao, tretirao ih je kao porodicu. Ovi putujući hrišćani su hvalili njega Jovanu i drugima. Do tada je većina (ako ne i svi) prvobitnih apostola umrla. Jovan bi bio jedini koji je ostao. Putujući evanđelisti i učitelji preuzimali su veću ulogu u donošenju hrišćanskog učenja na nova mjesta. Gaj je vodio postojeću zajednicu i bio je poznat onima koji su ga posjećivali kao veliki domaćin i pobožan čovjek.

Očigledno, Gaj se ne samo dobro ophodio prema njima, već je i dijelio resurse s njima. Iako nisu bili bliski prijatelji ili porodica, brinuo se o njima. Smještajem, hranom ili novcem, Gaj i njegova kongregacija podržavali su mnoge putujuće učitelje i misionare. Jovan je pohvalio ove postupke. U 3. Jovanovoj 1:7-8, Jovan daje daljnje razloge zašto je njihova podrška toliko važna. Jedan razlog, jeste da Božje djelo ne bi zavisilo od podrške nevjernika. Hrišćani bi trebali brinuti o širenju jevanđelja i podršci onih koji za njega rade.

Jer su pošli zbog njegovog imena, ne uzevši ništa od ljudi iz svijeta. Zato smo dužni da takve primamo gostoljubivo, da bismo bili saradnici u istini. (stihovi 7-8)

Jovan definiše ove putujuće hrišćanske učitelje kroz dvije osobine. Prvo, ovi misionari su imali ispravne motive. „Ime Isusovo“ bio je njihov razlog za služenje i putovanje. Nisu bili motivisani slavom, ponosom ili pohlepom. Lažni učitelji bi putovali kako bi mogli imati

koristi od resursa drugih. Nasuprot tome, pobožni ljudi su služili iz snažnog osjećaja poziva. Jovan se takođe osvrće na njihove finansijske žrtve. Grčka riječ *etnikos* se ovdje često prevodi kao „neznabošci“ ili „pagani“, ali je neuobičajena u Novom savezu. Koristi se samo ovdje, u Mateju 5:47, 6:7 i 18:17. Izraz je vrlo generičan, ali se u ovom kontekstu gotovo sigurno odnosi na nevjernike ili tačnije „ljude iz svijeta“. Većina hrišćana tamo gdje je Gaj živio vjerovatno nisu bili Jevreji (doslovno „neznabošci“). Putujući učitelji nisu uzimali novac od nevjernika za svoj rad, već su se oslanjali na hrišćane u lokalnim zajednicama za podršku.

Ovi putujući učitelji služili su Hristu i oslanjali su se na podršku drugih (3. Jovanova 1:7). Dakle, zaslužili su pomoć drugih hrišćana. Pružanje podrške nečijem radu znači odobravanje njihove poruke – davanje te podrške bezbožnim učiteljima šteti širenju jevanđelja. Aktivno suprotstavljanje lažnom učitelju može biti teško za neke vjernike, ali je relativno jednostavno uskratiti podršku. S druge strane, pomaganje pravim misionarima čini nas „saradnicima u istini“. Naša pomoć čini nas njihovim partnerima u širenju jevanđelja i biblijskih učenja. Ova primjena se nastavlja i danas; misionari zavise o velikodušnosti mnogih vjernika da im pomognu da prenesu hrišćansku poruku u nova i teška područja.

Napisao sam nešto pozvanima, ali Diotref, koji voli da bude prvi među njima, ništa od nas ne prima s poštovanjem. (9. stih)

Stihovi 9 i 10 prelaze iz pohvale Gaja i pobožnih učitelja na osudu Diotrefovih postupaka. Prema ovom stihu, Jovan je o njemu pisao barem jednom ranije. Međutim, problem se nastavio. Diotref nudi primjer bezbožnog vođe na dva načina. Prvo, bio je ponosan. Možda je počeo kao perspektivni vođa, ali je dozvolio da mu vođstvo udari u glavu. Drugo, Diotref nije priznavao vođstvo drugih pobožnih ljudi. Umjesto da služi kao jedan u timu vođa, on je nastojao biti jedini vođa. Išao je toliko daleko da je govorio i radio protiv drugih vođa koje je smatrao prijetnjom svom položaju (3. Jovanova 1:10).

Zato ću, ako dođem, ukazati na djela koja čini, govoreći o nama

zlim riječima. Ali ni to mu nije dosta, nego sam ne prima braću s poštovanjem, a one koji ih žele primiti pokušava da spriječi i izbaci iz zajednice. (10. stih)

Jovan očigledno planira da lično dođe u zajednicu u kojoj Diotref izaziva probleme. Čini se da to nije ista zajednica koju vodi Gaj, ali obojica svakako znaju o kome je riječ. Njegova namjera je da se pozabavi pitanjem Diotrefa spomenutim u stihu 9. Iznose se još tri problema vezana za ovog čovjeka. Diotref je tračar, kleveće apostola Jovana i druge. Drugo, Diotref odbacuje putujuće hrišćane ili drugu braću koje je Gaj, za razliku od njega, podržavao (3. Jovanova 1:5). Ovaj zlonamjerni nedostatak gostoprimstva smatran je grijehom. Treće, Diotref želi potpunu kontrolu nad vođstvom zajednice. Svakome ko se protivi njegovim odlukama prijeti izbacivanje iz zajednice. Ove osobine su opasne i neprihvatljive kod nekoga ko tvrdi da je vođa u zajednici.

Problem je očigledno bio mnogo veći nego što na površini izgleda. Prilike su postale tako strašne da je Diotref otvoreno ignorisao autoritet starog apostola i radio nasuprot dobroj hrišćanskoj praksi. To ukazuje da vrlo moguće nije prihvatio izvorna hrišćanska učenja i da je već zaživjela pogrešna teologija u zajednicama krajem prvog vijeka. Diotref izvjesno ne bi mogao postupati na bahat način da nije imao podršku i svoj „lobi“ među vjernicima.

Ljubazni, ne oponašaj ono što je zlo, nego ono što je dobro. Ko čini dobro, od Boga je. Ko čini zlo, nije vidio Boga. (11. stih)

U stihu 11, Jovan sažima pravilan odgovor na suočavanje sa zlom, kao što su Diotrefova djela. Prvo, on upozorava da ne oponašamo zlo, nego dobro. Ove riječi podsjećaju na Pavlove iz Rimljanima 12:21. Zlo postoji, ali to nije nešto čemu bi se vjernici trebali pridružiti ili oponašati ga. Umjesto toga, vjernici trebaju oponašati ono što je dobro i na taj način pobjeđivati zlo. To uključuje izbjegavanje stvari poput nasilja, osvete ili mržnje. Umjesto toga, trebamo koristiti oproštenje, ljubav i istinu. Drugo, činjenje dobrih djela dokaz je nečije hrišćanske vjere. Dok samo Bog vidi srce i zna ko je zaista

obraćen, oni koji čine dobro pokazuju dokaz spasenja. Oni koji čine zla djela dokazuju da su izgubljeni.

Međutim, to i dalje ne znači da se problemi kao navedeni sa Diotrefom mogu zanemariti. Ako neko u zajednici pokazuje očite znake da ga zanima pozicija vođe zbog samog položaja, sujete, ugleda ili iz drugih svjetovnih razloga, i da je spreman podrivati zdrave autoritete da ostvari svoje ciljeve, takav, vrlo vjerovatno nije ni za status početnika u vjeri i, ako se ne želi poniziti, trebalo bi ga odstraniti.

O Dimitriju svi svjedoče, a i sama istina. U stvari, i mi svjedočimo, a znaš da je naše svjedočanstvo istinito. (12. stih)

Dimitrije se spominje samo u ovom jednom stihu Biblije, a ipak je vrlo uticajan! Prvo, Dimitrije (Demetrije) je bio široko poznat među vjernicima kao pobožan čovjek. Drugo, njegov život je bio u skladu s Božjom istinom. Treće, Dimitrije je dobio pohvale od hrišćanskih vođa, uključujući i samog apostola Jovana. U društvu u kojem su usmena svjedočanstva imala veliku vrijednost, Jovanova potvrda bila je sjajna podrška Dimitrijevom duhovnom uspjehu. Čak i danas, podrška drugog hrišćanskog vođe služi kao snažan dokaz pobožnog života. Dimitrijevim primjer je u oštroj suprotnosti s Diotrefovim (3. Jovanova 1:9-10). U stvari, njegovi postupci su toliko štetni da čak i stari apostol Jovan planira doći i suočiti se s njim licem u lice.

Imao bih mnogo toga da ti pišem, ali neću više da ti pišem mastilom i perom, nego se nadam da ću te uskoro vidjeti, pa ćemo razgovarati licem u lice. Mir tebi. Pozdravljaju te prijatelji. Pozdravi prijatelje poimence. (stihovi 13-14)

Jovan završava ovo kratko pismo zaključkom od tri stiha. Mogao je napisati mnogo više nego što je napisao. Ovo je samo jedan od pet Jovanovih novosaveznih spisa, a vjerovatno je napisao mnogo materijala koji nije uključen u Bibliju. Ipak, opsežni detalji nisu Jovanov cilj u ovom konkretnom pismu. Čini se da se fokusira na ohrabrivanje Gaja 3. Jovanova 1:1-8), govor protiv Diotrefa (3. Jovanova 1:9-10) i afirmaciju Dimitrija (3. Jovanova 1:11-12). Jovan je možda želio reći više o Dimitriju, čovjeku kojeg je Jovan dobro poznao, ali

možda ne i Gaj, budući da Jovan odvaja vrijeme da potvrdi njegov karakter. Drugi razlog za kratko pismo su Jovanovi planovi da lično posjeti Gaja. U to vrijeme, pero se umakalo u tintu kako bi se napisalo pismo.

Kratka bilješka na kraju predstavlja ono o čemu Jovan želi lično razgovarati (3. Jovanova 1:13). Ovo objašnjava zašto je 3. Jovanova tako kratka i sugerše njen vremenski okvir. Treća Jovanova poslanica je bila napisana kada je neku zajednicu vjerovatnije posjećivao putujući učitelj nego apostol. Jovan još nije bio na ostrvu Patmos, gdje je napisao Otkrivenje. Ovo sugerše neko vrijeme oko 90. godine nove ere, nakon što je Domicijan bio car, a Jovan napisao svoja druga pisma. Jovan je vjerovatno već bio u Gajevoj zajednici i poznavao je neke od njenih članova. Grčki izraz koji se ovdje koristi je *stoma pro stoma*, što nema smisla ako se doslovno prevede na naš jezik kao „od usta do usta“. Umjesto toga, bolje je prevesti kao „licem u lice“, što je način na koji Jovan želi razgovarati o ovim pitanjima sa Gajem. Tada, kao i sada, postoji razlika između razgovora na daljinu i ličnog kontakta.

Neki prevodi premještaju poslednju oproštajnu frazu u 15. stih. Jovan takođe spominje mir u 2. Jovanovoj 1:3, i šest puta u Jevandeljlu po Jovanu (Jovan 14:27 dva puta; 16:33; 20:19; 20:21; 20:26) i dva puta u Otkrivenju (Otkrivenje 1:4; 6:4).